

# MAK

Mak siya winkika ta yokwowa. Mi Mak siir inig whirin Jon makin. Mi siya om Jerusalem hirankin mi siya Pol mi Pita sowiir whin miriigin. Mi siya ta yokwowa Rom hiran iikamim simiiram winkika. Mak siya ta yokwowa dimin kirie kirieyim mi dimin taeminim Jisis siya tiriyim mi siya Rom hiran iikamim simiir boimimauugin mi Rom hiran iikamim ini ta kirieya saiirama yaingwo tibmiigiyim. Iriig.

---

**Jon siya iikamim simiir baptais haiginiuwigin mi Adi Komii siir yaiya  
saiir warar boinmimauu  
(Mt 3:1-12; Lk 3:1-18; Jo 1:19-28)**

**1** <sup>1</sup>Ta Yokwo Komiiya Adi Komii krimiir Wanin siir yinisimin Jisis Krais siirga, siir yaiga. <sup>2</sup>Mi ta yaiya bidi bidiniya profet inkamin Aisaia siya winkiya mi ini saiir hiriinana yimbiyama.

Mi bidi bidiniyarin Adi Komii siya siir yinisimin siirin hiniina boinkikin, wakae! Kara inkamin wi nwira nikropkii kariir yai aiir boinmimauuwamam. Mi siya ini kariir biyar yamkwokinin mi siya wi kariir siyu iir kisisop haiginkwokini. <sup>3</sup>[Inkam nwirin maeyau siiyin nu apa saiir hir kauwok boinamnankikin. Siya hiniina boinkikin, Biiyan Inkam Komiiyin siir siyiuin sibgu kisisop diriraerarkwokin, siya napnaniyam.]

<sup>4</sup>Jon siya iikam imiir baptaisam nitkin niimau siiyin nu apa siir. Mi ti niimau siiyin apain siirin inkamki bi whwonkaiigin. Niingaka. Mi siya iikamim haimii tamii hir napim simiir boinmauugi ta yaiwin kibiya. Mi simiir kwoinim wi nwoki aingwo tibmiiyim. Mi simiir dimin biyieyim wi Adi Komii siya haiyoprimdiyumiigi. <sup>5</sup>Mi iikamim ti nu komiiyin Judia hiranim mi om komii Jerusalem siir hiran iikam ikim sima Jon siir boinmauugi digworaekwo biyieyim sima tirim. Mi Jon siya simiirin ina baptais haiginiuwun Jodan ie hir.

<sup>6</sup>Mi Jon siya niya yuusa, kamelni piokim. Mi siya piuwop ha mi kikogikin mi naeyim siya naeyim kokmwo graeyis minim mi mhwiiina nae nwowiya saiir yin ikim, siya simiir naekin. <sup>7</sup>Mi Jon siya ina boinmauugiyin simiirin, inkam nwirin kariir mhoiia nitin siir kirieya

ini kariir kirieya saiir haiburgika, kariir kirieya ini aowa saeya ywowa. Kara inkam miyik rani, siir iga siya niiya saiir uridin wi kara waisi hak rani. Niingaka. Kara inkam biyieyin ini siir aowa ywokaiyin. <sup>8</sup>Kara kimiirin opni baptais haiginiuwi mi inkamin mhoiia nitin kimiirin wi siya niuae haiginiuwi naeyiuniyin. Iriig.

**Jon siya Jisis siir baptais haiginiugin**

*(Mt 3:13–4:11; Lk 3:21-22; 4:1-13)*

<sup>9</sup>Mi ta iia Jisis siya omisimin Nasaret nikiuwiyin nu Galili hir nwowin siir haiburgigin mi siya ina yitin. Mi Jon siya siirin ie Jodan hir baptais haiginiu. <sup>10</sup>Mi siya op hir haiburgigin mi ha niig apnaidamin nua hiriir mi siya kigi, ninomora omaka anonan haiwaokiya. Mi Adi Komii siir naeyiun ipiyini haniina siinainiiniyin siiram. Ta ipiyina krime dapiya iinmab mi saiir hiriinanar siinanainika. <sup>11</sup>Mi simar wakaeki yai kwira ninomor kou hir kauwok boinkiya, kira kariir yinisim yinkamiyinkin, kara kiiiramin ini maigimaigargar ywowinin. Kariir kwoinin kiiiramin ini wadieki wadieyar ywokiin. Iriig.

<sup>12</sup>Mi biri kimiminkikin Adi Komii siir naeyiun siya yikropki Jisis siirin maeyau siiyin nu apa siir hiriir. <sup>13</sup>Iyim Jisis siya maeyau siiyin nu apa siir nwowim kamnwis. Mi Setanin, biiki biyan yiu biyieyin ina kinankiun siirimin. Mi siya ini mwanhunan ywowin. Mi Adi Komii siir paekwosimin ha nitin siirim, ini saikar yauni oniin. Iriig.

**Jisis siya nu Galili hir mirii bwakainakin**

*(Mt 4:12-22; Lk 4:14-15; 5:1-11)*

<sup>14</sup>Iya Jon siya maeyauwa hiuyokiyokaiya mii biye miriia saiir hirar niki okaiyin mi ta iia Jisis siya nu Galili hiriirin saiir yimbiniin. Mi Adi Komii siir Yokwo Komiiya saiir yayim, siya simiir ini boinmimauuni iikam imiirin. <sup>15</sup>Siya boin, ta iia bidi yimbiniya, ta iia Adi Komii siya iikamim ti nu komiiyin siirim wi simiir kigriraowi. Mi taka iia ini kingiin nwowa krimiirin wi siyar kigriraowi. Krimiir kwoinin ti kisina haigi mi Yokwo Komii saiir yayim simiiraramar daingwo tibmii iski. Iriig.

<sup>16</sup>Jisis siya nu Galili whiigbida hiriir napamin mi siya Saimon, Endru sowiiryao yapkigam, sowa haimna whii hir nitmai. Ta miia sowa miriia anasu kikaiia, sowa umir mii mirii. <sup>17</sup>Mi Jisis siya boinki, kowayao kariir mhoiia wit mi wi kara niisiimauwi kariir miia kowiiryao. Mi kowayao ta miia kara miriia saiir hiriinan siyu iirar sibgu ap. Mi iikam hoimgakim simiir nwoki ikunam. <sup>18</sup>Mi sowiir haimna ini hirar kwaiburgigin. Mi sowa biri kimiminko ini Jisis siir mhoiyyar yamo. Mi sowa ini siir mii aiiirar ini miriyyuwo.

<sup>19</sup>Mi siya ha swoki apnamin priei biri napkikin mi siya youap kigam, Sebedini yinisim nwiso Jems mi siir nomousim ieya Jon, sowa i hir

hiinomaii. Mi yo sowa, sowiir haimna iir kisisok diriraerari. <sup>20</sup>Mi siya sowiirim yikiuna. Mi sowiir adwai biyieyin mi sowiir adin siir mii miriyyim kamim simiirin i hirar kwaiburgig. Mi yio sowa ini Jisis siir mhoiiyar yapnamo mi siir mii aiir yamiriyiu. Iriig.

**Jisis siya haiswoniskigin yiu biyieyin inkam nwirin siir nwowin**  
(Lk 4:31-37)

<sup>21</sup>Sima om Kapeneam hiriir yam simiir ii komii aiirim. Jisis siya ta simiir ii komiia simiir omaka komiia yai nidwokai wakaenakiia saiir yapninopkainam. Mi iikamim simiirin Adi Komii siir yai aiir ini boinmimauu haiginiuu. <sup>22</sup>Hiya sima siir yai aiir wakaeyim, ini hindara yanaakiyim. Siya simiirin kamim siyu komii ninokninkiniyim simiir hiriinan biri boinmimauugin. Niingaka. Siir yaiya ini inkamin inig komiigakin, siir hiriinan ywowin.

<sup>23</sup>Mi ta iia inkam nwirin simiir omaka komiia yai nidwokai wakaeya saiir nwokin. Mi yiu biyieyin siir piu hir nii okaiyin mi siya ina kauwok boinkiyin. <sup>24</sup>Jisis om Nasaretanin! Kira dimuam nitkin, dimu tirniyam? Mi kira tari krimiir tirbumbuam nitkin? Kara kiriir bidi yinokninkinin, ni kira Adi Komii krimiir Wanin siir hiranki nit ieya inkam wadieyin. <sup>25</sup>Mi Jisis siya ti yiu biyie siir nikiyin mi siya ina boinkiyin, yiu biyie iirin, kira yaiya ti tanki mipa dinkinimnisiaki. <sup>26</sup>Mi ti inkamin siya ha kaunanaekiyin mi siirin siya hainiyop whaowagig. Mi yiu biyie siya ti inkamin siir piu hiranki yuun iwiskiinam mi ina yamin. <sup>27</sup>Mi iikam hoimgakim hiriinan diminin siir kigim, sima ini kakakar ywokiirim. Mi sima ha nanaakiyim mi ini sima simar yomboin amboinamim, tiki hiniin diminin tari dimu diminkin, ha? Taka yaiya saeya yai winka. Mi tari ti inkamin siya inig komiigakin. Hiya siya yiu biyie imiir boinkiyin mi sima ini siir yai aiirar mi wakaeyoknaim. <sup>28</sup>Mi ti diminin siya tirin biri kimiminkin, ina haigiririr boinamin nu Galili hiran omim simiir hiriir. Iriig.

**Jisis siya Pita siir niua saiir haiswoniskigin**  
(Mt 8:14-17; Lk 4:38-41)

<sup>29</sup>Sima omaka komiia yai nidwokai wakaeya saiir haiburgigim mi ha woknaniyamim, sima Saimon Endru sowiiryao omaka saiir wokninopkainam. Mi Jems Jon sowayao warar yinkin am. <sup>30</sup>Mi Saimon Pita siir niua hii hirar whwonkaiga, saeya piu huuwa kini ma saeya niiga. Mi sima biri kimiminkim ta wiga maka niia saiirin, Jisis siir ini boinmauuu. <sup>31</sup>Mi Jisis siya saiiram ha namin mi saiir iin aiir ini onkwoiu mi ina kininsiin idwokiya saiirin. Mi ta piu huuwa kini ma saiir niia, ina digiya. Mi saeya ini simiir naeyim simiir swoki diriraerarim. Iriig.

<sup>32</sup>Hiya bie nikiiyamtibin mi simiir iikamim makakmakakim ini simar swoki ikiunaniyim Jisis siirim. Mi iikamim yuigi nonkwowim yim ini warar mi inkin ikiunaniyim. <sup>33</sup>Mi ti om komiiyin siir hiran iikam hoimgakim, sima ta omaka Saimon, Endru sowiira saiir anoka kingiin hirar ini okwoiu. <sup>34</sup>Mi Jisis siya haiswonimniskiiyim mapai mapaiyim simiir niyim mi yiu biyeyim siya ninimniskiiyim kasa rani, simiir nwowim. Mi sima ti yiu biyeyim Jisis siir bidi yinokninkinim mi siya simiir asi nikidugin kima kariir inigin siir kipi dap. Iriig.

**Jisis siya nu Galili hir nap miriigin**  
(Lk 4:42-44)

<sup>35</sup>Mi iigwira Jisis siya nugak imumar yinsiin apnamyakwok, maeyau kwira inkam karamaeya saiirim. Mi siya Adi Komii siirimin nhwo hir ini kwisboiniu. <sup>36</sup>Mi mhoiia Saimon siya mi siir nomiiyau ima, sima ini siir mhoiiyar yapansrinamim siirimin. <sup>37</sup>Hiya sima siir nini kigiun sima ina boinim, ti iikam isid komiiyin kiriirim hansrananikim. <sup>38</sup>Mi siya simiirin ina boinin, kiya! Nimbi ti omim kingiin nwowim pi sim nami. Kara Adi Komii siir yayim simiir warar mi boinmimauuam mi aingwowi. Kara ta mii aiirimar nitkin, dimin mii miriiyam bi nitkin. Niingaka. <sup>39</sup>Mi siya nu Galili hiran omim simiir asi namkin. Mi siya omakam yai nidwokai wakaeyim simiirar yapninopkai boinmimauuam, Adi Komii siir yai aiirin. Mi siya yiu biyeyim simiir nwowim ini simiir warar yinimniskiiyamim. Iriig.

**Jisis siya inkamin paowaigi piskimkopouin wadie siir nwo haiginiugin**  
(Mt 8:1-4; Lk 5:12-16)

<sup>40</sup>Mi inkam nwirin paowaigi piskimkopouin, siya ha nitin, ini Jisis siir igmiiga kingiina ini akai hiu ouniyin. Mi siya siir boinki mi kira ha naingwowi, kara kiriirin wi digar nwo haiginiugii. <sup>41</sup>Mi Jisis siya siirsi yaingwobumbu mi siir ina ina yonkwokiin siir. Mi Jisis siya ina boinkiyin, kara ha naingwowi kira wadie dwoki. <sup>42</sup>Mi ti paowaiyim siir piskimkopouim biri kimiminkikim ina wiskiyim mi siya ini wadieyar ywokiin. <sup>43</sup>Mi Jisis siya yai kirie aiirar boinki siirin. Mi biri kimiminkin siirin ina yikropki sasaugiyin. <sup>44</sup>Jisis siya siir boinki, kira sibgu mintarao! Kira wi inkam nwirni kipi boinmauu ti diminin. Niingaka. Mi kira pa dam mi kiriir pua pi inkamin naemin krimiirsi ninkin imiiaeyin Adi Komii siirim pris, pi siir tini iisimauiiu. Mi kira Adi Komii siirin nae pa dinkin imiiaeki. Minsi dinkin imiiaeki! Kiriir pua wadie nwowa saiirsi, yaiya krimiir brougaeyin Moses siya boina saiir hiriinan. Mi sima ti kamim wi nwoki ninokninkinwini kiriir paowaiyim bidi wiskiyim. <sup>45</sup>Mi inkamin ha namim mi biri nini haigiprakai boiniugin ti yayim. Niingaka. Ini hiriirar boiniskiyin ti diminin. Mi siya ti diminin

ini niiwiinan siir boinyokiyokiyyamin omom omomim simiirin. Mi Jisis siya om komiia hiriir paniinsi yamsi iikamim simiir whwonkam idan. Iikamim ini homgak ywoim, siya simiir ma imiir niniskiiyim wi dig nwo rani. Mi siya om komiiyim simiir yaba nwowim omim iikam homgak karamaeyim, ini simiir hirirar ywowin. Mi maeyau maeyauan iikamim ini Jisis siiraramar yitswoim. Iriig.

**Jisis siya inkamin iga iin ninsimsiruun siir haiswoniskiigikin**  
(Mt 9:1-8; Lk 5:17-26)

**2** <sup>1</sup>Hi nhirim bidi yamkiyim mi Jisis siya ini om Kapaneam hiriirar swoki amin. Mi iikamim sima hiniina wakaewin, siya ini omaka hir nwowin. <sup>2</sup>Mi iikam homgakim haniingi yaninkiniuiu mi omaka ini digar ywokiya. Mi anoka kingiinin, maeyau kwirki niinga bi swoki oka. Niingaka. Mi Adi Komii siir yaiya Jisis siya simiirin sair boinmimauugin. <sup>3</sup>Hiya Jisis siya yaiyar niki okwo boinin mi sima ina hainaniyim ti inkamin iga iin ninsimsiruun Jisis siirim. Mi kam nwiiyim sima hainani ti inkam iirrin. <sup>4</sup>Mi omaka yainaua ini iikamim sima yidwokaisisirkiya mi sima Jisis siir kingiin paninsi haiginsi ti inkamin iga iin ninsimsiruun. Mi sima akouwa hirii iiyam mi akou haimii iir ini pirakiu maeyaua siyar nokwo hiririuwa sairar. Mi sima akou haimiiyin ha pirak gririgigiyin mi ta hiiya ti inkamin siya whina mi sima idmirim kwiiya boritkikin mi ina yonkwokiikiraraokiya. Mi ini Jisis siir igmiiga yauni kikiniuwa. <sup>5</sup>Mi Jisis siya simiir naingwo tibmiiya sair kigiyin mi siya ti inkamin siir boinki, yinisim! Kara kiriir dimin biyeyim simiir bidi haiyoprimdiyumiigiyim. <sup>6</sup>Mi kamim siyu komii ninokninkiniyim yim sima hir warar ninkin idwokaigim mi simiir kwoinim aowa aowa ini ta yaiya Jisis siya boina sair saira yaingwokwonanaeyim. <sup>7</sup>Siya ti hiniin yai boinin mi siya tari Adi Komii siir nigbumbui. Inkam nwirkin biri swoki haiyoprimdiyumii srankin dimin biyeyim. Niingaka. Adi Komii siirar miiga. <sup>8</sup>Mi simiir kwoinim Jisis siya bidi yinokninkinkiyim mi siya simiir asi boinkin, kima wara hiniin kwoinin kimiir waraur dimusi nwowi? <sup>9</sup>Piki hiniin dimin ikin hinsima nwowiyin? Mi kara ha boini kiriir dimin biyeyim kara bidi haiyoprimdiyumiigiyim mi tiki hiniin diminin kara wi diga nwowi? Mi tari wi dig nwo rani? Mi kara ha boini, kira kiriir hii aiir hainam mi hiniinin kara wi digar nwowi, iye? Wi dig nwo rani, aniya? <sup>10</sup>Kima dinokninkin, Adi Komii siir yinisimin ninomor kou hirankin nitin karaigin. Kariir kirieya wi digar nwowi kimiir dimin biyeyim simiir haiyoprimdiyumiigiyim. Mi Jisis siya ti inkamin iga iin ninsimsiruun siir asi boinkikin. <sup>11</sup>Kara kiriir boinkii, kira dingsingi! Mi kiriir hii aiir hainam mi kira pi kiriir omaka damigusam. <sup>12</sup>Mi siya ini iikamim simiir whwonkam idar yinsiingiyin. Mi siya ini siir hii aiirar hainamin. Mi siya biri kimiminkin, ina yinsiin apnamin. Mi sima hiriinan kigiyim

mi sima ini hindara yanaakiyim mi sima ini Adi Komii siir inig iirar hainankiyim. Mi sima ina boinkiyim, biya nim krima ti hiniin diminin siir biri kigim. Iriig.

**Jisis siya Livai siir nikiunakin**

*(Mt 9:9-13; Lk 5:27-32)*

<sup>13</sup> Mi Jisis siya whiigbid hiriyar swoki apnamin mi iikam isid komiiyin sima ini siir mhoiiyar yamim. Mi siya Adi Komii siir yaiya ini simiir yowimwarkai haiginiuwim. <sup>14</sup> Mi siya ha napnamin Livai siir kig, Alfias siir yinisimin. Mi siya omaka omom omoman umir nidwokai haiiya, yio saiir nidwokaii. Mi Jisis siya yikiugi, kira kariir mhoiia wit! Livai siya ha ninsiingiyin mi ini siir mhoiiyar yamin.

<sup>15</sup> Iiya Jisis siya Livai siir omaka hir niki idwokai aeyin mi kam hoimgakim umir haiiyim, nhirim siyu biye tiri kam ima mi kamim Jisis siir kigna miriiyim, sima simar yidwokai aemimir Jisis saikan. Ti hiriinan kamim kasaka rani, Jisis saika nap miriiyim. <sup>16</sup> Mi Farisi kam nhirim siyu komii ninokninkiniyim sima kig Jisis siya kamim siyu biye tiriyim mi kamim umir min haiiyim simaka nidwokai aei. Mi Farisi kamim sima sriigi kamim Jisis siir kigna miriiyim simiir, Jisis siya kamim siyu biye tiriyim mi kamim umir min haiiyim simaka dimusi nidwokai aei? <sup>17</sup> Mi Jisis siya ta yai aiir wakaeyin mi siya ina boinkiyin, inkamin ma karamaeyin yio siya paowai widi inkamin siiram biri swoki amikin. Niingaka. Mi iki makak iikamim pi sima simar nami kamim paowai widiyim simiiramin. Kara iikam miyik miyikim simiir nikiunam ara biri nitin. Niingaka. Kara iikam biyeyim simiir nikiunam nitkin. Iriig.

**Nae haiya aeni siyiugin**

*(Mt 9:14-17; Lk 5:33-39)*

<sup>18</sup> Mi iigwira Jon siir kigna miriiyim kamim mi Farisi sima, sima nae haiyakim. Mi kam nhirim sima ina yitim, Jisis siir ini sriini mi Jon siir kigna miriiyim kamim mi Farisimi mii kigna mirii ikim, sima nae dimusi haiyaei? Mi kamim kiriir kigna miriiyim yim nae haiya karamae dimusi nwowi? <sup>19</sup> Mi Jisis siya simiirin boiniyo yaiya kwira boinki, iya inkam nwirin siir wig aiir sainam tiri mi siir nomiiyauim mi iikam nhirim sima wa niti ta nae aiirimin. Mi sima ta iya wigwas naeya saiir naei mi sima wa haiyaei? Niingaka. Sima wa naei. Mi siir nomiiyauim mi iikam yaisi yaisiyim sima wi maigimaigar nwonami siir whinsain haiginiuwamin. Mi taka iya sima wi nae minar haiyaei. Niingaka. <sup>20</sup> Iiya tiki inkamin wig nonkwonain siya om whira nami mi krima hikak saiir dwoki mi nae minim saiir haiyaki. Mi iya kara kimiir haiburgigana mi kima wi hiriinanar timi tirki.

<sup>21</sup> Jisis siya boiniyio yai kwira ina swoki boinin, dimin winin dimin biyie aka kipi nitapiyok. Inkamin yuiis win haimii biri kintio haigin yuiis kwira saiir noin siir nitkin panam mi siya hiriinan tiri, siya saiir nitkin pani mi saeya wa swoki imbiryami. Mi wina wi kaba saiir mimbirgi mi noin wi komiiyar swoki okii. <sup>22</sup> Inkam nwirkin wain wini opa wraisu is kaba op two biyenana saiir biri swoki aokaiiga. Niingaka. Mi siya hiriinan tirkiswo mi ti wain winin siir opa saeya niyopiingi mi ta wraisu is kaba saeya wa nimbiryamkii mi wain wini opa wa naokiyamki. Mi wraisu isa wa mi imbiryamki. Mi inkamin wain wini opa saiir naokaii siya wi hiniina tir, wi wraisu is wina wi saiir daokai. Iriig

**Juda simiir ii komiia piu siisiya Sabat mii min saiir kipi mirii**  
(Mt 12:1-8; Lk 6:1-5)

<sup>23</sup> Mi Adi Komii siir ii komii kwira Sabat Jisis siya numira wid ninkina saiir napnamkin mi kamim siir kigna miriiyim sima saika warar yinkin apnam. Iiya sima napama, sima witnidim ha kiwromwris haiyamim mi ina yiinibrombrop apaeyamim. <sup>24</sup> Mi Farisi kam nhirim sima Jisis siir boinki, wakae! Kima ta Juda simiir ii komiia piu siiskuwakiya mii min saiir dimusi miriigim mi nae minim saiir dimusi mi haigim. Mi kima ti siyiu iir bi sibgu apkim. <sup>25</sup> Jisis siya ina yowarkii boinkiyin simiir yai aiir mi kima tari dimin whirin biia kimiir brougaeyin Devid siya tirin siir biri mwaingim? Mi taka iya Devid siya mi siir isid ieya sima nae karamaekim mi simiir mhiyim ina yaowim. <sup>26</sup> Iya tiki dimin ieya nimbiyamin Abaiata siya nwokin pris inkamin nae Adi Komii siir ninkin imiiaeyin. Mi Devid siya mi siir isid ieya simar yapninopkainam Adi Komii siir omaka aiir. Mi Devid siya paimir iir naeyin mi siya paimir haimiiyim siir isid iir yae hauu. Tiki naeyim inkam niingaki bi naeikin. Niingaka. Pris simiirairargin. Mi sima yai biri swoki boinkikim ti diminin Devid siya tirin. Mi kima yai krimaka dimusi boini. <sup>27</sup> Jisis siya boinki, ta ii komiia Juda simiira piu siiskuwakiya Sabat, saeya iikamim hik simiir hauuwim biri nwoka. Niingaka. Ta ii komiia minam nwoka iikam hoimgakim simiir whindiriraerar haiginiuwam. <sup>28</sup> Yaowae Adin ninomor kou hiranki nitin ta ii komiia Juda simiira piu siiskuwakiya dimin taemin tir karamae nwowiya Sabat saiir Biyan Inkam Komii siya asi nwowi. Iriig.

**Mi Jisis siya Juda simiir ii komiia inkamin inib waeyaoki naowin**  
**saiir haiswoniskigikin**  
(Mt 12:9-14; Lk 6:6-11)

**3** <sup>1</sup> Mi Jisis siya ha swoki apninopkainamin Juda simiir omaka yai nidwokai wakaeiya saiir mi inkam nwirin hir nwokin siir inib waeyaowim ini paeyarwainan ywokiyamim. <sup>2</sup> Mi Farisi kam nhirim Jisis

siiram hīrar kaonanae. Sima biri ninokninkinkim siya ti inkamin siirin pi ii komiia sair namisi haiswoniskii mi ta hiriinana sairsi boiniuriyiu boinam minkim siirin. <sup>3</sup>Mi Jisis siya ti inkamin ina paeyarwainan nwowin siir boinki, kira simiir bopwoniya dinsiin okwoki. <sup>4</sup>Mi Jisis siya simiir sriigi, krīma wi piki hiniin siyiuin si tiri Juda simiir ii komii aiirin mi krīma siyiu miyik ti tir. Iyie!? Farisi sima yai biri wakae boinkim. <sup>5</sup>Mi Jisis siya simiir kaoyokiyokiigiin mi siir kwoinin ini haughauga whiyekiyin. Mi siya simiir mhi kwoin imiir kigiin miyik biri nwokim, sima ti inkam iirsi bi naingwoyimyokim. Mi Jisis siya hikak asi nwonamkin, ti hiriinan siyiu iirsiyin. Mi siya ti inkamin siir boinki, kīriir iindibin ha dinkiyinyinki. Mi siir ina ini wadiyay ywokiya. <sup>6</sup>Mi Farisi kamim sima Juda simiir omaka yaimin dimin nidwokai wakaeiya sair haiburgigim mi sima biri kimiminkim ina yinsiin apnamim Herot siiram mi siir nomiyau nhirim simiiram warar. Mi sima yayim iripa minam kitibmii boinkim Jisis siir nisomaokiim. Iriig.

#### **Iikam isid komiiyin whiigbid hir nani owiugim**

<sup>7</sup>Mi Jisis siya mi kamim siir kigna miriiyim sima ti omon nu Judia hiranin sima siir haiburgigim mi whii Galiliya hiriir yam. Mi iikam isid komiiyin sima ini siir mhoiyar yamim. <sup>8</sup>Mi iikamim ti omom omomim hiranin nu Galili nu Judia mi om komii Jerusalem mi nu Idumia mi ti om whiso Taia mi Saidon yo ini yab komiiyin Jordan, ini siir gimiya waiywo. Sima omom omomankin nitkim. Mi ti isid komiiyin Jisis siir yaiya sima wakae winkim digworaekwowim siya tirim simiir mi sima ha nitkim siiramin. <sup>9</sup>Mi Jisis siya kamim siir kigna miriiyim simiir boinki, iikam isid komiiyin tisa nwowin ambi sima haigin ikwokromkwirisi. I ira pi kariiram dwomaigi, kara pi sair kwirii nami. <sup>10</sup>Biiya siya i aiir niki apni kwiriinam karamae niki owin mi siya iikam kasa bi haiswonimniskiigin. Mi tariinanin iikam whiekak nhirim makak makakim sima ina yapiyaonamim siiram, simiir inam siir piu aiir nini onkwoiim. Mi sima iikam nhirim simiir asi napkinyamya amkim. <sup>11</sup>Mi kamim yiu bibiyiekin nii whwonkaiyim sima Jisis siir kigiin mi sima ini siir igmiigar ini akaigai hiuniyim. Mi sima ina kauwok boinkiyim. Kira Adi Komii siir yinisimkin. <sup>12</sup>Mi Jisis siya yiu biyie imiir ninimniskiigiin mi siya iikam imiirin ina boinikidugiyin. Kima kariir inigin wi kipi haigiririr boinam. Iriig.

#### **Jisis siya kamim iuur nwisa yimbingi siir mii aiir nap miriiyam (Mt 10:1-4; Lk 6:12-16)**

<sup>13</sup>Mi Jisis siya mhiu iir niinainamin mi siya ina dapikiuna kamim siya naingwowim simiir inigim. Mi kamim siya dapikiunam sima ina yamim siiram. <sup>14</sup>Mi siya aposel kamim iuur nwisa yimbingi hinda tinda

saika nap miriiyam, Adi Komii siir yai aiir nap boinmamaauam. <sup>15</sup>Mi siya aposel kamim simiirin ini inigakar ywowaiginiugiyim, yiu biyieyim iikamim simiir piu nii whwonkaiyim, simiir ninimniskiiyamamin. <sup>16</sup>Mi Jisis siya aposel kamim iuur nwisa yimbingi. Mi Saimon siir inig whirin Jisis siya nokdap haiginiuin, Pitakin. <sup>17</sup>Mi Sebedi siir yinisim nwiso Jems, Jon sowiirin Jisis siya yaeya inigar swoki kisina okdap haiginiu, Boanesis. Tiki inigin siir inig tipmwoki tipmwowin, ta diya tiowiya saiir yinisimkin. Sowiiir yaiya ini hiriinan ywowa. <sup>18</sup>Mi Endru, Filip, Batolomiyu, Matyu, Tumas mi Jems Arpias siir yinisim ieya mi Taitias. Mi Saimonin biya ta yaiya saiir boinmimaugun nu whiran inkam komiiyim krimiir kipi kigrirao. <sup>19</sup>Mi nwirin Judas Iskariotkin. Mi ti inkamin mhoyia wi wir siya napwoui, kam nhirim io Jisis saika nwowiyim siir nisomaowam naingwowim simakan. Iriig.

**Ta miiya biigi biyan yiu biyieyin Biesebul siirga**  
(Mt 12:22-32; Lk 11:14-23; 12:10)

<sup>20</sup>Mi Jisis siya ina swoki amin omaka hiriir. Mi iikam isid komiiyin ini Jisis saikar swoki amwoniyim. Mi Jisis siya mi siir kigna miriiyim kamim sima nae nidwosis aeni ii karamaeka. Niingaka. <sup>21</sup>Mi Jisis siya siir iripa o nhieyim mi siir yopii ad owa, sima hiriinan nini wakaeniyim, Jisis siya mi kamim siir kigna miriiyim, sima nae min ningugu ae karamaeyar nwowi mi sima ina yitim siir nikiunakiyam. Mi sima siir boin mi tari siir kwoinin pi whaowaekin, siya ti nae min ningugu ae karamae nwowin.

<sup>22</sup>Mi kamim siyiu komii ninokninkiniyim sima om komii Jerusalem hir haiburgigim mi ina yitim. Mi sima ina boinim mi tari biigi biyan yiu biyieyin Biesebulin ini saika nwain. Mi nhirim ina boinim mi tari Jisis siirin Biesebul siya hauuga ta kirieya yiu biyieyim inkam piu nii okwokaiyim simiir ninimniskiiya. <sup>23</sup>Mi Jisis siya simiiram yikiuna, sima siir kingiin nitim. Mi siya simiirin boiniyio yai arar boin. Mi siya boin, yiu biye simiir apu budin Setanin, siya wi yiu sima simar swoki inimniskiinaei, aniya? <sup>24</sup>Mi ti om komiiyin siir hiran iikamim sima isidin whisa ninkibirnakii mi sima wi kiriekakar sibgu owi, aniya? Niingaka. Sima wa nidam ninoopki. <sup>25</sup>Mi iikam nhirim omaka iruwanim sima isidin whisa ninkibirnaei, yaii niniyam mi sima wa sibgu owi iripar, aniya? Niingaka. Sima wa ninoopki. <sup>26</sup>Mi yiu biye Setan siir isidin sima siman isidin whisa nwowi mi siir isidin sima sima wi kiriekakar nwowi, aniya? Niingaka. Sima wa ninoop iuguski. Mi hiriinan tiri, Setan siirin, wi Setan siya swoki haiswoniskiinae, aniya? Niingaka. Siir kirieya ini kariir kirieya saeya haibura. Mi siir miiya wi kara tirbugi.

<sup>27</sup>Hiya inkam nwirin inkam kirieni omaka napninopkainami mi siir digworaekwowim simiir nini tauae hainakiyam mi siya wi digar nwowi, siir digworaekwo imiir tauae haiyamain, aniya? Niingaka. Mi siya inkam

kirie iirir bii idni tiki kogrimdinugig. Mi siya hiriinan tiri siirin mi iki siir digworaekwowim, iki siir omaka nwokaiyim, simiirin wa nini tauae hainaki.

<sup>28</sup>Kara kimiirin yaimwowa boini, digworaekwo biyie biyieyim iikam hoimgakim kimiir waraur nwokaiyim, wi Adi Komii siyar haiyoprimdiyumii swoki. Mi yai bibiyieyim kima mi boinbumbuwiyim simiirin wi warar mi inkin haiyoprimdiyumiigi. <sup>29</sup>Mi inkam nwirin Adi Komii siir naeyiun siir nigbumbuwi mi Adi komii siya tiki inkamin siir dimin biyieyim, simiirin wi warar ninkin haiyoprimdiyumiigi rani. Niingaka. Tariinan mi mhoiia iriipi hiriinan, wi niingar mi owi. Jisis siya hiniina boinkin, tiki inkamin, Adi Komii siir naeyiun siir nigbumbuwi mi tiki siir dimin biyieyim siya iinokiinokin wi hik simiirsiyar hainanaei. <sup>30</sup>Jisis siya ti yai whiekakim hiniin dimusi bi boinkin, simiir kwoinim ha naingwokim, Jisis siya yiu biyie siir kirieya saiir mirii. Mi siya ti yaiyim hiniin asi boinkin. Iriig.

**Jisis siir apu aeya mi siir nomousim ima**  
(Mt 12:46-50; Lk 8:19-21)

<sup>31</sup>Mi ta iia Jisis siir apu aeya mi siir nomousim ima, sima ina yimbiniyim. Mi simainii omaka akpitga hir yaka okwoniyim. Kira unki it krimiiram. <sup>32</sup>Mi iikam isid komiiyin siir nidwo ywokaiyim sima boinki siirin, ha? Wakae! Kiriir apu aeya mi kiriir nomousim ikim mi kiriir yokman ima, sima isi kiriirim idwowaia hirar nidwo kaowim, kiriiramin sima nikiugikim. <sup>33</sup>Mi siya ini simiir yai aka yowarkii boinkiyin, yipiki iikamkim kariir piugana saiir hiriinan nwowim? <sup>34</sup>Mi iikamim siir nidwoyokaiyim siya ini simiirar kaoyokiyokiikiyin. Mi siya ina boinkiyin simiirin, kigi! Kariir apu mi kariir nomousim, ti kimargim, ti tirar kwowim. <sup>35</sup>Iikam hoimgakim Adi Komii siir yai aiirim naingwo tibmiiyim mi siir miiya saiir miriiyim sima wara. Mi sima wi kariir apu mi kariir pomou yokman nwowi. Iriig.

**Inkam nwirin witnid nitkinamkin numir**  
(Mt 13:1-9; Lk 8:4-8)

**4** <sup>1</sup>Jisis siya simiirin Galili whiigbid hir swoki owomwarkaiyiuii. Mi iikam isid komiiyin saika nwowim kasa rani. Mi Jisis siya i aiir asi kwiriigin. Mi siya saiir kwirii idwokaiyin mi iya ini whiigbid hirar ywowa. Mi iikamim ini whiigbid hirar yokwowim mi siya simiirin i hirar yidwokai owimwarkaiyiugi. <sup>2</sup>Dimin taeminim siya nowimwarkaiyiuwim simiir, siya boiniyio yai arar nowomwarkaiyiugim. <sup>3</sup>Mi Jisis siya boin, kima wakae! Inkam nwirin witnid numir hir bidi yitkingikin. <sup>4</sup>Mi iia siya ha nitkinamin mi witnid nhirim siyu nikiigiinaowidim, yim ini ipiyinki sim ini iugi aenyiim. <sup>5</sup>Mi witnid nhirim siiyakak maeyauwa saiir

nikiigiyyim, maeyauwa nuin idar nwowa, nuginin aowa nam karamae nwowa saiir. Mi ti witnidim biri briprigim ina whakidudugiyim. <sup>6</sup>Mi iiya bieyin ha whwokiyin mi ini witnid ibairim simiirar yaowhwoniyim. Mi ti witnid ibairim simiir miyyim aowa nam karam nwowim yim ina wainamim. <sup>7</sup>Mi witnid nhirim urid nimridgakin siir bopwo yakaigai. Mi ti urid amridnanin ha whakiyin mi ti witnid ibairim simiirin ini siya yiisiwamwarkaigiyim mi ti witnidim nae bi budgin. <sup>8</sup>Mi witnid ibair nhirim nu maeyau miyyik nikiigiyyim, yim ini komiyyar ywokiyim mi yim nae hiniina hiniina bud, nhirim kamairim iriyyar mi nhirim yim hiniina mi bud, kam nwoim mi nhirim yim hiniina mi bud, kam nwir iuur. <sup>9</sup>Mi Jisis siya simiir boinki, inkamin wiingakaargin mi siya ti kariir yai imiirar wakae mi ha sibgu daingwo omok. Iriig.

**Jisis siya boiniyo yai aiirarar boinmimaugin**

*(Mt 13:10-17; Lk 8:9-10)*

<sup>10</sup>Mi iigwir mhoyia Jisis siya sasair ywoki hirin. Mi mhoyia kam iuur nwiso siir kigna miriyyim mi iikam nhir ikim sima ina yitim Jisis siirim. Mi sima ini sriini siirin boiniyo yayim simiir yaimwokiayaimwaim simiiram. <sup>11</sup>Mi Jisis siya simiir yowimwarkauiyugi. Mi ta Adi Komii siir oman yayia kara kimiir bidiyar iki owomwarkauiyugiyim. Mi iikam nhirim saiir wakaeyim, sima biri ninokninkinkim sima boiniyo yaiarar wakae. Mi sima saiir yaimwowin siir biri ninokninkinkim, sima pi whaowaekim.

<sup>12</sup>Mi sima wa kigi ti diminin mi sima wi sibgu kigsib rani. Mi sima wa wakaei mi sima ta yayia saiirin wi sibgu wakaesib rani.

Niingaka. Mi simiir kwoinin bi kisina haigikim mi sima Adi Komii siiram paniinsi yaingwo tibmiisi. Mi Adi Komii siya simiir dimin biyeyim simiir paniinsi haiyoprimdiyumiigisi. Iriig.

**Jisis siya ta boiniyo yayia inkamin witnid nitkinin siir yai imiir nowomwarkauiyugim**

*(Mt 13:18-23; Lk 8:11-15)*

<sup>13</sup>Mi Jisis siya simiir boinki, kima ta boiniyo yai kwira saiir bi ninokninkinkim, aniya? Mi kima wi paniina sibgu owomwarkai boin haiginiuwu ti boiniyo yai whiekakim simiir yaimwowim, ha? <sup>14</sup>Kara kimiir niki boinmauu wakaeki, tiki inkamin witnid nitkinin ini tiki inkamin Adi Komii siir yai boinmimauuwiyin ini siir hiriinan ywowin.

<sup>15</sup>Iikam nhirim sima Adi Komii siir yayia pa wakae nami mipi sima siyiu hir napami mipa naingwo ouwouami Adi Komii siir yayia. Sima Adi Komii siir yayia panaowar wakaenaki mi Setan siya panaowar swoki kwitkigi Adi Komii siir yayia simiir kwoinau haiginama. Mi tiki iikamim ini ti witnidin siyiu nikiyyim, sibgu whak karamae nwowiyim, ini simiir

hiriinan ywowim. <sup>16</sup>Iikam nhirim sima ini ti witnidin siiyakak nuin, siir nakaigaiyim mi sima ti iikamim ini hiriinan ywowim. Yaiyim sima wakaeyim pa wakae ningruramsasaugi, ta Adi Komii siir yaiya simiir mhii kwoinau. Mi sima pi maigimaigarar nwo nami, ta yai aiiramin. <sup>17</sup>Tiki iikamim ini witnidni miyim aowa nam karamae nwowiyim, ini simiir hiriinan ywowim. Mi sima paniinsi ywokwo bripriisi. Mi iya hikin nimbiniyim simiir kinankiuwam mi sima wi ii priei nokwo rani. Mi sima Adi Komii siir yai aiirin wi digiumii haigingigi. Mi sima whiekakim wa nikiiyam iuguskii. <sup>18</sup>Mi iikam nhirim ini ti witnidin maeyauwa urid amridkakin siya nwowa saiir nakaigaiyim ini simiir hiriinan ywowim sima wakaeyim Adi Komii siir yaiya. <sup>19</sup>Mi simiir kwoinin ini umirminim mi nuan digworaekwowim ini sima kiyainamim. Mi ta Adi Komii siir yai kibiya ini ti digworaekwo imar higriniugiya. Mi Adi Komii siir siyiun siir paniinsi sibgu apsi. <sup>20</sup>Mi iikam nhirim ini ti witnidin nu maeyau miyik nikiiyin, ini siir hiriinan ywowim. Sima ina sibgu wakaeyim Adi Komii siir yaiya. Mi simiir nhirim kam nwir iuura mi budi mi nhirim pi kam nwoima mi budi mi nhirim pi kamairim iriyara mi budi. Iriig.

**Sima yiukidin niuyaiyin wi two aowa higriniuwi**  
(Lk 8:16-18)

<sup>21</sup>Mi Jisis siya simiir boinki mi iya inkamin yiukidin niuyaiyin siir hangimunanii mi siya wi two aowa haigiprakaii, iye? Wi hii aowa haigiprakaii, aniya? Niingaka. Kira bopwonauan romyasim siir dinankii! Mi yiukidin pa sibgu iuyakii. <sup>22</sup>Tiki inkamin siir kwoinpai kwoinpaiyim tariinanin tiki idowiiya nwo karam nwowim mi mhoyiya sima wi idowiiya nwo iuguskii mi wi dimin whirkin swoki haigiprakai rani. Niingaka. <sup>23</sup>Kima ti iikam whiekakim kima wiingakaigim, kima timi wakae.

<sup>24</sup>Mi siya simiirin ina swoki boinkiyin, yaiyim kima wakaeyim kima sibgu daingworinukriakai. Siyiun inkam nwirni kima tiriyin mi Adi Komii siya kimiirin wi hiriinan siyu iirar swoki inkin tiri. <sup>25</sup>Mi inkam nwirin siya ninokninkin miyikaki niuwi mi mhoyiya Adi Komii siya siirin wi hiriinan ninokninkin aiirar swoki inkin idu hauuraraokii. Mi inkamin ninokninkin haimiisimakaki niuwi wi Adi Komii siya swoki haii. Mi siya wi ninokninkin karamaeyar nwoiuguski, wi haimii sima hai naowid rani. Niingaki niingakiinga. Iriig.

**Ta boiniyo yaiya inkamin witnid nitkin whakiyin siir yaiga**

<sup>26</sup>Jisis siya hiniina boinkin, iya Adi Komii siya iikamim mi digworaekwo whiekakim simiir biyan nwowin, siya ini ti inkamin witnid nitkinamin mi siir numir aiir sibgu kigriraowin ini siir hiriinan ywowin. Mi Adi Komii siya kimiirin wi hiriinanar mi sibgu kigriraowi.

Mi siir numiran naeyim wi hoimgakar nimbiyami. <sup>27</sup>Mi iinokiinokin ti inkamin niyaka pi nhwo nib whwonkaowi mi nugakin siya pa ninsiin apririramyakwoki. Ti inkamin siya kigiyin mi siya ini siya siyar yaingwowin, ti witnidin siya komii paniina nwokikin, siya biri ninokninkinkin. <sup>28</sup>Nu siya minki mi ti witnidin pa kinan grimgrinkiigi mi siya mhoyia pi nae kakar namwo iuwi. Bii pi kwo aeyar nimbiyami mi mhoyia nae pa budgi. <sup>29</sup>Iiya sasaeyim wai nwowiyim mi ti inkamin pa ningugu haii. Iriig.

**Ta boiniyio yaiya mastet yinika**

*(Mt 13:31-32,34; Lk 13:18-19)*

<sup>30</sup>Mi Jisis siya boinki, krima Adi Komii siir iikamim mi siir digworaekwo whiekakim simiir biiyan iikam nwowi mi krima wi paka hiniin boiniyio yaiya sae nikri boini siirin. <sup>31</sup>Mi ti mastetnidin siir hiriinan ti ikrii boin. Mi mastetnidin siya iki paenid nhirim simiir hiriinan tani. Niingaka. Siya sapkapisimkin komii rani, ara krinankin. Mi siir nidim kasa rani, hoimgakim. Mi Adi Komii siir isidin ini ti mastetnidin siir hiriinan ywowin kasa rani, hoimgakim. <sup>32</sup>Mi inkamin ti mastetnidin siir ninkin digiyin mi siya pa whakii mipi komiiyar namwo iuwi. Mi siya iki sasae hoimgakim pi simiira mrwii haiburgigi. Mi siya kwiya komii kakargin mi ipiyan minim simiir whieyim pi siir kwiya imiirar mi haigii. Iriig.

<sup>33</sup>Iiya sima Jisis siir boiniyio yai imiir ninokninkinim mi mhoyia siya iikam imiirin boiniyio yai kasa biri boinkin, Adi Komii siir yayiim. <sup>34</sup>Diminim siya boiniyim pi simiir boininkii iuguski rani. Niingaka. Siya pi boiniyio yai ara boinkii. Mi iiya siir kigna miriiyim kamim pi sima sima nwoki saikain mi Jisis siya yaimwokiayaimwowim pi haniingi boiniski. Iriig.

**Jisis siya opud hinin komiia saair boinkikin mi opud**

**hinino ina digiywo**

*(Mt 8:23-27; Lk 8:22-25)*

<sup>35</sup>Mi naiowaka ta iiya aiirarin siir kigna miriiyim kamim siya simiir boinki, krima pi whii yarmiya kigidamtibi. <sup>36</sup>Mi sima ta iya Jisis siya nidwokaiya saair kwirrinam mi sima siir wara yuginam. Mi sima i nhirim ini warar yinkin kwirii namim. Mi iikam isid komiiyin sima siir haiburgigim mi sima ina yamim. <sup>37</sup>Mi opud komiia ha hugnaniya mi hinin komiia ha mi it mi simiir iyan ini wara kaibombokiigiyan, hinin aeya. Taka hinin opud komiia prasaeki mi iuwi. Mi iya opa mirkimirki ninkinim pariiparii. <sup>38</sup>Mi Jisis siya iya saair idao hir kikinaniu whwonkaigin nhwo mipiyananin siir. Mi sima siir yinidgu insiin mi sima ina boinim, hie! Ti krimiir Adin, krima pi inigak nwo rani, pi tirar

nwomainainami. Mi tari kira krimiirsi naingwoyimiyo kani, aniya? <sup>39</sup> Mi Jisis siya ha ninsiingiyin mi siya io opud hinin sowiir ywoki. Mi siya ina boinkiyin, kowa dig dwoki! Mi Jisis siya hiriinan boinkiyin, opuda ina digiya mi opa hinin simki biri swoki itkika, ini niingar ywomaigiya mokmokwaiga. <sup>40</sup> Mi Jisis siya kamim siir kigna miriyyim simiir boinki. Kima hiniin dimusi nididnanaekim, ha? Mi kima tari naingwo tibmii karamaekim ini niingar ywowim, aniya? <sup>41</sup> Mi sima ini mounana siinkaokiyim mi nidid prasae biri kinkikim. Mi simasimar yomboin amboina. Tiki inkamin siya yipikin tiki hiniina tirin? Opud hinino ini siir yaiyar mi wakaeyoknakiyo? Iriig.

**Inkam nwirin siir nwowim yiu biyieyim Jisis siya ninimniskigikim**  
(Mt 8:28-34; Lk 8:26-39)

**5** <sup>1</sup> Sima whii yarmiia hiriir yimbiyam Garasa simiir nu iir. <sup>2</sup> Mi iia Jisis siya i aiir haiburgigin mi inkam nwirin uridyu biyiekakin siya biri kimiminkikin ina yamin siirim mi tiki inkamin uridyu biyiekakin siya maeyauwa inkam hangikailiya saiir hir nwowikin. Siya saiir hiranki nitkin. <sup>3</sup> Siya inkam haingikailiya maeyauwa saiir whwonkaiigin. Inkam nwirkin siir nonkworinu dig nwo rani. Mi wiyin sopni siir mi udkikini wi iriipi hiriinan, wi dig mi o rani. Niingaka. <sup>4</sup> Hi kasa rani, sima siir iga iin imiir udim wiyin sopni mi tidop mini ha mi kurimdinu. Mi ti dimin whiso siir kogo, pi sowiirar mi ankabimbirnam. Siir kirieya prasae rani. Inkamki siir nonkworinu mi siir udrinu dig nwo rani. Niingaka. <sup>5</sup> Hinokiinokin siya nii nabie pi inkam haingikailiya maeyauwa mi mhiu, pi hirar nwowi. Iki siya kauwaryimyoknamiyim mi siya pa hai pi siir piu aiirar nikrimkripi. Mi siir piua nhie aunawaigi nwowi.

<sup>6</sup> Siya kigi Jisis siya aru hirar nwowin mi siya ina iwitnaniyin. Mi siya ini Jisis siir igmiiga kingiina ini akai hiuniyin. <sup>7</sup> Siya ina kauwok boinkiyin, Jisis! Kira Adi Komii siir yinisimkin ninomor kouankin nitin kira kariirin dimu tiram mini? Kara kiriir nikopwaisisirki Adi Komii siir inig iir, kira wi kariir kipi diriraerar bumbugi. <sup>8</sup> Mi Jisis siya ti yiu biyieyin siir piu nii okwokaiyin siir boinki, yiu biye, kira ti iuguski siir piu hirii kipi nwo. <sup>9</sup> Mi Jisis siya srii, kiriir inigin yipikin? Mi siya ina yowarkii boinin, krma hoimgakim. Mi kariir inigin siirin hiniin asi dapkin, hoimgakim. <sup>10</sup> Mi siya Jisis siiram kauwok boinanaeki, kira krimiir kipi nikropki ta nu maeyau aiir haiburgigim.

<sup>11</sup> Hu isid komiyyin mhiusimin kingiin nwowin ini siir mhaeyim. <sup>12</sup> Mi yiu biye sima Jisis siirim kauwok boinanae, kira krimiirin ti huim simiiram dikropki. Mi krma pi simiir nii whwonkainami. <sup>13</sup> Mi Jisis siya ini wadieya ywokiyyin simiirin. Mi ti yiu biyieyim ti inkam iir haiburgigin, ini hu simiir piu ii whwonkainamim. Mi ti hu isid komiyyin sima mhiu iir haiburgigim mi sima ina iwit iniwamwiriinaniyamim

siiyienan iir. Mi sima ig hiniin biri niwit namkim, nhwo bidi kwisnamim. Mi sima ina iwit natatamim opa hiriir. Ti hu whiekakim hiriigim, 2,000 kasaka rani, hoimgakim. Mi sima ini op aiir kwiyaе aokaonamim.

<sup>14</sup> Mi hu imiir kigriraowiyim kamim sima ina yidamkiyim. Mi sima ha niwit amim mi ina boinmimauuamim om komii hiran iikam imiir mi omisisismim ti om komii siir yaba nwowim simiir hiran iikamim simiirin warar mi iwit boinmimauuam. Mi iikam whiekakim ta maeyauwa hu ima nwowa saiir ini kignaki mi diminin Jisis siya tirin ta maeyau aiir.

<sup>15</sup> Mi sima Jisis siir hiriir yimbiam mi sima ti inkam iir ini kigiу biya yiu biye isid komiiyin siya nwowin. Biya ti inkamin yuiskak biri nwokin mi tariinanin siya yuis bidi kaiyin. Mi siir kwoinin ini haniingi yaingwo omokiyin. Mi siya hira nidwowi mi iikamim sima siir kaowim mi sima ina yididim siirsiyin. <sup>16</sup> Mi iikam whiekakim ti diminin siir kigim mi sima ina yapboinmamaуuamim ti diminin ti inkamin Jisis siya haiswoniskigiyin yiu biye biya ti inkam iir nwowin. Mi sima hu imiir warar mi ikin boinmimauu. <sup>17</sup> Mi iikamim sima Jisis siir boinki, kira ti krimiir nuin siir kipi nwo. Kira maeyau kwira damki!

<sup>18</sup> Hya Jisis siya i aiir kwiriiyin mi inkamin biya yiu biyei nwokaiyiin siya srii Jisis siir, Jisis, kara kinaka namam naingwowi?

<sup>19</sup> Mi Jisis siya wadie biri nwokin siirin. Niingaka. Siya ti inkamin siir boinki, kira kiriir omaka dam, kiriir yopii yokman imiiram. Mi kira simiir tini boinmimauui digworaekwo hoimgakim Biyan Inkam Komiiyin Jisis siya tirkiyim. Mi siya kiriirsi naingwobumbugin.

<sup>20</sup> Mi ti inkamin siya ti om iir haiburgikin mi siya ina yamin. Mi siya nu Dikapolis hiriir yimbiam. Mi siya hiran iikamim simiir ini boinmimauui diminin Jisis siya tirkiyin siir. Mi iikamim sima hiriinan wakaekiyim ini mouni haniina siinkaokiyim. Iriig.

### **Jisis siya inkam komii nwirin siir yinisim yinugiyina**

**saiir haiswoniskigika**

*(Mt 9:18-26; Lk 8:40-56)*

<sup>21</sup> Mi Jisis siya ha swoki iyikidamin whii saiir mirmiiya hiriir mi iikam isid komiiyin sima ini saika yamwomimirniyim whigbid hir. <sup>22</sup> Inkam komii nwirin Adi Komii siir inig hainaniya omaka saiir kigriraowiyin mi siya ina yitin. Siir inigin Jairaskin. Mi siya Jisis siir kigin mi ina yamin mi ini ogmwo Jisis siir igmiiga kingiinar ini hiuniyin. <sup>23</sup> Mi siya ti inkamin Jisis siir sriinanae. Kariir yinisim yinugiyina ini nao kingiinar nwowa. Kiriir ina saiir wini hainiini saeya pi naonamisi mi saeya wadie nwoki owim. <sup>24</sup> Mi Jisis siya Jiras saika asi namkin. Mi iikam isid komiiyin ini siir mhoiiyar woknamim. Mi nhirim ini siir priska priska miya yapamim. Mi Jisis siir wara biri kigwinkin, ini simiirara kigwin iskiyin.

<sup>25</sup> Mi wig ira hir nwowa saeya nhieki mi napidwodwomaimiia, saiir biewiyim iuurwhis nhieki saeya napidwodwomaimiia. <sup>26</sup> Naeyiugak inkamim kasaka rani, saiiram nankabgugunanaeyim. Mi ta wiga saiir umirim whisariiyar niuguguskim simiirin. Mi saiir ma wadie bi swoki okika. Niingaka. Ma saiira ini komiia yasae owiuguskiya. <sup>27</sup> Ta wiga saeya Jisis siir yai aiir wakaewina mi saeya ha nitka siiramin. Mi saeya ti iikam isid komiyyin simaka nitka. Mi saeya Jisis siir mhohiia yit mi saiir iina siir yiuus aiir yaka onkwoki. <sup>28</sup> Mi saeya saiir kwoin arar yaingwokwokai mi kariir iina pi siir yiuus aiirara maka onkwokii mi kara pi wadieyar nwoki. <sup>29</sup> Mi biri kimiminkika saiir nhieya ina yinkisaenakiya mi saiir pua ini saeyar kinankiugiya nismikinkiya. <sup>30</sup> Mi Jisis siya ina yinokninkinkiyin siir kirie nhirim namkiyim. Mi siya iikamim simiir bopwoniya haimisiyao okwokaokiyin mi ina boinkiyin, yipikin kariir yiuus aiir nonkwokiyin? <sup>31</sup> Mi Jisis siir kigna miriiyim kamim sima boinki siir, kira kigi! Iikam isid komiyyin wasi kiriirar nokwoyokaiyim mi krime wi paniina ninokninkini? Kira hiniin dimusi boinkin, yipikin kariir nonkwokiyin? <sup>32</sup> Mi Jisis siya ina kaoyokiyokiyyin ti inkamin siir nonkwokiyin siir kigsibgiyam. <sup>33</sup> Mi ta wiga saeya ina yinokninkinkiya diminin saiir tirkiyyin mi saeya ini nididkakar ywokiya, saiir kiuim kirie biri nwokim. Mi saeya ha nita ogmwo ini Jisis siir igmiiga kingiina ini akai kaiyirou hiuniya. Mi saeya ina boinmauugiya digworaekwo hoimgakim siir. <sup>34</sup> Mi Jisis siya ta wig aiir boinki, yinisim! Kiriir naingwo tibmiiya kariir kirie aiiram naingwo tibmiiya, kiriirin wadie saeya nwowaiginiugika. Mi kira ha dam! Kiriir kwoinin sibgu dwowipisunam mi kiriir ma dig nwoki oki.

<sup>35</sup> Mi Jisis siir yaiya ha niki boinin mi kam nhirim Jairas siir omaka hiranki nitkim mi sima yaboini siir, kiriir yinisima bidi yaonama. Kira kiigi wara inkamin nowamwarkaiyuwiyyin saika hirii kipi ninkinanae. <sup>36</sup> Mi siya ta yaiya sima boina saiirin ini hindara wakaemumuin. Mi siya Jairas siir boinki, kira kipi nidid! Kira kariirimin hindarar daingwo tibmii iski. <sup>37</sup> Mi Jisis siya iikamim simiir yikidugig, sima pi saika kipi nam. Pita, Jems mi siir nomiiyau ieya Jon, Jisis saika simasimar yinkin am. <sup>38</sup> Mi sima Jairas siir omaka saiir nimbiyamim mi Jisis siya kigi, sima pi nankaninouwi, sima hiniin biri nougim, wamki kimaii, nhwokou nhwokouim ini warar youwonikiyim. <sup>39</sup> Mi Jisis siya ha napninopkainamin omaka apinaua hiriir mi siya simiir ini boiniu, kima dimusi nankaninouwi ta yinisim aiirsiyyin? Ta yinisima saeya biri naonamka. Niingaka. Saeya nhwo whini. <sup>40</sup> Mi sima yaibu siir yiewaiyiugi, Jisis siya iikam hoimgakim omakanau hir nwowim siya simiir yikrop apniki. Mi Jisis siya mi saiir yopii ado sowawai mi kam nwoimim siir kigna mirii ikim, hiriirin simasimar youapninopkainam maeyauwa yinisim aeya nwo aiirin. <sup>41</sup> Mi Jisis siya saiir iina aiir

yonkwoki mi ina boinkiyin saiirin, Talita kumi! Krime ta yaiya saiirin hiniina boinkim, yinisim yinugiyin. Kara kiriir boinki, kira dinsiingi! <sup>42</sup>Mi biri kimiminkika ta yinisim yinugiyina ha ninsiin idwokiya ina yapririrama. Saiir biewiyim iurwhisko. Mi sima ti diminin siir kigim mi sima ini mouni haniina siinkaokiyim. <sup>43</sup>Mi Jisis siya ina boinikidugiyin kima inkam nwir kipi boinmauu ti diminin. Mi siya simiir boinki, ta yinisim yinugiyina nae saiir ti hauu ae. Iriig.

**Om Nasaretan iikamim sima Jisis siirin digiumii haimriiyugigim**  
(Mt 13:53-58; Lk 4:16-30)

**6** <sup>1</sup>Jisis siya ti omin siir haiburgigin mi ini siir omki om iirar swoki amin. Mi kamim siir kigna miriyyim sima ini saikar yinkin amin. <sup>2</sup>Mi Juda simiir ii komiyya Sabat, Jisis siya omaka yaimin dimin nidwokai wakaeiya saiir yapninopkainam. Mi Adi Komii siir yaiya simiirin hir ini boinmimauii. Mi iikam kasa rani, siir yai wakaeym mi sima mounan asi siinkaokikim. Mi sima boin, tiki inkamin ta ninokninkina siir hir nwowa mi siya papi haigin, ha? Mi ti hiniin dimin komiyyin siya paniina tirkin, ha? <sup>3</sup>Mi tari ti inkamin omaka miriyyin mi siya, aniya? Mi siya ini iikamim nuanim krimiir hiriinan ywowin, aniya? Mi siya Jems siir yaowaekin, aniya? Mi Josis, Judas mi Saimon mi siir yokmanim sima ini krimaka tirar nwowim, aniya? Mi sima hiriinan kwoin naingwowim mi ini simasimar priidwo boinaiyamim. <sup>4</sup>Mi Jisis siya simiir boinki, profet inkamin iki siya hinda tinda namiyyim sima siirin pi ha kigi, siya inkam komiigin. Mi siir omki om hirin siir yopii adim mi siir iripa o nhieyyim yim sima pi ha kigi, siya inkam komii rani. <sup>5</sup>Mi siya dimin komii komii bi swoki miriigin siir om hirin. Niingaka. Mi siir ina simiirin wi nhirmi arar hainiiwokmaigi, siya iikam homgak wao biri hainiiwokmaigin. Niingaka. <sup>6</sup>Mi Jisis siya iikamim simiir kigiyin sima biri naingwo tibmiigim mi siya ini iingas arar pikrimgribgiyin. Mi siya ini omim siir omin siir kingiin nwowim, ini simiir yamin. Mi siya hiran iikamim simiir boinmimauiuwam Adi Komii siir yaiya saiir. Iriig.

**Jisis siya kam iuur nwiso mii simiir hauugikin**  
(Mt 10:5-15; Lk 9:1-6)

<sup>7</sup>Mi Jisis siya aposel kam iuur nwiso simiiram yikiuna. Mi siya simiirin nwonisa nwonisa yikropki. Mi siya simiirin kirie ini warar yinkin hauugiyin, yiu biyieyyim simiir ninimniskiiyam. <sup>8</sup>Mi Jisis siya simiir boinki, kima nae digworaekwo homgak kipi hainam. Kima pi paekopin hiugwokwo apiyin siirara hainam. Mi umir minim onau kipi haiginam. Niingaka. Kima pi kimiir piu niinga niinga dam! <sup>9</sup>Kima iga pa diyopkimkikiunam. Mi kima yiuisa koua niiya saiirin pi kwokwisa kipi niinam. Niingaka. Kwokwira diinam. <sup>10</sup>Mi Jisis siya yai kwira ina swoki boinkiyin aposel kamim simiir,

iiya nwisko mi apnimbiiyami om hir mi inkam nwirkin ha boinwini, kowa ta omaka saiir uni oni mi yaeya omaka iram kipi swoki amimin. Niingaka. Ta omaka irua kowa nwowa saiirara dwo kripkai kipi kisae kimrae. Mi iiya kowiir miiya dig nwokii ti om iir mi kowa wi haniingi dam. Mi ta omaka aiirin wi haniingi haiburgig mi kowa wa dam. <sup>11</sup> Mi iiya kima om whir napnimbiiyamiyim mi sima kimiir yai biri wakaekim mi kima ti om iirin ha timi haiburgik mi yaeya om whiram timi am. Mi sinim kimiir iga imiir nwowim simiirin wa dikrimkrinkiigig. Mi sima wa nwoki aingwowoknakiyim simiir siyiun miiyik rani. <sup>12</sup> Mi aposel kamim sima Jisis siir yai aiir wakae namim mi sima ina yamim. Mi sima ina yapboinmamaauwamim Adi Komii siir yaiya saiir, iki omom omom imiir. Mi sima boin, kimiir mhii kwoinim ti kisina haigi, hiriirar kipi nwokripkai. <sup>13</sup> Mi sima yiu biyie hoimgakim iikam imiir nwowim simiirin haniingi haiswonimniskiiyam. Mi sima wa waekimnanin pi siirar mi iyopi iikam makak imiirin mi sima pi wadieyar mi okii. Ti wa waekimnanin siir kirie rani, Adi Komii siir kirieya wadie saeyar nwowaiginiuwu. Iriig.

**Jonin op baptais haiginiuwiiyin siya bidi yaonamin**

*(Mt 14:1-12; Lk 9:7-9)*

<sup>14</sup> Tariinanin inkam komiiyin nu kigriraowiiyin Herot siyar wakaewin, ta yaiya Jisis siir inigin omom omomim bidi yiniyokiiyin. Iikam nhirim sima boinki, Jonin op baptais haiginiuwiiyin iikam imiir, siya bidi yinsiin idwowin ie hirankin. Mi ti siya dimin komii komiiyim simiir asi mi inimniskii. <sup>15</sup> Mi nhirim sima boin mi tari llaijakin, aniya? Mi nhirim yim ina boinim mi tari ti profet inkamin biyanin siya, aniya?

<sup>16</sup> Hya Herot siya Jisis siir inig iir wakaewinin haigiririrniyin mi siya ina boinkiiyin, biya Jon siir niiyin kara bidi iki kaigrip haiyin mi tariinanin siya ina swoki insiin idwokiin, aniya? <sup>17</sup> Biyyin Herot siya kam nhirim simiir nikropkikin Jon siir nonkworinuam mi wiewinsopni kogrinukikaiyam omaka hiuyokiyokaiya saiir hir hiugripkiikikaiyam. Mi Herot siya ti diminin dimusi bi tirkin, Herodias saiirsi tirkin. Mi Herodias saeya io Jon saika nwoka. Saeya Filip siir wiga. Herot siir nomousimin. Mi ta Filip siir wiga ini Herot siya hainikii onkwona. <sup>18</sup> Mi Jon siya Herot siir boinki, kira ti kiriir nomousimin siir wiga saiir hainikii nonkwonain yio ti hiriinan siyiun miiyik rani. <sup>19</sup> Mi Herodias saeya kwoin biyie Jon siiram ywo siir nisomaowam mi saeya dig bi nwoka. Niingaka. Dimusi rani, Jon siya ini omaka hiuyokiyokaiya saiir nwokaiyin. <sup>20</sup> Herot siya Jon siirsi nididigin. Siya ina ninokninkinin Jon siya inkam wadiekin, siya dimin whir bi swoki tirbusrankin. Niingaka. Siya inkam komiiyim simiir siyiu aka bi nantamyiririkin. Niingaka. Mi siya Jon siir asi kigriraokin. Mi siya siir yai aiir wakaeyin mi siya ina yaingwoyimiuyokiiyin. Siir kwoinin miiyik biri nwokin, siya ini hikak ywokiin.

<sup>21</sup>Herot siya nae komiia kwira diriraerarkwokin iia siir apugi naokainakiya saiir naingwokikin. Siya ta naeya inkam komiini mi miriiyim kamim mi inkam komiiyim omom omomim sim kigriraowiyim mi yai niniyim simiir biian kamim mi nu Galiliyan inkam komii ikim simiiram diriraerarkin. Herodias saeya Jon siiramini ii miyik amar niki oka Jon siir nisomaoamin. <sup>22</sup>Mi Herodias saiir yinisim yinugiyina ha napninopkainaniya ta omaka nae naeya saiir mi saeya ini ig ini swaeniya. Mi Herot siya mi inkam komii komii nhirim saika naeyim sima ini maigimaiga ywokiym saiirimin. Mi inkam komii Herotin nu kigriraowiyin siya ta yinisim yinugiyina saiir sriigi, kira dimuam naingwowi, ha? Kira kariir ti boinmauugi mi kara kiriir nwoki hauugi. <sup>23</sup>Mi Herot siya ina yokopaisisirkiiyin ad isao! Ti diminin kara nimbinin mi kira kariiram boini dimin whir kiriir hauuwam mi kara kiriirin wa hauugii. Mi kira kariir nu mi kariir digworaekwowim simiirim boini, bopwoniya kikintiokiyam haimii kiriir hauugiyim mi kara kiriirin wa mi hauugi. <sup>24</sup>Mi ta yinisima ha napnaniyama mi ini saiir yopii aiir yani sriinakiiya, kira pi dimu haiyam boini, ha? Mi yopiya ina boinkiya, kira pi ti Jonin op baptais haiginiuiyin pi siir mwo iir kaigrip haiyam tini boiniu. Mi kira pa whainani kariirim. <sup>25</sup>Mi biri kimiminkika ta yinisim yinugiyina, ti inkam komiiyin nu kigriraowiyin Herot mi saeya siir boinki, kara minam naingwowi, kira pi Jonin iikam baptais haiginiuiyin siir mwowin pi mobmirni kaigrip haiginki mipi kariir whauugi. <sup>26</sup>Mi saeya hiriinan boina mi ti inkam komii Herotin nu kigriraowiyin siir kwoinin ini hikakar ywokiym. Mi siyar yaingwowarkaigi, kara bidi iki imbinkiyin mi iikamim saika nidwo aeyim simiirsi warar mi aingwokin. Mi siya ta wiga saiir yai paniinsi yiriyu boinsi. <sup>27</sup>Mi bi kimiminkin ti inkam komiiyin nu kigriraowiyin Herotin, siya ina yikropkiyin, inkam nwirin yai niniyin siir Jon siir mwo iir nini kaigriphainakiyim. Mi ti inkamin yai niniyin ina yamin, maeyauwa siir hiugripkiikikaiya saiir. Mi Jon siir nii iir ini kaigriphainaki. <sup>28</sup>Mi Jon siir mwoin mobmorni haiginam. Mi siya ha hainaniyin mi ta yinisim yinkopaka saiir ini hauuni. Mi ta yin kopaka ya ini saiir apu aiir ini hauuiua, saeya kigam. <sup>29</sup>Mi kamim Jon siir kigna miriiyim sima ta yai aiir wakaekiyim mi sima ina yitim Jon siir piuis biyeya saiir hainakiyam. Mi sima ie ini kikaiyiu saiirin. Iriig.

**Jisis siya hauu aeyim kamim 5,000 kim**  
*(Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Jo 6:1-14)*

<sup>30</sup>Mi Jisis siir aposel kamim ha swoki haiyug apnaniyim, sima ini saikar swoki amwoniyim. Mi sima siir ini boinmauuni miyim sima miriinaniyim mi yayim sima boinmauuiim iikamim simiir. <sup>31</sup>Iikam kasa rani, haimii tamii ninap anapim. Mi Jisis siir aposel kamim mi Jisis

siyar, sima naeni ii karamaeka. Mi Jisis siya simiir asi boinkim, humbael Kríma nami maeyauwa iikam karamaeya saiir. Kríma piú haimiisima nwoki siisi. <sup>32</sup> Mi sima i aiir kwiriíyím mi ina yamím simasimar maeyaua iikam karamaeya saiir.

<sup>33</sup> Mi iikam kasa rani simiir kigwo kwiriigiyím. Mi sima ina yinokninkinkiyím simiirin. Mi iikamím om komii komiiyaním ini ta maeyauwa saiirim yamím. Mi bii ini simar iwit okwokwokiním. Jisis siya mi siir aposel kam ima, yím mhoiíya yimbíyam. <sup>34</sup> Mi Jisis siya mi siir aposel kam ima, sima ha nakuiuím mi Jisis siya iikam hoimgakím simiir kigin mi siya simiirsiyín naingwoyímyok prasae biri kinkin. Sima sibsibnankím inkamki bi kigriraowikím simiirin. Niingaka. Mi siya simiirin digworaekwo kasa biri nowimwarkaiyúgin. <sup>35</sup> Hiya bieyín nikiíyamtibín mi siir aposel kamím sima saikar ini boiniú, ta maeyaua inkam karamaeka, bie isi nikiíyam kingiín nwowamtibín. <sup>36</sup> Kira iikamím simiir dikropki sima pi hinda tinda nwoki amtibím iki omím simiir. Mi sima pi nae nwoki sain aeyamtibím. <sup>37</sup> Jisis siya simiirin ina yowarkii boinkiyín, simiirin nae kimar hauu ae. Mi sima Jisis siir boinki, kira minam naingwowi kríma umirim kamarím kam nwíra K400.00 hainamím nae simiir sain hauu aeyím, aniya? <sup>38</sup> Mi siya simiir sriigi, kimiir waraurín naeyím pariiga nwowi, ha? Kíma tikina kignaki. Sima nini kigninokninkinakiyím mi sima boín, kríma bretím iriíyar mi anasu whis ha nwowi.

<sup>39</sup> Mi Jisis siya siir aposel kamím simiir boinki, kima ti iikam isid komiiyín simiir boinki sima maeyau maeyau didwowam tib, ta ko kibi aiir. <sup>40</sup> Mi sima hiniín hiniína yidwonam, nab whirin kamarím iriíyar (100) mi whirin, kam nwís iúur (50). <sup>41</sup> Mi Jisis siya ti bret iriíyarím mi anasu whis iko, siya simiir haiyín mi siya ninomor koua hiriir kaoki mi ina boín wadiekiyín. Mi siya bretin haniíngín yíinibimbir priiginki mi siya siir aposel kamím simiir hauugi. Mi iikam imiirin sima nwoki hid hauunamím. Mi anasu whiso iriipi hiriinanar mi tirkí ina mi inspimspak inoop priiginkiyím. Mi ini iikamím simiir swoki hid hauunamím. <sup>42</sup> Mi sima nae dig nwokiyím mi simiir mhiíyím ina yaekiniugiyím. <sup>43</sup> Mi sima bret anasu haimii haimiiyím ina yaepipíru haiginkiyím. Mi nae haimii haimiiyím sima naepipíru haiginkiyím, nibím iúur isa swoki haiginam. <sup>44</sup> Kamím ti bret anasu imiir naeyím 5,000kím. Kasa rani. Hoimgakím. Mi wig yiním hir warar nínkin okím mi sima simiir wara biri mwaingím. Kamím simiirarar mwaingím. Jisis siir kiríeya naeyím homgak saeya nwokikím. Iriig.

**Jisis siya whii hirín op idwowar napnikín**  
(Mt 14:22-33; Jo 6:15-21)

<sup>45</sup> Mi Jisis siya kamím siir kíga miriíyím simiir yikrop kwiriigi sima i aiir kwiriinamím. Mi sima siir bíiya yamkwokín whii mirmiiya om

Betsaida hiriir iyikidam. Mi siya iikam isid komiiyin simiir nikropkiyam warar mi aingwo. <sup>46</sup>Siya iikamim simiir nikropkiyin mi yio siya mhiua hiriir iiyam, siya nhwo hir ini kwisboiniu. <sup>47</sup>Mi naiowaka kamim siir kigna miriiyim ini whii hirar yakiririr mairibim. Mi Jisis siya ini whiigbid hirar yokworibin. <sup>48</sup>Mi siya kigi opud komiia simiir i aiir namitiuwiua, sima igwir hiniin biri kignamkim miinan mirii idamkim. Mi iia imiimar niki oyakwoka biri niki pirkin iuguskika mi Jisis siya opa saiir ida yapamyakwok simiirimin. Siya minam naingwokin, simiir nap haiburgikam. <sup>49</sup>Mi kamim siir kigna miriiyim simar kigwin, siya whii aiirin op idwower nouwapniyakwoki. Mi simiir kwoinim ha naingwokim, siya wraigi mi iuwi. Mi sima haniingi yinkau ankau siirsiyin. <sup>50</sup>Iya sima siir kigwinim mi sima ina yididwinim. Mi Jisis siya biri kimiminkin siya ina yanka boinkiyin, kima kipi nidid! Kima kirie dwowin! Karaigin ti nitin. <sup>51</sup>Mi siya i aiir kwiriiiuin mi siya ini simakar ywowin. Mi biri kimiminkika opud komiia ina digiya. Mi sima ini mouni haniina siinkaokiyim. Mi simiir kwoinim ini warar whriewhriekiyim. <sup>52</sup>Sima biri naingwowoknakim ti bret anasuim Jisis siya hid hauuim iikam imiir. Niingaka. Simiir kwoinim ina niki whriewhrie kripkaiyim. Iriig.

**Jisis siya haiswoniskiiyim iikam makakim om Genesaret**  
**hiranim kasa rani,**  
*(Mt 14:34-36)*

<sup>53</sup>Mi sima whii aiir iyikidnaidam mi ini om Genesaret hiran maeyau aiir yaka kuiu. Mi simiir iya hir yaka kunimborugig. <sup>54</sup>Iya sima i aiir haiburgika mi ti omin siir hiran iikamim sima biri kimiminkim, Jisis siirin ina kigninokninkinwinim. <sup>55</sup>Mi simiir iikamim ina yititrinkiyim om Genesaret siirar. Ta maeyaua sima kua saiirar biri nwokim. Mi iia sima wakaekiya Jisis siya ini hapi nwowin mi simiir iikamim makakim simiirin hiini yiohaiginam. Mi sima ina hainamim siiram. <sup>56</sup>Mi omisisim whiekakim mi om komii ima mi ti omom omomim Jisis siya bidi yapyokii digim. Mi simiir makak iikamim maeyauwa iikam homgaki ninkiniuwuya maket pi saiir hirar nini haiginiuwu. Mi iikamim ti makak iikam imiir hainaniyim sima Jisis siiram yikiugi, kira wadie simiir nwokii mi ti iikam makakim simiir inim kiriiir yuiis aiirarar piki onkwokii mi sima pi wadieyar nwoki okiyim, aniya? Mi iikam hoimgakim siir yuiis aiir nonkwowim, sima ini wadieyar ywowim. Mi sima whiekakarim, ini wadiekinar ywokiyim. Iriig.

**Yidiwi wanwiyae simiir niiwiiyin Adi Komii siir siyiu komii saika**  
**dig biri nwokin**  
*(Mt 15:1-9)*

**7** <sup>1</sup>Farisi kamim sima mi kam nhirim siyiu komii ninokninkini ikim, sima om komii Jerusalem hir haiburgigim mi sima ini Jisis

saika yamwonyim. <sup>2</sup>Mi sima kig, kamim siir kigna miriiyim sima pi naei. Sima iina min simiirim bii biri hiisokim mi sima krimiir yidiwi wanwiyaeyim simiir siyiu iir bi sibgu apkim. Mi simiir iinam miyik biri nwokim.

<sup>3</sup>Mi Farisi kamim mi Juda hiran iikam homgak ikim, sima simiir yidiwi wanwiyaeyim simiir siyiu imiirar niki tirikpikiiyim. Iiya simiir iina op hiisok karamae nwowiyim, sima pi nae niki ae rani. Niingaka. <sup>4</sup>Iiya sima maeyaua nae haiginiya maket saiir namiyim mipi sima nae sainaki mipa swoki iti. Mi naeyim sima hainaniyim sima pi op nini hiisokni karamae nwowi mi sima pi nae rani. Siyiuim sima tiriyim sima siyiu whiruwani biri tirikim. Niingaka. Sima simiir yidiwi wanwiyaemi siyiu imiirar tirikim simiir digworaekwuwim. Mi simiir digworaekwo whiekakim hiriirar hiisok digikim. Mobmir mob mi yhi two ikim sima simiirin bi swoki kimbuwikim.

<sup>5</sup>Farisi kamim sima mi kamim siyiu komii ninokninkini ikim mi sima Jisis siir asi sriigim mi sima ti kamim kiriir kigna miriiyim, sima krimiir yidiwi wanwiyaemi siyiuim simiir nap karamae dimusi nwowi? Simiir iinam miyik biri nwokim, sima isi hiriinanar nonkwo aeyim. <sup>6</sup>Mi Jisis siya simiir boinki, biiya Aisaia, profet inkamin siya ta yai aiirar niki win boinkikin kimiiramini. Kima niksisaeyakawaiwigim. Siir yokwowa hiniina win boinkika,

ti iikam isidin sima kariir inig iir hainanam boiniyim, sima yai ara nhinkini. Simiir kwoinim kanaka biri namasugim. Niingaka.

<sup>7</sup>Mi kamim simiir siyiu imiirara boinmimauuwiyim mipa boini ta yaiya Adi Komii siirga. Mi sima kariir inigin whisarliya hainani mi sima kariir inig iirim naingwo tibmii rani. Niingaka.

<sup>8</sup>Mi Jisis siya simiir boinki, kima Adi Komii siir siyiuin bidi haiburgigim mi ini kimiir yidiwi wanwiyaemi siyiu imiirar napim. <sup>9</sup>Mi siya ina boin taraowamin simiirin, kara ina ninokninkinin kimiir niksisaeyim siyiuin. Mi kima hiriya naingwowi, ti simiir siyiuin siyiu wadieyairgin. Mi wim kima Adi Komii krimiir Wanin siir siyiuin digiumii siir haimriyugigi. <sup>10</sup>Mi panao kara pi kimiir siyiu iir boinmauu wakae haiginiuwi. Biiya Moses siya hiniina boinkin, kira, kiriir yopii ado sowiirwai yai sibgu wakaeyokna. Mi inkamin siir yopii ad owiir nigbumbuwi mi siirin wi hindara disomaokiingi. <sup>11</sup>Mi panao kara pi kimiir siyiu iir boinmauu wakae haiginiuwi. Biiya Moses siya hiniina boinkin, wim kima hiniina boinkim, inkamin umir digworaekwokakin mi siya wa hauuwi siir yopii ad owiirin. Niingaka. Siya wi hauu rani. Mi siya ha boini, ti umirin Adi Komii umirkin kara pi kowiirwai swoki hauu rani. Niingaki, niingakiinga. <sup>12</sup>Mi siya ti inkamin wi sowiirwai whindiriraerar haiginiu rani. Niingaka. <sup>13</sup>Mi kima kimiir yidiwi wanwiyaemi siyiuim simiirar napi mi kima Adi Komii siir yaiya saiir wakaeyim pi boriisopi. Mi kimiir

siyiu imiirara napama naingwowi. Mi kima ti hiriinan tirim mi kimiir kwoinim hiniina naingwowi, kimiir siyiun kima tiriya wadiyairgin. Iriig.

**Inkamin kwoin biye nwowiyin mipi miyik nwo rani.**

*(Mt 15:10-20)*

<sup>14</sup>Mi Jisis siya iikam imiir yikiuna mi siya simiir boinki, kima ta kariir yaiya saiirar wakae nonkworinugi. <sup>15</sup>Diminin inkam ieya nonkwo haiiyin mi ha naeyin, yio inkamin io siya biri hiohaiginiuwikin. Niingaka. Mi kwoin biyeyin inkam siir kwoinaw nwokaiiyin yio nik rani, pi siya tirbumbugi inkam iirin. <sup>16</sup>Inkamin wiinwo rino kakairgin, siya yaimin diminim ha wakaeyimok.

<sup>17</sup>Mi siya ha haiburgigin iikam isid komiiy in siir mi siya ina yamin omaka. Mi kamim siir kigna miriiyim sima siir srii biyan boiniyio yaiya siya boina saiirim. <sup>18</sup>Mi siya boinki simiirin, wim kima windi kimiir kwoinim biri naingwo omokikim, aniya? Mi kima tari biri ninokninkinkim, diminin inkam ieya nonkwo haiiyin mi ha naeyin, yio inkamin io siya biri hiohaiginiuwikin. Niingaka. <sup>19</sup>Ti hiniin diminim mhii kwoinan tani. Niingaka. Pi dini siyiu siir namki. Mi mhoyia pi waisi hir nini iugigi. Ta yaiya Jisis siya boina saiir yaimwokiayaimwowa ya hiniinga, iki naepai naepaiyim dimin karamaekim kima simiirin hiriyia siba siba. <sup>20</sup>Mi Jisis siya ina bointiraowin, diminin inkam siir mhii kwoinaw nwokaiyim mipi idowiiya nitinaka mi ti hiniin inkamin pi miyik nwo rani. <sup>21</sup>Mi kwoin biyeyim inkamni mhii kwoinaw nwokaiyim mipi hiranka hiugrimkripananini mi inkam iirin pi simar tirbumbugi. Mi sima ti siyiu biyeyim hiniin hiniingim, kwoin biye naingwo, hii nanae mi hii tauae mi inkam ninitkikaigai aokao mi inkam siyamar naingwona. <sup>22</sup>Wig hainikii nonkwona, kigmair mi digworaekwo biye biye ikim mi niksasae mi hindara mwrakboin mi inkamin siyamar naingwonaeyin mi nwirni dimin mi boinbu mi nantamyiriyir mi whaowae diriraerar. <sup>23</sup>Ti digworaekwo biye biyeyim inkam siir kwoinaw hir nwokaiyim mi iya sima idowiiya nitiiyim mipa boiniski. Mi ti hiriinan siyiun inkamin pi biye sima nwowi. Iriig.

**Nu Finisia hiran wiga saeya Jisis siirim naingwo tibmiiga**

*(Mt 15:21-28)*

<sup>24</sup>Jisis siya ha nhiingiyin mi ti om iir haiburgig mi siya nu Taia hir nwowim omim simiir yam. Mi siya omaka ira saiir yapninopkainam. Mi siya pi boriisopi inkam nwirkin siir kipi ninokninkin. Mi siya asi mi aguprakaiyim wi dig mi owi. Niingaka. Siya wi dig nwo rani. <sup>25</sup>Mi wig ira saeyar wakae Jisis siya ini tir nwowin mi ta wiga saiir yinisim yinugiyina yiu biyeyin ini saiir hir nwokaiyin. Mi saiir apua biri kimiminkika ina yitsisaua

Jisis siirim. Mi saeya ini siir igmiiga kingiinar ini akai hiuniya. <sup>26</sup> Saeya ta wiga nu whiranka saeya Juda wig rani. Saeya nu sim Finisia nu komii Siria hir nwowin mi siir hiranka. Mi ta wiga saeya Jisis siirim sriinanae saiir yinisim yinugiyina saiir nwowin yiu biyeyin siir haiswoniskigiyam. <sup>27</sup> Mi Jisis siya saiirin boiniyo yaiya saiir boinki, krima biyin yinisimim simiir naeyim simiir tiki hauu ae. Krima krimiir yinim simiir naeyim simiir kipi haii mi wra kipi nitkiniugi. Niingaka. <sup>28</sup> Mi saeya ini siir yaiyaka yowarkii boina, Biiyan Inkam Komii kiriir yaiya yaimwowaiga. Iki wra sima kingiin nwowiyim mi naeyim pi yin ima nae krimkrinkiigii mipi wra ima niuumimin aei. <sup>29</sup> Mi Jisis siya saiir boinki mi kira ta hiniina boina mi kira ha ti swoki am kiriir oma hiriir. Mi yiu biyeyin kiriir yinisima saiir nwowin diyio kara bidi hugitkiigiyin. Mi kariir kirie aeyar nwo haiginiugika kiriir yinisima wadie asi nwokika. Mi kiriir naingwo tibmiiya ini kirie ywowaowa. <sup>30</sup> Mi saeya ha swoki ama saiir omaka hiriirin mi saeya ini kigi u saiir yinisima hii hirar whini. Mi ti yiu biye saiir nwowin bidi yamigusamin. Iriig.

### **Jisis siya haiswoniskiigikin inkam waeyai wiingirwiiyin**

<sup>31</sup> Mi Jisis siya ha haiburgigin nu Taia hiran om iirin mi siya om Saidon siir om bopowar yapam. Mi siya ina swoki amin nu haimii komii whirin Dikapolis hiriir. Mi siya whii Galilia hiriir yapnimbiiyam.

<sup>32</sup> Mi sima inkam nwirin Jisis siirim yinkikwona apnam. Siya ti inkamin wiingirwii waeyaigin. Mi sima Jisis siirim sriininae, siir ina ti inkam iir hainiwokmaigiyim. <sup>33</sup> Mi Jisis siya siir nikiunamin mi iikam imiirin hirar haiburgig. Mi ini sowa sowar ini owouwo. Mi Jisis siir inan ti inkamin siir wiin aiir yaka hopkaigi. Mi yaeyapa ha piginkiyin siir ina iir mi ini ti waeyaiyin siir kwiryaie aiir yaka hougwokiyin. <sup>34</sup> Mi Jisis siya ninomor kou hiriir kaoki mi siya ina iyaeniskiigiyin. Mi siir kwoinin ha naingwoyimiyokiyin mi siya siir boinki, Efata, ta yaiya Jisis siirar yaiginka. Mi krimiir yaiya hiniina boinika, kira wakaeki! <sup>35</sup> Mi biri kimiminkin ti inkamin siir wiina ina wakaemokiya. Mi siir yaiya ina mi boinomokiya. <sup>36</sup> Mi Jisis siya simiir boinikidukikinki, kima ti diminin inkam nwir kipi swoki boinmauumimin. Mi yim sima ta yaiya siya boin nikidukiya simiir saiir biri swoki wakaekim. Niingaka. Yim sima ti diminin ini siirar swoki haigiririr boinamim. <sup>37</sup> Mi sima ini hindara yanaakiyim mi ina boinim, digworaekwo hoimgakim siya tiriiyim pi wadie kinar nwowi. Mi siya inkamin wiingirwii nwowiyin siir mi diriraerari mi wi wadieyar mi okii. Mi siya inkamin waeyai nwowiyin siir mi diriraerari wi digar mi owi. Iriig.

### **Jisis siya hauu aeyim iikamim 4,000 kim**

(Mt 15:32-39)

**8** <sup>1</sup> Mi ta iiya iikam isid komiiyin ina swokini oniyim mi sima nae karamaekim. Mi Jisis siya kamim siir kigna miriiyim

simiirim yikiuna. Mi siya simiir boinki, <sup>2</sup>kara ti iikamim simiirsi naingwoyimiyoiki iiyim kwoim sima kanaka nwokaigiyim. Mi sima nae karamae asi nwokim. <sup>3</sup>Mi sima mhiiriima nwowi mi kara simiirin ha nikropki simiir oma hiriirin mi nhirim kingiinanki nitki waeyao, yim wi siyiu hir pi napakaigai yamisi. <sup>4</sup>Mi kamim siir kigna miriyyim ina yowarkii boinkiyim siir yai aka, ta maeyauwa inkam karamaeka mi krime naeyim pi papiyankin mi inkiguna haii, ti iikamim simiir hauu aeyamin? <sup>5</sup>Jisis siya simiir sriigi, kima bretim pariiga nwokaii? Mi yim ina boinkiyim, krime bretim iriyyar nhisa nwokaii.

<sup>6</sup>Mi siya iikamim simiir boinki, nu iir grinkin idwokiyyim. Mi siya ti bret iriyyar nhiswo simiir haiyyin mi Adi Komii krimiir Wanin siirim boin wadieki mi ina yiinibimbirpriiginkiyim. Mi siir kigna miriyyim kamim simiir hauugi mi yim sima ina yapninkwokwo hauuwamim iikam imiir. <sup>7</sup>Mi simiir antiou sisimim ha mi haiyyim mi Jisis siya Adi Komii siirimin simiirim wara mi boin wadieki. Mi siya kamim siir kigna miriyyim simiir boinki, sima antiousisimim simiirin warar mi hidninkwokwo hauunamim. <sup>8</sup>Mi sima ha nae digiyyim mi simiir mhiyyim ina yaekiniugiyim. Mi ti nae haimii haimiyyim sima naepipiru haiginaowidim, nibim simiir swoki haigiyim iriyyar is. <sup>9</sup>Ti iikamim sima iriparin 4,000 kim kasaka rani. Mi Jisis siya simiir yikropki mi sima ina yamim. <sup>10</sup>Mi siya biri kimiminkin siir kigna miriyyim kamim simaka kwirii namin i aiirin. Mi sima nu Dalmanuta hiran maeyau aiirim yam. Iriig.

**Farisi nhirim Adi Komii siir dimin komii komiyyim simiir kigam sriigim**  
(Mt 16:1-4)

<sup>11</sup>Mi Farisi kamim sima yai Jisis saikar yinkinwaomwarkii boin. Mi sima siirim boinki, kira ninomorani dimin komii komii nhirim krimiir wiisiimauu mi krime nwoki inokninkini kira Adi Komii siir yinisimkin. Mi sima siiram kinankiugim. <sup>12</sup>Mi Jisis siya ha niyeniskiigiyin mi siir piua ini hikak warar ywokiya. Mi siya ina boinin simiirin, ti iikamim ta ii aiir nwowim, kima ti dimin komii komiyyim simiir kigam dimusi kauwok boinanaekim, ha? Kara kimiirin tisa boinkiyin, kara wi yaeya dimin komii komii nhirim simiir swoki diriraerarki rani, ti iikamim ta ii aiir nwowim simiiramin. Niingaki, niingakiinga. <sup>13</sup>Mi siya simiir haiburgikin, ini i aiir swokani apni kwirii namin whii yarmiiya hiriir swoki iyikidnaidamim minkin. Iriig.

**Farisi mi Herot sima niksisaeikim simiir mi simiir yaiya ini ti yisin bret**  
**niyopiiniyyin siir hiriinan yowowa**  
(Mt 16:5-12)

<sup>14</sup>Mi kamim siir kigna miriyyim sima pi naingwo owouugikim. Mi sima bretim wara biri ninkin hainanikim. Niingaka. Mi sima bretin

hara nwokai twonau hirin. <sup>15</sup>Mi Jisis siya simiir boiniyiokin, kima sibgu mintirao! Farisi kamim simiir diminin bret niyopiiniyin yisin wi siir kipi kigna diriraerar. Mi Herot siirin iriipi hiriinan. Mi kima ti simiir hiriinan siyiun siir kipi nap! <sup>16</sup>Mi sima sima whrie boinam, krime bret karamaekim mi siya ta yai hiniina krimiir asi boinkikin. <sup>17</sup>Jisis siya ina ninokninkinin siyiu biyeyin inkam nhirim sima tiriyin. Mi siya simiir boinki, kima hiniin yai dimusi whrie boini, krime bret karamaekim? Mi kima tari biri naingwowoknakim? Mi tari kimiir kwoinim ini hu habni kwoinan ywowim, aniya? <sup>18</sup>Kima nhwokakaigim mi kimiir nhwoim ti digworaekwo imiir kig rani, aniya? Kima wiingakaigim kimiir wiinim wakae rani, aniya? Mi tari kimiir kwoinim ini yaingwo owouu iuguskiyim, aniya? <sup>19</sup>Mi iya kara niinibimbir priiginim bret iriiyarim 5,000 iikamim simiirim mi kima nibim pariiga haigii ti bret haimii haimiiyim kima naepipiru haiginim? Mi sima boin, nim krime nibim iuur isa yae haigi. <sup>20</sup>Mi iya kara niinibimbir priiginim bret iriiyar nhiswo 4,000 iikamim simiirim, kima nibim pariiga yiu haigi ti nae haimii haimiiyim kima naepipiru haiginim? Mi yim ina boinim, krime nibim iriiyar isa yae pipiru haigi. <sup>21</sup>Mi Jisis siya simiir boin mi kima tari kariir kirie aiir biri ninokninkinkim, aniya? Iriig.

### **Jisis siya haiswoniskigiyin inkam nwirin om Betsaida hirankin**

<sup>22</sup>Mi sima om whirin Betsaida hiriir yimbiam. Mi hiran inkam nhirim sima inkam nhwokwisae nwirin Jisis siiram yinkikwona apnam. Mi sima Jisis siirim boinki, kiriir iina ti inkam nhwo kwisaeyin siir donkwoki. <sup>23</sup>Mi Jisis siya siirin om mwisa hiriir yinkikwona apnam. Mi siirin haniingin yasaiginiugi Jisis siya. Mi siya siir iina siir yaka onkwoki mi siya ina sriigiyin siirin, kira digworaekwowim ina kigomokiyim iyie? Niingaka. Aniya? <sup>24</sup>Mi tiki inkamin siir nhwonain ina kigomokiyin. Mi siya boin, kara inkam nhirim simiirin ina kigim. Mi siya boin, kara simiirin paenan kigi mi sima ina napriririm. <sup>25</sup>Mi Jisis siya iina ina swokini onkwoniin ti inkamin siir nhwo iir. Mi taka iya ti inkamin ini haniingi sibgu anaokigomokiyin. Mi siir nhwonain ini biimiyakinkiyin. Mi digworaekwo hoimgakim siya kigiyim waugi biri kimirkaigikim. Niingaka. Ini idowiiyar ywokiyim. <sup>26</sup>Mi Jisis siya ina yikropkiyin siir omaka hiriir. Mi siya ina boinkiyin, kira pi om hir kipi swokini apririr iu. Pi kira namkin mipi kiriir omaka dapiiyam iuguski. Iriig.

### **Pita siya boinkin Jisis siya Kraiskin**

*(Mt 16:13-20; Lk 9:18-21)*

<sup>27</sup>Jisis siya kamim siir kigna miriiyim simaka nhinam, ti omisisimim ti om komii sowiir kingiin nwowim, Sisaria Filipai simiirim yam. Mi Jisis siya siyiu hinar yap srii yam kamim siir kigna miriiyim simiir,

iikamim sima kariirin paniina naingwokim, ha? <sup>28</sup>Mi sima siirin ina boinkiyim, nhirim kiriirin hiniina dapikim, kira Jonin baptaisiysin siya. Mi nhirim hiniina dapikim Ilaija mi nhirim sima hiniina boini, kira profet inkamkin. <sup>29</sup>Mi Jisis siya simiir srii mi wim kima kariirin paniina naingwowi? Mi Pita siya siir yai aka hiniina yowarkii boinki, ni kira Kraiskin, inkamin inkam whinkinsiis haiginiuwiyin mi siya. <sup>30</sup>Mi Jisis siya simiir boinikidukikinki, kima ti diminin inkam nwirin kipi swoki boinmauusran. Iriig.

**Jisis siya min boinmauugin siya nao nami mi siya ninsiin idwo aeya**  
(Mt 16:21-28; Lk 9:22-27)

<sup>31</sup>Mi Jisis siya haniingin boinmimaubwakainam kamim siir kigna miriiyim simiirin. Mi siya boin, ninomor kou hiranki nitin inkamin karaigin. Mi kara wi hik kimbipisu kasa hai rani. Mi inkam adiyaowaeyin siyu komii kigriraowiyim mi inkamin naemin krimiirsi ninkin imiiaeyin Adi Komii siir pris mi kamim Adi Komii siir siyu komii iir ninokninkin ikim. Mi sima wi digiumii kariir haimriiyugigi. Mi kariirin wi sima nisomaoki. Mi ii kwoimaka kara wa swoki insiin idwowi ie hirankin. Kara ini kimiir inkam komii yauni oniyin mi ini inkam kiinar swoki owin. Jisis siya hiniina boinkikin. <sup>32</sup>Yaiyim Jisis siya boinim, siya biri nimprio boinkin. Niingaka. Siya ini idowiiyar boinmauu wakaekiyin, siya biri nimprio boinkin. Niingaka. Mi Pita siya siir yikiunanam mi siya ini siir yani ikiuin. <sup>33</sup>Mi Jisis siya ha haiyug kaokiyin kamim siir kigna miriiyim simiir mi siya Pita siir ywo io. Mi ina boinkiyin, Setan kira kariir digiwa damki! Kira Adi Komii siir bi ninokninkinkin. Niingaka. Kira inkami kwoinin siirarar ninokninkinkin.

<sup>34</sup>Mi Jisis siya iikam whiekakim simiirim yikiuna, sima siirim nitim. Mi kamim siir kigna miriiyim simiirim warar yinkin ikiuna. Mi siya simiir boinki, inkam nwirin kanakar niti mi siya siir digworaekwowim simiiram kipi naingwokwonanae ti aingwo owou. Mi siya siir piu aiirsi kipi naingwoyimiyouk mi siir piu hik kimpipisukak dwo. Mi siya ti paeyin hiiniya nirio ninkinin kara haiyin siir hiriinan hik aiir haii mi siya kariir mhoiia wi haini wit. <sup>35</sup>Mi inkamin siir piu aiirsiya naingwoyimiyouknanaeyin mi tiki inkam hiriinanin siya wi omwai waiya rani, siya wa kigugu iuguskii. Mi inkamin siyama naingwona karam nwowiyin mi naonam minsi nidid karamae nwowiyin yio wi hiriayar nokwoyokiyoukiii. <sup>36</sup>Mi inkamin ti nuin siir digworaekwo hoimgakim simiir haii mi siya ha nao nami mi ti digworaekwo whiekakim siirin wi simar whin diriraerar naowidi, aniya? <sup>37</sup>Ti inkamin digworaekwo hoimgakakin mi siirin wi sima swoki saininiyouknanaowidi omwai waiyamin? Niingaka. <sup>38</sup>Ti iikamim tiki nwowim sima siyu miyik tir tani, simiir iga hinda tinda nokwowikim mi sima Adi Komii siir yaiya

digiumii haigingigi. Mi inkam nwirin krimaka nwowi mi siya yaewan kindiyiu wani mi siya kariir yai aiirin warar mi kindiyiu wani. Karaargin ti inkamin ninomor kouanin biiya kimiir tir nikauni onakiyin. Mi mhoiia kara swoki iti nua tiriir mi kara wi yamdiyar swokauni kindiyiu wani ti inkam iirin. Mi iia kara swoki iti mi wi kariir Adi Komiiyin siir dimin kirie komiiyin paenan niuwiyaiyin, wi saikar ninkin iti. Mi Adi Komii siir paekwosimin kintid kintidnanim ninomor kou hiranim wi saikar ninkin owi. Iriig.

**9** <sup>1</sup>Mi Jisis siya simiir boinki, kara kimiirin yaimwowa boinkii, ti kam nhirim krimaka nokwoim, sima wi niki ao rani. Niingaka. Wa niki owi. Mhoiia wa kigwini Adi Komii siya wi iikam hoimgakim simiir Biiyan Inkam Komii nwowi simiir kigriraowam. Mi siir kirieya wi warar ninkin iti. Iriig.

**Jisis siir piua ya ini saa yimbiyamkiya**  
(Mt 17:1-13; Lk 9:28-36)

<sup>2</sup>Mhoiia iiyim iriayar kwira yamki mi Jisis siya ina yikiunamin Pita Jems mi Jon simiirin. Mi sima mhiu whirin siir iinainam. Ti mhiuin haruwa rani, ini kougi kou hirar nwowin. Mi simasimar ini owiu ti mhiu iirin. Mi Jisis siir piua ina kisinakiya simiir whwonkam idar. Mi siya ini yaeya piu ywokiya. <sup>3</sup>Mi siir yiu is minim ini whisinin ywowim mi sima ini namnamiinan ywowim. Inkamkin hiisokiyim yiu isim hiriinan whisinin biri swoki imbiyamikim. Niingaki, niingakiinga. <sup>4</sup>Mi Ilaija Moses sowa bidi bidinan inkamko mi sowa warar yimbiyam. Mi sowar ini kigi sowa Jisis saika boina. <sup>5</sup>Pita siya ti hiriinan diminin siir kigin mi siya ina boinkiyin Jisis siir, dimin taemin nowomwarkaiyiuan inkam! Wadieka, krime tirirar nwowim mi krime amirim kwoima mirii ira Mosesnika mi ira Ilaijanika mi ira kiriirga. <sup>6</sup>Sima tiki kam nwoimim ini nididkakar ywokiya. Mi Pita siya taka yaiya nhiin nhiin asi boinkikin. <sup>7</sup>Mi wau kwira ha nita simiir yauni kiikiirinuni. Mi yai kwira waunau hirar yimbiyamki ina boinkiya, tikiinin kariir yinisimkin kariir kwoinin ini siiramar naingwokwonanaeyin, kima siir yaiya saiir wakae. <sup>8</sup>Mi kamim siir kigna miriyyim sima ina dikaoraekaokiyim mi sima inkam nwir biri ninkin kigim. Niingaka. Sima Jisis siirar kig, simaka saisar nwowi.

<sup>9</sup>Mi mhiukihi hir haiburgigim mi ha niuunaiiniyim mi Jisis siya ina swoki kauwok boin taraokiyin. Ti diminin kima kignamin wi inkam nwirni kipi swoki boinmauuumimin. Niingaka. Kima kariirama tiki o. Inkamin ninomor kouanki nitin kariiram. Iia siya naonami mi siya swoki insiin idwowa ie hirankin mi wi haniingi boininkii ti diminin kima kigin. <sup>10</sup>Mi sima ini ta yaiya saiirar yaingwokwokaiyim. Mi simasimar boin, saeya ta yaiya ie hiranki ninsiin idwonaniya saeya

dimu yaiga, ha? <sup>11</sup>Mi sima Jisis siir srii, sima ti kamim siyiu komii ninokninkiniyim sima hiniin dimusi boinkim, biyyin wi Ilaija siya niti, ha? Mi inkamin krimiir whinkinsiisiyin Mesaia yio wi mhoiia niti, ha? <sup>12</sup>Jisis siya simiir boinki, hiiipa! Kaimwoairga. Mi bii wi Ilaija siya niti digworaekwo hoimgakim simiir diriraerarkwokinam. Yokwo Komiiya ya hiniina boinka, ti inkamin ninomor kou hiranki nitin siya iriipi hiriinan yaigakin. Ta Yokwo Komiiya saeya hiniina boinkika, ti inkamin ninomor kouanki nitin, wi hikpai hikpai kasa hai rani. Mi sima siirin wi yai miyyik swoki boin tani, aniya? <sup>13</sup>Kara kimiirin tisa boinkiyin, Ilaija siya bidi yitin. Mi kamim simiir kwoin imiirarar napim mi sima siirin siyiupai siyiupai haniingi tirbumbuninkin haiginiu. Mi Yokwo Komii saeya hiniina boinka Ilaija siirin. Iriig.

**Whran nwirin yiu biyekakin Jisis siya haiswoniskigigin**  
(Mt 17:14-21; Lk 9:37-43a)

<sup>14</sup>Mi ti kam nwoimim ina swoki itim, ti kam nhirim Jisis siir kigna miriiyim simiiram. Mi sima ini simaka swokini owiuwim. Mi sima kig, iikam isid komiiyin simakar nwowi. Mi kam nhirim Adi Komii siir yai ninokninkiniyim sima Jisis siir kigna miriiyim kamim, simakar ninkinwamwarkii boini. <sup>15</sup>Mi ti iikam hoimgakim sima Jisis siir kigwinim mi sima ina yanaawinim. Mi sima siirim iwitnam. Mi sima siir ini boiniu, hie! Akamwai! <sup>16</sup>Mi Jisis siya kamim siir kigna miriiyim simiir sriigi, kima ti kamim Adi Komii siir yai ninokninkiniyim simaka dimu yai boinaikim, ha? <sup>17</sup>Mi inkam nwirin ti iikam isid komiiyin simakar nwowin mi siya Jisis siir yai aiir wakae boinki, hae, dimin taemin nowomwarkaiyiuan inkam! Yinisimin yiu biyie waeyai mikrimin ini siir nwowin. Mi kara siirin kiriirim asi nikiunanikin. <sup>18</sup>Iinokiinokin ti yiu biyieyin pi siir piu iiyam mi siirin pi siya nitirimtiowi. Mi siir yaiya yaeyopa hapi whopiigi nakii ibirgini. Mi siya siir big imiirar swoki aegiyimgiyiki. Mi siir pua iki kirie namwoiuwiyim, swoki onkwo sipkaiyim. Niingaka. Mi kara kiriir kigna miriiyim kamim simiirim boinkin, ti yiu biyie iirin sima mi haiswoniskigiyim. Mi sima dig biri nwokim. Niingaka. <sup>19</sup>Jisis siya ta yai aiir wakaeyin mi siya iikamim simiir yayaka yowarkii boinki, kima ti iikamim naingwo tibmii karamaekim! Niingaka. Wim kima ti hiniin hikim kariir hauuwi. Kara iiyim kimaka wi pariiga nwowi ti hik imiir haiyim, ha? Kima yinisimin kariirim wikiu nanani. <sup>20</sup>Mi sima ti yinisimin Jisis siirim yikiunani. Mi yiu biyieyin Jisis siir kigin mi ti yinisim iirin haniingi haigiitirimtio. Mi yinisimin nu iirar yikiiwariyimi yokin mi ina diwartaewarnamin. Mi yaeyop biyieya hapi whopiigi nakii ibirginkin siir yaiya. <sup>21</sup>Mi Jisis siya siir ad iir sriigi, iiyim pariigim siya hiriinan nwokaiyim, ha? Mi siir adin ina boinkiyin, iiya siya yinisim sapisapar nwowin sailirar

nwobwakainakin. <sup>22</sup>Ɔnokiinokin ti yiu biyeyin siya haigiitirimtio nanaei siirin mi pi paeya mi itkaigi mi pi opa mi itmaigi siya siir tio aokiyamar tirkin. Mi kira dig nwowi mi kira krimiirsi daingwoyimiyok mi krimiir whindiriraerar haiginiu! <sup>23</sup>Jisis siya boinki siirin, hiipa! Kaimwoka! Mi kira ina naingwo tibmiiyin siiramin, aniya? <sup>24</sup>Mi ti yinisimin siir adin biri kimiminkikin ina kauwokiyan kara bidi yaingwo tibmiiyin mi kariir naingwo tibmiiya komii rani! Kira kariir naingwo tibmiiya saiir kinsiis haiginiugi kirie nwokiyam!

<sup>25</sup>Mi Jisis siya kig iikam isid komiiyin namwoniyan. Mi siya ti yiu biyeyin siir asi nikwao boinkikin, kira ti yiu biye waeyai wiingirwii tirbumbu haiginiuiwiyin kara kiriir boinki, kira ti yinisimin siir diuguski. Yio hiniin kipi tirbumbu haiginiu. Mi kira siir piu kipi swoki omimin. <sup>26</sup>Mi yiu biyeyin ina dikauraekaukiyan. Mi siya ti yinisim iir haigiitirimtiogig. Mi siir piua ina yinkinimniskakiya mi siya ina yamin. Mi ti yinisimin siir piua ini naoni piunan ywokiyan. Mi iikam nhirim sima boin, siya bidi yaonamin. <sup>27</sup>Mi Jisis siya siir ina aiir nonkwo kininsiin okwokiyan mi siya ina yinsiin okwokiyan.

<sup>28</sup>Mhoiia Jisis siya omaka namin mi kamim siir kigna miriiyim sima ina sriiym siirin, krime dig nwo karamae dimusi nwowi? Yiu biye simiir ninimniskiiyim, ha? <sup>29</sup>Mi siya simiir boinki, Adi Komii siirim srii boina sasairga ti yiu biye siir niniskiiyiin, dimin whirin dig nwo rani. Iriig.

### **Jisis siya kwisaka ina swoki boinin siya wa naonami**

*(Mt 17:22-23; Lk 9:43b-45)*

<sup>30</sup>Mi sima ti om iir haiburgim mi nu Galili hiriir yapriokiinam. Mi Jisis siya pi boriisopi inkam nwirkin siir ninokninkinim, maeyauwa siya nwowa. <sup>31</sup>Mi siya kamim siir kigna miriiyim simiirin haniingi sibgu siboboinu haiginiu, inkamin ninomor kouanki nitin siirin wi siya nikropki simiiram, sima nisom aokiyam. Mi siya iiyim wi kwoima nwokwowaki ienau hirin. Mi siya wa swoki insiin idwowi. <sup>32</sup>Mi sima biri ninokninkinkim ta yaiya siya boina. Mi sima siir sriiyam tirkim mi sima ini siirsi swoki ididim. Iriig.

### **Yipikin siya kougikou nwowin, ha?**

*(Mt 18:1-5; Lk 9:46-48)*

<sup>33</sup>Mi sima om Kapeneam hiriir yimbiam. Mi sima omaka bidi yapninopkainamim mi Jisis siya kamim siir kigna miriiyim simiir ini sriiyu, kima siyu hirin dimu yai napboinainikim, ha? <sup>34</sup>Mi sima ini yai mikrimar yokwonainmimikim. Yim sima siyu hirin min napboinainikim, yipikin krimiir kou nwowin, ha? <sup>35</sup>Mi Jisis siya ha nidwowin mi siya kam iuurnwiso siir kigna miriiyim simiirim yikiuna, sima nitim siirim. Mi siya ina boinkiyin, inkamin kimiir kou nwowam naingwowi mi siya

wi siyamar kipi naingwona. Siya hiniina daingwo, an kara iikamim simiir aowa dwo. <sup>36</sup> Mi siya yinisim sapisapin nwira yinkikwona apnani mi simiir bopwoniya hinar ini okmwin okwoni. Mi Jisis siya yinisimin siir iina aiir yonkwo mi siya simiir boinki, <sup>37</sup> Inkamin kariirim naingwowi mi siya yinisim nwir kigriraowi mi siya kariirarar kigrirao haiginiu rani. Niingaka. Siya Adi Komii siirin wara mi kigriraowi, siya nikropkikin kariirin mi kara ha nitkin. Iriig.

**Inkamin io krimiir nwo karamae nwowiyin mi wi krimiir  
nomiiyau nwowi  
(Lk 9:49-50)**

<sup>38</sup> Jon siya Jisis siir boinki, dimin taemin nowamwarkaiyiuan inkam! Krime inkamin nwira kigi, yiu biyeyim simiir ninimniskiiyin kiriir inigin siir kirie aiir. Mi siya krimaka biri namasugin mi krime siirin asi boinikidugin siya wi yiu biyie pi ninimniskiiisi. <sup>39</sup> Jisis siya Jon siir boinki, krime siir kipi nikidu! Inkam nwirin kariir inig iir tiri dimin komii whir mi siya kariirin wi yai biyie wara ninkin boin tani. <sup>40</sup> Inkamin io krimiir nwo karamae nwowiyin yio siya krimiir nomiiyugin. <sup>41</sup> Kara kimiirin yaimwower boinki, wim kima Kraisi isidgin mi inkam nwirkin kimiir hauu kwiyaei op mi ti inkamin digworaekwo wi ta mi aiirsi haii. Mi ta yaiya, ya yaimwoka. Iriig.

**Siyu biyieki nipiyaokiigin inkamin siir naingwo tibmiiya  
(Mt 18:6-9; Lk 17:1-2)**

<sup>42</sup> Mi inkamin ti yinisimin siir whinkiyopsibgi haiginiuwi, ta naingwo tibmiiya Adi Komii siiram saiirin mi bii siya mi aonami yai karamaeka. Mi ti hiriinan inkamin siiramin siya komii nhira hai siir nii iir nomborugiyam. Mi siirin wi whii komii solwara hir tani omboru kimai whiridgi. <sup>43</sup> Mi kira ha naingwowi iin kiriira saiirin siyu biyie ti tirhaiginiu mi kira saiirin kaigrip itkiigi. Mi kira iina kwiruwa sasa mi onami ti omin Adi Komii siya kigriraowiyin siir iikam whiekak imiir siirin wi wadieyar mi owi. Mi kiriir iina kwiso hiriyyar nwokripkaii mi wi siyu biyie sowa tiri. Yio ti hiriinan siyuiin, siyu miyik rani. Mi kiriirin wi sowa nipiyaokiinami maeyauwa paeya niutingi karamae nwowiya saiir hiriirin. Mi tariigina ya miyik rani. <sup>44</sup> Mi ta maeyauwa saiir hiran iiyim biri swoki aokaowikim. Niingaka. Mi wi inkami kip sima naei. Mi paeya hir mi iuiya, biri swoki iutingimiminika. Niingaka. <sup>45</sup> Mi kira ha naingwowi iga kiriira saiirin siyu biyie ti tir haiginiu mi kira saiirin kaigrip itkaigi. Mi kira iga kwiruwa sasa mi onami ti omin Adi Komii siya kigriraowiyin siir iikam whiekakim simiir mi siirin wi wadieyar mi owi. Mi kiriir iga kwiso hiriyyar nwokripkaii mi wi siyu biyie sowa tiri. Yio ti hiriinan siyuiin, siyu miyik rani. Mi kiriirin

wi sowa nipiyaokiinami, maeyauwa paeya niutingi karamae nwowiya saiir hiriirin. Mi tariigina ya miyik rani. <sup>46</sup>Mi ta maeyauwa saiir hiran iiyim biri swoki aokaowikim. Niingaka. Mi wi inkam kip sima naei. Mi paeya hir mi iuiya, biri swoki iutingimiminika. Niingaka. <sup>47</sup>Mi kira ha naingwowi nhwona kiriirin siirin siyu biyie ti tir haiginiu mi kira siirin habitkiigi. Mi kira nhwona nhiruwa sasar mi o nami, omin Adi Komii siya kigriraowiyin digworaekwo whiekakim simiir, wi wadieyar mi owi. Mi kiriir nhwona nhiswo hiriirar nwokripkaii mi wi siyu biyie sowa tiri. Yio ti hiriinan siyiuin miyik rani. Kiriirin wi sowa nipiyaokiinami maeyauwa paeya niutingi karamae nwowiya saiir hiriirin. Mi tariigina ya miyik rani. <sup>48</sup>Mi ta maeyauwa saiir hiran iiyim biri swoki aokaowikim. Niingaka. Mi wi inkam kip sima naei. Paeya hir mi iuiya, iriipi hiriinan bi swoki iutingimiminika. Niingaka.

<sup>49</sup>Paeya wi iikamim simiir idwower nikrimkrinkinami wa krima nikrimkrinkiniyin siir hiriinan. <sup>50</sup>Wa siya dimin wadiekin. Mi wa siir hiiya dig nwokiyyim mi kima wi paniina swoki tiri ti wain siya hiigak swoki okiyim? Kimiir kwoinin hii karamae nwowiyyin wain siir hiriinan kipi nwo. Niingaka. Kima ti wa kibiyin hiigak nwowiyyin naemin sibgu pridaeyin mi krimiir kwoinim hiriinan dwo. Mi kima, kimiir nomiiyauim simaka kwoin hiinsima nwoki owi. Iriig.

**Jisis siya wig hanikii nonkwonani siyiuin siir boinmimaugun**  
(Mt 19:1-12; Lk 16:18)

**10** <sup>1</sup>Jisis siya ta maeyau aiir haiburgigin mi siya ina yamin Judia simiir nu komii iir. Mi siya Jodan ie mirmii hiran om imiir yam hir nwo imiir. Mi iikam hoimgakim ina swoki itim ini saikar swoki amwoniyim. Mi siya iinokiinokin simiirin Adi Komii siir yayiyim biya siya niki owomwarkaiyiuim mi ini simiirar swoki owomwarkaiyiuin. Siir siyiuin hiriirar tirikin.

<sup>2</sup>Farisi sima ha nitim mi sima Jisis siiram ini ikiunani. Mi sima siir srii, krimiir siyiuin wadieki pi yamisi owin siir wig aiir sopkiyyim, aniya? Mi sima Jisis siiram kinankiuwam tirkim. <sup>3</sup>Mi Jisis siya ina yowarkii boinkiyin simiir yai aiirin, siyu komiiyyin biya krimiir brougaeyin Moses siya hauugiyin krimiir mi siya paniina boinkikin, ha? <sup>4</sup>Mi sima boin, Moses siya wadie bidi ywokiyyin. Inkamin yokwo win hauugi siir wiga saiir sopkiyam mi saeya wa swoki ami saiir pomou adim. <sup>5</sup>Mi Jisis siya simiir boinki, kima pi nantamyiriyirkim kimiir siyu inakar. Mi Moses siya ti siyu komiiyyin kimiirin yokwo hiriinansi win hauugikin. Siya Adi Komii siir siyukuin tani. Niingaka. <sup>6</sup>Bidi bidiniyarin Adi Komii siya nonkwokwokiyyim digworaekwo hoimgakim mi siya ina yinkin onkwokwokiyyim wigkam sowiirwai warar. <sup>7</sup>Mi kamin siir yopii ad owiir asi haiburgigi mi siya siir wigaka asi namasu kripkaii. <sup>8</sup>Mi sowa wi

piu kwiruwat nwowi. Mi sowa wi yapa yapa nwo rani. Niingaka. Siya mi saeya sowa wi hiniina nwo rani, yapa yapa. Niingaka. Sowa wi piu kwiruwat nwoiski. <sup>9</sup>Diminin Adi Komii siya nokiyopmasugiyin inkamki siir nikripim wi dig nwo rani.

<sup>10</sup>Mi mhoiia sima omaka hiriir swoki amim mi siir kigna miriiyim kamim sima srii siirin ta yai aiiramin. <sup>11</sup>Mi siya simiir boinki mi ti inkamin siir wig aiir sopkii mi siya yaeya wig nonkwonaei, yio ti kamin siir wig aiir sopgigin. Mi siya siir biian wig aiirin siyiu miyik biri tirkikin. <sup>12</sup>Mi wig ira saeya saiir kam iir sopgigi mi yaeya kam nini owiwi mi ta wiga saeya pi sopgika saiir kam iirin. Mi ta wiga saeya saiir biian kam iirin siyiu miyik biri tirkika.

**Jisis siir dimin miyik miyikim yinisisimim simiir hauu piuai  
haiginiugim piuainan**

*(Mt 19:13-15; Lk 18:15-17)*

<sup>13</sup>Mi sima yinisisim sapisap nhirim Jisis siirim yinkikwona apnani. Sima minam naingwokim, siir iina simiir nonkwokiyim. Mi kamim siir kigna miriiyim sima io simiir ywoki. <sup>14</sup>Jisis siya hiriinan kigiin siir kwoinin miyik biri naingwokikin. Mi siya simiir boinki, kima ti yinisisimim simiirin kariirim kigninkinki yimbi niti kariiram. Kima simiir kipi nikidu naowid. Adi Komii siir omin digworaekwo whiekakim simiir kigriraowiyin ti hiriinan yinisisimim simiirgin. <sup>15</sup>Kara kimiirin yaimwowa boini, inkamin Adi Komii siir omin digworaekwo whiekakim simiir kigriraowiyin siir namim naingwowi mi siir naingwo tibmiiya yinisisim praigakni kwoinan dwo. Mi Adi Komii siya wi siirar sibgu kigriraowi. Mi siir kwoinin hiriinan nwo karamae nwowi mi siya wi ti omin siir napninopkainam tani. Niingaki. Niingaka. <sup>16</sup>Mi Jisis siir iina simiir yonkwo. Mi siir iina ha nonkwowa mi siya simiirin ina whinkinsiis haiginiuin. friig.

**Inkamin digworaekwoki naokingugunankai ikin**

*(Mt 19:16-30; Lk 18:18-30)*

<sup>17</sup>Jisis siya ha napnamin mi inkam nwirin siirim iwit nani. Mi siya ogmwo siir igmiiga kingiina ini akai hiuni. Mi siya siir sriigi, dimin taemin nowomwarkaiyuwan inkam kibi! Kara wi paniina tiri kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin iinokiinok siir haiyamin, ha? <sup>18</sup>Jisis siya siir boinki, kira kariirin inkam wadie dimusi nikiugin, kiriir kwoinin ha naingwokin kanakanairgi niuwi inkam wadieyin, aniya? Adi Komii sasairgin inkam wadieyin. <sup>19</sup>Kira ti siyiu komiiyin siir bidi yinokninkinin: Kira inkam kipi nit mi wig kipi sop mi kira hii kipi tauae mi kira inkam nwirni kipi niksisae boin hiuriyu. Mi kira kiriir yopii adwo sowerwai aowa dwo. <sup>20</sup>Mi ti inkamin siya Jisis siir boinki,

dimin taemin nowomwarkaiyiawan inkam! Kara yinisim sapisapar nwonaniyin mi tisa nadigniyin. Kara ti siyiu komiiyin siirar napikin.

<sup>21</sup> Jisis siya siir kigin mi siir kwoinin ina yaingwo bunan siirsi. Mi siya siir boinki, diminin whir tir karam kira nwowin. Kira kiriir digworaekwo hoimgakim tini hainaki inkam nhirim sima sainim. Mi kira umir simiir haii mi wi inkam paeprikabim simiir hauu. Mi mhohiya kira Adi Komii siir omin siya kigriraowiyin digworaekwo hoimgakim simiir, siir hirin wi dimin miyikakar mi owi. Mi kira kariir mhohiya wit. <sup>22</sup> Ti inkamin ta yai aiir wakaeyin mi siir whwonkamin miyik biri swoki onamkin. Mi siir kwoinin ini hikakar ywokiya. Mi siya hikak dimusi biri nwokin siir digworaekwowim kasaki waeyao.

<sup>23</sup> Mi Jisis siya ina kaoyokiyokiigiyin. Mi siya kamim siir kigna miriyyim simiir boinki, inkamin digworaekwo hoimgakakin siya wi miinan miriinami Adi Komii siir omin siya kigriraowiyin digworaekwo hoimgakakim siir napninopkainamim. Whisarii rani, simiir kwoinim ini simiir digworaekwo imar nwowim. Sima pi boriisopi inkam nwir hauuwim. <sup>24</sup> Mi kamim siir kigna miriyyim sima ta yai aiir wakaeyim, sima ini hinda yanaakiyim. Mi Jisis siya ina swoki owarkii boinkiyin simiir yai aiirin, ti yinissimim inkamin Adi Komii siir omin siya kigriraowiyin digworaekwo hoimgakakin simiir kigriraowiyin siir hiriir nami, siya wi miinan mirii nami. <sup>25</sup> Mi hab saeya tidiiyin yiuis paniyin siir no iir ninopkainamim wi dig nwo rani mi inkamin umir digworaekwo whiekakakin siya wi ta haba miinan saeya miriia sair hiriinan mii mirii rani. Niingaka. Siya wi mii komigi komii mirii nami Adi Komii siir omin digworaekwo whiekakim simiir kigriraowiyin siir hiriir namamin. <sup>26</sup> Mi kamim siir kigna miriyyim sima ini hindara yanaakiyim. Mi sima, sima sima yomboin amboinam mi hiriinanki niuwi mi wi nhinga haii kwoinbudin omwai waiyayokiyokiigiyin iinokiinok, ha? <sup>27</sup> Mi Jisis siya simiir kaokiyin mi ina boinkiyin, inkam wi dig nwo rani. Adi Komii krimiir Wanin siya wi digar nwowi. Adi Komii sasar whinkinsiis haiginiuwi siirin, ti dimin taeminim.

<sup>28</sup> Mi Pita siya Jisis siir boinki, waka! Krime digworaekwo hoimgakim bida haiburgigim mi krime tisi kiriir mhohiya nitim. <sup>29</sup> Mi Jisis siya boin, kara kimiirin yaimwowa boini ikam whiekakim kariirim naingwo tibmii mi ha haiburgigi ti digworaekwo hiriinanim, omaka, nomiiyau yokman, apu, adi, yinisim mi numir <sup>30</sup> mi Adi Komii siya kimiirin wi hiriinan, digworaekwo homgak imiirar swoki hauu kiyyuwi, kamim kariir kigna miriyyim kimiirin. Mi kima wi dimin kasa hai rani. Wi ti hiniin digworaekwowim simiir hai. Omaka nomiiyau, yopii, yokman, yinisim mi numir, taka iya kam nhirim siyiu biye wi kimiirar mi tirbumbugi. Mhohiya kima wi kwoinbudin omwai waiyayokiyokiigiyin wi siir haii.

<sup>31</sup> Mi tariinanin kam nhirim inigak nwowim mi sima mhohiya simiirin wi

aowa nikworinugigi. Mi ti kamim aowa nwowim, mhoiia wi inigak sima nwowi. Iriig.

**Jisis siya kwoimaka ina swoki boinin siya nao nami mi siya  
wa swoki iinsiin idwowi  
(Mt 20:17-19; Lk 18:31-34)**

<sup>32</sup> Sima om komii Jerusalem hiriiram yapnam mi Jisis siya simiir biiya yamkwokin. Mi kamim siir kigna miriiyim sima ina yanaakiyim. Mi ini sima simar yomboin ididnamim. Mi iikamim simiir mhoiia napkiyim sima ini nididkakar mi owim. Mi Jisis siya kam iuur nwiswo siir kigna miriiyim simiir yikiuna. Mi siya simiirin haniingi boinmimauu diminin mhoiia siir tiranin. <sup>33</sup> Mi siya boin, wakae! Tariinanin krima om komii Jerusalem siir niiyami. Mi prismi yaowae adim mi kamim siyiu komii ninokninkini ikim mi sima inkamin ninomor kouanki nitin saikan wi yaigaka mi owi. Mi sima wi siir nisomaowama boinaii. Mi sima wi Juda iikam tani wi simiiram nikropki sima nisomaowam siirin. <sup>34</sup> Mi sima siirin yai bibiye wi haniingi mi boinaiginiuwi. Mi yaeyop wi siir mi yasi mi siirin wa mi tiowi mi siirin wa mi itaoki. Mi siya iio wi kwisa nwokwowaki ienau hirin. Mi ii kwoimaka siya wa swoki insiin idwowi. Iriig.

**Jems Jon sowa inig komiigak nwowam sriigo  
(Mt 20:20-28)**

<sup>35</sup> Mi Sebedi siir yinisim nwiswo Jems Jon sowa Jisis siirim yit mi siir ini boini, dimin taemin nowomwarkaiyuwan inkam! Mi krira dimin whirin kiriir sriiyam mini. Mi nikrira minam naingwowi ti diminin kira kririir tirkiyim. <sup>36</sup> Mi siya sowiir boinki, kowa dimuam naingwowi, kara kowiirin dimu minkiyim? <sup>37</sup> Mi sowa siir boinki, iia kira Adi Komii siir om hiran digworaekwo hoimgakim simiir kigriraowi mi kira kririirin wi haniingin dimbingi, nwirin wi iiniga dikmwon idwo mi nwirin wi yaioyaeya timi okmwon idwo. <sup>38</sup> Mi Jisis siya sowiir boinki, kowa tari biri sibgu ninokninkinko ti diminin kowa sriiyin kariir? Mi kowa ta hika kara haiya saiir hiriinan hika wa haii? Mi kowa wi digar nwowi ti mob opkakin kara kwiyaeyin siir kwiyaeyim? Mi kowa wi digar nwowi kariir hiriinan op baptaisim, aniya? <sup>39</sup> Mi sowa siir boinki, nikrira wi digar nwowi. Mi Jisis siya sowiir boinki, kaimwoka ti op mobin kara kwiyaeyin mi wo kowa wa timi kwiyaey. Mi ta opa kara baptaisa, wo kowa hiriinan wa timi baptais. <sup>40</sup> Wi nhinga namisi idwowi kariir iiniga mi kariir yaioyae aka. Ti diminin yio kariir dimin tani. Niingaka. Wi Adi Komii krimiir Wanin siyar hidi simiirin. Mi wi nhinga namisi idwowi iiniga yaioyaeya.

<sup>41</sup> Mi kam iuurim Jisis siir kigna miriiyim sima ta yai aiir wakaeyim mi sima io prasae bi swoki okim Jems, Jon sowakan. <sup>42</sup> Jisis siya simiirim

yikiuna, sima siirim nitim. Mi siya simiir boinki, kima bidi yinokninkinim inkam komiiyin omom omom kigriraowiyin sima nikworinuwi wi digar nwowi. Mi sima iinokiinokin mii wa hauunanaei. <sup>43</sup>Mi ti siyi hiniin yio kimiir tir kipi nwo. Niingaka. Mi inkam nwirin kimiir yaowae nwowim naingwowi mi siya whisarii mii prii miriiyan inkam dwo. Kimiir mii imiir whinmiriiyam. <sup>44</sup>Mi inkam nwirin kimiir biian inkam nwowam naingwowi mi siya inkam nanganan dwo wigkam whiekakim simiir mii imiir whinmiriiyam. <sup>45</sup>Mi ti hiriinan inkamin ninomor kou hiranki nitin siya minam biri nitkin kam nhirim siir mii imiir miriiyim. Niingaka. Siya hiniinam biri nitkin. Siya minam nitkin simiir miiyan inkam nwowam. Mi siya biri naingwoyimyokin naosiyin. Niingaka. Siya naowamar nitkin iikam whiekakim simiir nanmaiwarkananaowidam. Mi simiir dimin biyeyim siya bidi haiyoprimdiyumiigiyim mi sima ini rirmiiyar ywokiym. Iriig.

**Jisis siya haiswoniskiiyin inkam nwirin Batimiaskin**  
(Mt 20:29-34; Lk 18:35-43)

<sup>46</sup>Mi sima om komii Jeriko hiriir yimbiam. Mi iya sima om komii Jeriko hir haiburgigim mi ina yamim. Mi kamim siir kigna miriiyim sima mi iikam isid komii ikin, sima ini saika yinkin amim. Mi sima kig Batimiasin Timiasni yinisimin siya siyugbid hiar nidwowni mi siya nhwokwisaekin. Mi siya iki iikamim simiiramar priikau priikauwikin umir minamin. <sup>47</sup>Mi siya wakae Jisisin om Nasaretanin ini tir nwowin. Mi siya ina kauwok boinkiyin, Jisis Inkam Komii! Devidni isidin siirin kira kariirsi timi aingwobuna! <sup>48</sup>Iikam hoimgakim sima siir yik, kira yai tanki. Mi siya yai ini komiiyar swoki kauwok boinkiyin, kira ti Devidni yineyim simiir yinisimin, kira kariirsi timi aingwobumbu. <sup>49</sup>Mi Jisis siya ina yamokwo naingwoyokiyokiuiuin. Mi siya ina boinkiyin, siirin wikiu nani. Mi sima ti nhwokwisae inkamin siirim yikiunam mi sima siirin ina boinmauu wakaekiyim kiriir kwonin kirieya dwonam mi kira dinsiin siya kiriiram nikiunaei. <sup>50</sup>Mi siir yiuisa ina kiwhro itkingiga. Mi siya biri kimiminkin, ina yinsiin iwitnamin Jisis siirim. <sup>51</sup>Mi Jisis siya siir boinki, kira dimuim naingwowi, kara kiriirin pi dimu minki? Mi ti nhwokwisae inkamin siya Jisis siir boinki, dimin taemin nowomwarkaiyuwan inkam, kara minam naingwowi, kariir nhwonan pi nanaokigimokiyim. <sup>52</sup>Mi Jisis siya siir boinki, kira ha dam! Kiriir naingwo tibmiiya saeya nwowaiginiugikin, wadie kiriirin. Mi biri kimiminkin siir nhwonan ini wadieyar ywokiym mi ina kigimokiyin. Mi siyi hirin siya ini siir mhoiia yapnamin. Iriig.

**Jisis siya om komii Jerusalem hiriir napninopkainamin inkam komiiyin nu kigriraowiyin siir hiriinan nwonamkin**  
(Mt 21:1-11; Lk 19:28-40; Jo 12:12-19)

**11**

<sup>1</sup>Mi sima omisim whiswo om komii Jerusalem siir kingiin hir nwowo sowiir hiriti yimbiam. Mi sima ti om whiswo Betfasi

Betani mhiu Oliv kingiin hir nwowo sowiir hiriir bidi yimbiyamim mi Jisis siya kamim siir kigna miriiyim simiir nwisni yikropki. <sup>2</sup>Mi siya sowiir boinki, kowa ti omin kingiin tirar kwowin siir dam! Mi iya kowa ti omisim iir napnimbiiyami mi kowa pi donki haomisin siirar napkigami. Siirin sima bidi yimboruninkinin biya inkam nwirkin siir biri niki idwokin mi siya wa wakaeyokna rani. Niingaka. Mi uridin siir nimboruninkinin pi hiar hakaigingig. Mi siirin pa whainani kara nidwonamam. <sup>3</sup>Mi inkam nwirki sriigii, kowa dimuam nikiunami siirin, ha? Mi kowa wi hiniina dowarkii boin, Yaowae Komii siya miigakin siirin. Mi siya pi kimimin tani pa swoki ikropki kiiiramar. <sup>4</sup>Mi sowa ina yamwo. Sowa kig donki haomin omaka ira sair anoka hir nimboruninkini mi siya ini idowiiya hiar nwowin siyuka kingiin hir mi sowa siir hakainam. <sup>5</sup>Mi kam nhirim kingiin hir nwowin sima boinki sowiirin, kowa ti donki haomin siirin dimusi hakainami, ha? <sup>6</sup>Mi sowa simiirin Jisis siya boinmauugiya yaiya sair hiriinanar boinki. Mi sima ini wadieyar ywokiym sowiirin. <sup>7</sup>Mi sowa ti donki haomin Jisis siirim hainani. Mi sowiir yuiso siir idwo hir haigin mi Jisis siya siir idwowa yidwo. <sup>8</sup>Mi iikamim simiir yuisim siyu iirar hakinwin mi nhirim paeya kwiya undimtio hainaki siyu iir haiginwinam. Sima siirin hiriinan minam tirkim, siir inigin siir hainanwinam inkam komiiyin nu kigriraowiyin siir hiriinan. <sup>9</sup>Iikam nhirim bi ywo mi nhirim mhoi ywo. Mi sima ina kauwok boinkiyim,

Hosana! Kira ti inkamin Adi Komii krimiir Wanin siir kirieni nitin siir kinsis haiginiu. <sup>10</sup>Siya krimiir kigriraowam nitkin biya krimiir brougaeyin Devid siya kigriraowa sair hiriinan. Krma ini mairgimaiga nwowinim mi kira siir kinsis haiginiu, kira inkam komii kiingin.

<sup>11</sup>Mi Jisis siya ha namin om komii Jerusalem hiriir yimbiyam. Mi siya ina yapninopkainamin omaka Adi Komii siir inig hainaniya sair mi siya ina yapkigyokiyokiin omaka yainau hir mi omaka akpitga warar. Mi siya digworaekwo hoimgakim simiir napkig digiyin mi siya mii nhirim simiir miriiyim naingwokin. Mi bieyin ina yikiiyamtibin. Mi kam iur nwiso siir kigna miriiyim sima mi siya, sima om Betani hiriir asi nam tibgin. Iriig.

**Jisis siya pae fikin siir boinkin siya wi yin kipi bud**

*(Mt 21:18-19)*

<sup>12</sup>Mi iigwir nugakin sima om Betani hir haiburgikyakwokim mi ina swoki amyakwokim om komii Jerusalem hiriir. Mi Jisis siir mhiya ina yaokiya. <sup>13</sup>Jisis siya pae fikin wira kigi, arurig hiar nokwowini mi kwo saeyara nopki kaisisi. Mi siya siir kigiyin mi ina yamin hiriir siir yinim ini hansiriu siya naeyam. Mi siya ini niinga yaka kigiin, yin biri budgin,

nhiruwa sim karamaeyar ywowin. Niingaka. Siya kwo ara ninkiniugin. Mi ti pae fikin siir iya yin siya budiya saeya waeyao <sup>14</sup>Mi Jisis siya ti paeyin siir boinki, kira wi yin kipi swoki bud mimin. Niingakiinga. Mi kamim siir kigna miriiyim ina wakaekiyim ta yaiya siya boinkiya. Iriig.

**Jisis siya nipimparnatnowidninkiigikim kamim Adi Komii siir omaka digworaekwo saiir haiginim**

*(Mt 21:12-17; Lk 19:45-48; Jo 2:13-22)*

<sup>15</sup>Mi sima om komii Jerusalem hiriir nimbiyamim mi Jisis siya omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir hiriir yapninopkainam. Mi siya kamim digworaekwo haiginim ta omaka aiir mi kamim ti nae digworaekwo imiir sain ikim, siya simiir ini nhinikriropnatnouwidninkiigi. Mi siya kamim umir ninowana haiiyim simiir hiiyim simiir wara yiinakinhiimnhin itkiigiigi. Mi kamim ipiyin mi haiginim simiir hiiyim warar mi inkin iinakinhiimnhin itkiigiigi. <sup>16</sup>Mi Jisis siya simiir boinikidugi, sima nae digworaekwowim ti siyiuin Adi Komii siir inig hainaniya omaka saiirim napriokiinamiyin siir pi haiginisi. <sup>17</sup>Mi siya simiir boinki, Adi Komii siir yaiya hiniina boinka, kariir omaka wi hiniina dapi, iikam hoimgakim simiir omakaka Adi Komii siirim kwisboinika. Mi ta omaka nae min kima nini haiginiya mi kima ini inkamin hii tauaeiyyin si nini idam oniiyim inkamki kigi mi siir hiriinan nini tirnikim.

<sup>18</sup>Mi prismi inkam komii komiiyim mi kamim siyiu komii ninokninkini ikim, sima ta yai aiir wakaewinim mi simar kig iikam whiekakim Jisis siir siyiu iirara napim mi sima ini nididkakar ywowim. Dimusi rani, iikam whiekakim sima siir siyiu iirar napi mi sima siir nisomaoni siyiuam asi hansirkim.

<sup>19</sup>Mi naiowaka kamim siir kigna miriiyim sima mi siyar, sima om komii Jerusalem hir haiburgikrib mi sima ini om Betani hiriirar swoki am tibim. Iriig.

**Inkam naingwo tibmii mi siya ha kwisboini mi diminin**

**siya sriiyyin wa haii**

*(Mt 21:20-22)*

<sup>20</sup>Mi iigwir nugakin sima ha napnamyawkwokim mi ina kigamim ti pae fikin bidi waiyiugusamin. <sup>21</sup>Pita siya ta yaiya Jisis siya boina saiir swoki aingwokiyyin mi siya ina boinkiyyin, dimin taemin nowomwarkaiyyuan inkam, kira kigi ti pae fikin ii kira boingikin, siya bidi waiyiugusamin. <sup>22</sup>Mi Jisis siya simiir yai aiir yowarkii boinki, kima Adi Komii siirim naingwo tibmii mi ti hiriinan diminin kima wi siirar mi tiri. <sup>23</sup>Mi kima ti mhiu iir boinkii hiniin, kira damki, whii komiyya saiir hir damikwomaiyyu. Mi ti inkamin siya kwoin whisair naingwo karamae nwowi, siya hindara naingwo tibmii iski mi ha boini, ta kariir yaiya

wi kaimwower nwowi. Kara kimiirin yaimwowa boini, diminin ti inkamin siya boini mi wi siir hiriinanar nimbiyami. <sup>24</sup>Mi iya kira nhwo kwisboinkii dimin whir haiyam mi kira naingwo tibmii mi ha boini mi wi kaimwower nwowi kira wi ti dimin iirar hai. Kara kimiirin yaimwowa boini, ti diminim kima kwisboinkiyim mi wi simar swoki imbini. <sup>25</sup>Iya kima Adi Komii siirim kwisboiniyim mi inkam nwirkin kimiir tirbugin mi kima kwoin biyie siirim kipi nwo io saika nwowam. Niingaka. Kima nae saikar dombudninkin ae. Mi kima hiriinan tiri mi Adi Komii siya kimiirin wi hiriinan siyu iirar swoki tir haiginiuwu. <sup>26</sup>Mi kima ti inkamin kimiir tirbuin saika nongwomamair ae karamae nwowi mi Adi Komii siya kimiir dimin biyeyim wi simiir haiyoprimdiyumiigi rani. Mi siya wi kimaka mi ingwomamair ae rani. Niingaka. Iriig.

**Sima Jisis siir sriigim ta miiya nhinga hauuga siirin**

*(Mt 21:23-27; Lk 20:1-8)*

<sup>27</sup>Mi sima ina swoki amim om komii Jerusalem hiriir. Mi Jisis siya ina yapninopkai namin omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir. Mi kam nhirim pris nwowim mi kam nhirim Adi Komii siir siyu komii iir kigriraowi ikim mi Judami kam adiyaowaeyim siyu komii kigriraowiyim, sima yitswo Jisis siiramin. <sup>28</sup>Mi sima siir ini sriini, kiriirin kirie nhinga hauugin, ta miiya saiir Biiyan Inkam Komii nwowin? <sup>29</sup>Mi Jisis siya ina yowarkii boinkiyin, kara iriipi hiriinan pi kimiir mi kwasrii dimin whirin siirim. Mi kima kariir yai aiir wakae boini mi kara kimiirin pa mi boinmauwu inkamin ta miiya kara miriia saiir boinkiyin. <sup>30</sup>Mi yipikin Jon siir nikropkiyin iikamim simiir baptais haiginiuwam? Adi Komiiyin ninomor kouanin siya piyamisi ikropkiyin, iyie? Mi tari nuan inkamkin piyamisi ikropkiyin, aniya? <sup>31</sup>Mi sima io simasimar yinwo anwo mi krma ha boini, ti diminin ninomor kou hirankin mi siya wa boini mi kima dimusi nwokim siirim biri naingwo tibmiigim, ha? <sup>32</sup>Mi krma ha boini, siya inkami diminkin, ta yaiya wi dig nwo rani. Niingaka. Mi sima iikamim simiirsi swoki ididi. Iikam hoimgakim ina ninokninkinim Jon siya profet inkamkiingin. <sup>33</sup>Mi sima Jisis siir yai aiir asi wakae boinkim, krma ninokninkin tani. Mi Jisis siya simiir boinki, kara iriipi hiriinan pi kimiir mi boinmauu rani. Niingaka. Inkamin kariir boinkiyin ta mii aiirimim. Iriig.

**Boiniyio yaiya inkam biyeyim wain numira saiir kigriraokim**

*(Mt 21:33-46; Lk 20:9-19)*

**12** <sup>1</sup>Mi Jisis siya boiniyio yai nhirim simiir boinki, siya boin, inkam nwirin numir waina ha yiyokninkinam mi ina yitkii ninkin iuin. Mi siya ie komiiyin ina yopin. Mi diyamir komiia ira yopkikaigi ti ie iir, wain imiir warbromproppnamim. Mi pada bripriya haini miriinainam koua hiriir,

kamim saiir kigriraowim simiir. Mi siya simiir boinki ta numira kima sibgu kigrirao. Mi iya ti paeyim sima budgin mi sima higi mi nhirim wi kimar whin haii mi nhirim wi kariir whin hauugi. Mi iya siya simiir boingigin mi siya ina haiburgigin siir om iirin. Mi siya ina yamin aru maeyauwa. <sup>2</sup>Mi iya ta wain numira saeya higiya mi numiran inkamin siya yikropki inkamin whisarii mii priimiriiyin siir, kamim wain numira saiir miriiyim simiir. Siya minim nikropkikin ta numira saiir nae nhirim siir hauugiyim. <sup>3</sup>Mi kamim numir kigriraowiyim sima ti inkamin whisarii mii priimiriiyin siir yankabrimdinu okwo mi sima siirin ina yipimpar haiginiugiyim. Mi siirin ini niingar swoki ikropkiyin. <sup>4</sup>Mi siya whisarii priimiriiyin inkamin nwira swoki ikropki simiiram. Mi siirin sima mwo iir yikirki mi siirin haini yigbumbu haiginiugi. <sup>5</sup>Mi siya whisarii priimiriiyin inkam nwirin nwoimaka ina swoki ikropkiyin. Mi ti inkamin yio hiriinan, ina mi isomaokiyin, sima mi siya kamim whisarii mii priimiriiyin simiirin hoimgakar yikropki. Mi sima nhirim hindara mi tioki mi nhirim ina yisomsom aokiyim. Mi sima ti hiriinan siyiun nwiruwani biri tirkin. <sup>6</sup>Mi siir hirin nwiruwar nwowi siya siirar yinisimkin, siir kwoinin siirimar naingwokwonanaeikin. Mhoigi mhoiya ini siir yinisim iirar yikropkiyin ti kamim numir aiir kigriraowiyim simiiram. Siya hiniina boinkikin, sima wi kariir yinisimin wi siir yaiyar wakaeyoknaei. <sup>7</sup>Mi ti kamim ta numir aiir kigriraowiyim sima, sima simar yomboin amboin, ti inkamin siir adni digworaekwo whiekakim wi siya hai. Hundie! Krime siir nisomaoki. Mi ta numira wi krime krimar nwoki. <sup>8</sup>Mi sima siir nisom aowam kauwok boinkikim mi siirin numwowa hiriir yisom itkaigi.

<sup>9</sup>Mi Jisis siya ina swoki sriiyin, ta wain numira saiir adin wi paniina tiri? Mi iya siya niti mi wi ta numir aiir kigriraowim kamim wi simiir nisomsom aoki. Mi ta numira wi inkam nhirim simiir boinki, sima kigriraowim saiirin. <sup>10</sup>Mi kima tari Adi Komii siir yaiya Yokwo Komii saiir nwowim simiir biri mwangim? Siya hiniina boinkikin,

ti kougouwin yaewan kima kindiyu wangigin mi tariinanin siya ini bopwonauan kougou yamwoiun. <sup>11</sup>Siirin biiki biiyin, Biyan Inkam Komiiyin siya tirkin mi ti diminin ha nimbiyamkin. Mi krime siir kigiyim ini wadieyar ywokiyim.

<sup>12</sup>Mi ti Judami inkam adiyaowae komii komiiyim sima bidi yinokninkinim Jisis siya ta boiniyio yaiya simiirar kwaboinka. Mi sima Jisis siir nonkworimdinu hainamim tirkin omaka hiuyokiyokaiya saiir hiugripkiikaigigim mi sima ini iikamim simiirsi yididim. Mi sima siir haiburgigim mi sima ina yamin. Iriig.

**Mi sima Jisis siir sriigim umir hauuim inkam komii Sisa  
om whiranin siirim  
(Mt 22:15-22; Lk 20:20-26)**

<sup>13</sup>Mi sima Farisi simiir nhir ima mi Herot siir kam nhir ima simiir yikropki mi sima yam Jisis siirimin. Mi sima Jisis siirin minam

kinankiugim siya yai biyie boinim. Sima bidi yinokninkinim, siya hiniina boinkiswo, ihi Farisi kamim Judami isidin sima wi io pi ywowin siirin. Iyie? Siya ha boinkiswo. Niingaka. Mi Herotni isidin sima wi io simiir pi mi owin. <sup>14</sup>Sima ha nitim mi siir ini boini, inkamin nowomwarkaiyuwiyin, krime bidi yinokninkinim yaiyim kira boiniyim kaimwowaigim. Kira inkam nwiruwaniyim biri naingwowikin mi kira inkamin inigakin yaeya yai biri swoki boinikin mi inkamin inig karamaeyin yai whirni. Niingaka. Mi kira iikamim simiirin Adi Komii siir siyuin siir yaimwo imiirarar boinmimauwi. Kira paniina naingwowin? Mi krime takis inkam komii Sisa siir hauuwi mi wi wadieyar nwowi. Iyie? Niingaka. Wi hauu rani, aniya? <sup>15</sup>Mi Jisis siya bidi yinokninkinin, simiir niksisaeya. Mi siya simiir boinki, kima kariiram dimusi kinankiwi, kariir niksisaeyim? Kima umira kwira whainani kara kigam. <sup>16</sup>Mi sima umira kwira hainani siirimin. Mi siya srii taka hiniin umir whwonkama nhiniir inigin nwoka, ha? Mi yim sima ina boinkiyim, inkam komii Sisa siirga. <sup>17</sup>Mi Jisis siya ina wakae boinin simiir yai aka, Sisa siir diminin kima Sisa siirar hauu. Mi Adi Komii krimiir Wanin siir diminin yio Adi Komii siirar timi hauu. Mi sima ini siir siirara yaingwokwowim. Iriig.

**Sima Jisis siir srii inkamin naonamiyin mipa swoki insiin idwowi**  
(Mt 22:23-33; Lk 20:27-40)

<sup>18</sup>Mi mhoiia Sadyusi nhirim Jisis siirim yit. Sadyusi sima hiniina naingwokim, inkamin naonamiyin wi swoki insiin idwo rani. Mi sima siir ini sriini. <sup>19</sup>Inkamin iikam nowimwarkaiyuwiyin Moses siya hiniina winkikin yai kwira krimiirimin, iia inkam nwirin siya naonami mi siya yinisimkak biri nwogigin mi wiga ina ywokiya mi ti kamin siir nomousimin wi siya swoki onkwonaei ta wiga? Mi mhoiia siya yiniekek nwowi siir yaowaeyin siir igsopa wi siya nwoki okwokairinanaowidi? <sup>20</sup>Mi simayao iriirar nwiskiniwi, yaowae wig siya yonkwona mi mhoiia siya ina yaonamin. Mi siya yinie biri niyogigin, ini niingar yaoyopnisugika siir wiga. <sup>21</sup>Mi yaowae saika nwokaiyin mi ini siya swoki onkwona ta wiga, yio iriipi hiriinan ina mi aonamin. Mi siya ini yinisim karamaeyar mi ogigin, yinie bi mi iyigigin. Mi nwoimakan iriipi hiriinanar mi tir. <sup>22</sup>Hirii hiriinankina ti kamiyao iriirar nwiswo ta wig irua saiirara nonkwonakim. Mi sima yinie biri swoki iyigigim. Mi mhoiia ta wiga ina mi aonama <sup>23</sup>mi mhoiia ti kamiyaowim naonamim sima swoki insiin idwodwo digi ieyankin mi ta iia, ta wiga wi nhiniir wig nwowi? Kira bidi yinokninkinin ta wiga simiiryao wigar niki oka, Sadyusi sima hiniina sriigim siirin.

<sup>24</sup>Jisis siya simiir boinki, kima Yokwo Komiiya saiir yai biri ninokninkinkim. Mi kima Adi Komii siir kirieya saiir biri mi inokninkinkim?

Mi kima yaimwoni bi mi inokninkinkim? Mi kimiir kwoinim miyyik paniinsi yaingwosi. <sup>25</sup>Hiya kamim naonamim sima ninsiin idwowi ie hirankin, sima wi wig nonkwonakak nwo rani. Niingaka. Sima wi ninomor kouan paekwosimim simiir hiriinan nwowi. <sup>26</sup>Mi ta yaia sima kamim naonamim simiir boina, sima wa swoki insiin idwowi, ie hirankin. Mi kima tari yokwowa Moses siya winkiya saiir biri mwaingim, ti niuwiiyin paeya paekikopim simiir niuwa. Mi Adi Komii krimiir Wanin siya Moses siirin saiir boinmauukin, siya hiniina boinkikin, kara Ebrahim, Aisak, Jekop omwai waiyayokiyokiiyim simiir Adi Komiiyin. <sup>27</sup>Adi Komii siya ti kamim naonamim simiir Adi Komii rani. Niingaka. Siya kamim omwai waiyayokiyokiiyim simiir Adi Komiiyin. Wari kimiir kwoinin miyyik rani, ini biyye ywowin. Iriig.

**Adi Komii siir siyiu whiekakim simiir biyan siyiu ieya**  
(Mt 22:34-40; Lk 10:25-28)

<sup>28</sup>Inkam nwirin siyiu komii ninokninkiniyin siya ina yitin. Mi siya wakaeni sima yaiinan ninii. Mi siya wakae Jisis siya boiniyim yayim simiir, siya yai wadie imiirara boini. Mi siya Jisis siir asi sriigin, piki hiniin siyiu ikin, siyiu whiekakim simiir bii nwowin? <sup>29</sup>Jisis siya siir yai yamdi hiniina yowarkii boin, biyan siyiun sima hiniina win boinkikin. Wakae! Kima ti iikamim Isrelanim, kima ti biyan siyiun siir sibgu wakae! Krimiir Adi Komii nwiruwani siyairgin Biigi Biyan Inkam Komiiyin <sup>30</sup>kira kiriir Biyan Inkam Komiiyin siirim daingwo. Mi kiriir mhii kwoinim mi kiriir kirieya siirara hauu iuguski. <sup>31</sup>Mi mhoyian siyiun yio hiniingin kira inkam whiekakim simiiramar daingwo irkak, kira naingwokwonanaeiya kiriir piu aisi saiir hiriinan. Siyiu whirkin ti siyiu whiswo sowiir kou biri nwokin. Niingaka. <sup>32</sup>Mi ti inkamin siyiu komii ninokninkiniyin siya Jisis siir boin, inkamin iikam nowimwarkaiyuwiyin! Kira yai wadieya boini. Hiipa, kaimwoka! Adi Komii siyairgin Biyan Inkam Komiiyin, inkam nwir karamaeka. Niingaka. <sup>33</sup>Mi krimiir mhii kwoinim mi krimiir kirieya siiraramar daingwokwonanaei. Krima naingwokwonanaeiya krimiir piu airam saiir hiriinan. Krima ti siyiu whiswo sowiirar dap iski. Mi ti siyiun ini ti Adi Komii krimiir Wanin siiram nanag hauwiyin siyiun wraisu minim sim mi ini siir kou ywowin. <sup>34</sup>Mi Jisis siya ta siya wakae boinkiya saiir wakaekiyin mi siya ina yaingwokiyin ti inkamin ninokninkin wadieakakin. Mi Jisis siya siir boinki, kira aru nwo rani, ini kingiinar nwowin kariiram nitim mi kariir aowa nwowim. Mi kara wi kiriir Biyan Inkam Komii nwowi kiriir kigiraowam. Mi iikam hoimgakim sima Jisis siirsi yidid mi siirimin yai nhirim paniinsi swoki sriisi Iriig.

**Jisis siya simiirin Krais siirim sriigin**  
(Mt 22:41-46; Lk 20:41-44)

<sup>35</sup>Jisis siya Adi Komii siir omaka saiir nwowin mi siya yayim iikam imiirin hinar yowomwarkaiyu. Mi siya simiir srii mi sima ti kamim siyiu

komii ninokninkiniyim, sima hiniin dimusi boinkim, Kraisin Devidni yinieyim simiir yinisimkin, ha? Mi ta yai hiriinana sima boina, kima paniina naingwokim? <sup>36</sup>Adi Komii siir naeyiuin Devid siir niisiimauugin. Mi Devid siya hiniina win boinkikin,

Adi Komii siya kariir Biyan Inkam Komiiyin siirin hiniina boinkikin, kira kariir iina iinig aiir didwo. Mi mhoiia kara kiriir sau omomin wi siir waorimtiokiigi. Mi sima kinaka wi kirie nwo rani, wi kiriir aowa nwowi.

<sup>37</sup>Mi ta yaiya yokwoni siya win boinkika. Devid siya siirin hiniina dapikiuwi Krais siya Biyan Inkam Komiiyin. Mi siya Devid siir apu dimusi nwokin? Ti inkamin Adi Komii siya nimbingiyin Mesaia mi iikam isid komiiyin ini maigimaigargar ywokiyim, siir yai wakaeyamin. Iriig.

**Jisis siya kamim siyiu komii ninokninkiniyim simaka yaigakin**  
(Mt 23:1-36; Lk 20:45-47)

<sup>38</sup>Mi Jisis siya simiir nowimwarkaiyiuwim mi siya ina boinin, kima sibgu mintarao siyiu komii ninokninkiniyim kamim simiirsiiyin. Mi sima yuiis bripri kaiiyim mipa nouaptatao ami. Sima minam naingwowi, iikamim maeyau kwiruwa nidwowyim sima simiir nwoki boin winim, akamnaei. <sup>39</sup>Sima minam naingwowi Juda simiir omaka yai nidwokai wakaeya iikamim simiir whwonkam ida minam nidwokaii, iia nae komii aiir naei mi nae miyik miyikim wi simiirar nwoki hauuim biyin. <sup>40</sup>Sima wig igabaeyim simiir omaka imiir kininbimbiramikim simiir kamim naonamim. Mi sima nhwo kwisboiniyim mi yai priei boiniyim, sima pi niksisaiei. Mi mhoiia sima inkam komiiyin yai hidiyin saika nokwo boini mi sima wi hik hiriinansi haii. Iriig.

**Wig igabaeya digworaekwo karamaeya Adi Komii siir hauuga umir**  
**mirmii kwisuwa saiir**  
(Lk 21:1-4)

<sup>41</sup>Jisis siya miia umir haiigiya Adi Komii siir omaka hir nwokaiya saiir kingiin hiar nidwokin. Mi siya ina nidwo kigriraowin iikamim umir nitkaigaiyiuwim umir haigi miia saiir. Mi umirkak kamim yim umir hoimgakar mi itkaigaiyiu. <sup>42</sup>Mi wig igabae ira digworaekwo karamaeya saiir kamim bidi yaowin, saeya ha nita saiir umir mirmiisim kwiswo ina mini itkaigaiyugiga. Mi ti umir mirmii mirmii kwiswo saeya nitkaigaiyugigo iriparin ini kwiruwar ywowa. <sup>43</sup>Mi Jisis siya kamim siir kigna miriiyim simiiram yikiuna, sima siirim nitim. Mi siya simiir boinki, kara kimiirin yaimwowa boini, ta wig igabieya digworaekwo karamaeya saiir kamim bidi yaowin, saeya umir prasae biri nini itkaigaiyugiga ta umir miia saiirin. Mi iikamim umir saiir nitkaigaiyiuwim ini ta wiga saeya taouugam. <sup>44</sup>Ti iikam omkakim sima umirkakim, simiir

umirim ina nwokaiyim. Mi sima nhirim umir miiya aiir haigigi. Mi ta wiga saeya niingakiinairga mi saiir umirim ina yitkaiyu swokiyim. Mi saeya ini niingar ywokiya. Nhirim nae sainaeyim biri swoki onaowidgim. Niingaka. Iriig.

**Jisis siya Adi Komii siir omaka saiir boinkin wi sapi bimbirgigiya**  
(Mt 24:1-2; Lk 21:5-6)

**13** <sup>1</sup>Jisis siya Adi Komii siir omaka saiir haiburgigin mi siya ina yapamin. Mi inkam nwirin siir kigna miriyyin siya boinki siirin, dimin taemin nowimwarkaiyuwan inkam! Ti siya komii komiiyim simiir kigi. Mi omaka miiyik miiyikim Adi Komii siir omaka kingiin nwowim simiir kigi! <sup>2</sup>Mi Jisis siya siir yai aiirin hiniina yowarkii boinki, kira ina kigin ti omaka komii komiiyim, aniya? Mi kira wa kig rani, siya nhirim ini siya nhirim simiir idwo haiginim. Niingaka. Mi sima wa nhimnhinkinaainami. Mi nhirim wa niki ipimpamki. Iriig.

**Jisis siya boin hikpai hiikpai whiekakim wa nimbiyami**  
(Mt 24:3-14; Lk 21:7-9)

<sup>3</sup>Jisis siya mhiu Oliv siir nidwokin mi siya yidwo kigi yarmiya hiriir, Adi Komii siir omaka komiia hapi nwowi mi Pita, Jems, Jon mi Endru simasimar yit Jisis siirimin. Mi sima siir ini srini, <sup>4</sup>kira krimiir boinmauugi, wi paka hiniin iya saiir nimbinii ti digworaekwowim. Wi piki hiniin dimin iki nimbinii biyyin krime ninokninkinamin. Mi ti digworaekwowim ini kingiin nwowim wi simbi nimbinii, ha?

<sup>5</sup>Mi Jisis siya simiir boinki, kima ha hiirtarao, kimiirin wi inkam nwirkin pi niksisaesi. <sup>6</sup>Kam nhirim sima wi kariir inig iir nini kinsina dapnii. Mi sima wa boini, ti inkamin yio karaigin. Mi sima wi iikam hoimgakim simiir niksisaesi mi sima wa nwoki aingwo tibmiiyim. <sup>7</sup>Mi iya kima ha wakaei yaiya ini kingiin tirar kwiniya mi yaii kwira ini hindankin mi kirirniya mi kima wi kipi naingwoyimyokwin, takina ya wi bii nimbinii. Mi iya digiyana ya ina niki owa. <sup>8</sup>Kam nhirim om whiranim wi om whiraka nini iniiyuwi. Mi nu whiran kamim wi nu whiran kamim yaii simaka nini iniiyuwi. Mi maeyau nhirim niinin wa mi iti mi mhii wa mi aowi. Mi tiki hiniin diminpai diminpaiyim sima nimbiyami, mhoyia wi komiia nasae owiuguski wi gwo rani. Niingaka.

<sup>9</sup>Kima kimasayar timi mintirao, kimiirin wi sima nonkworimdinu hainami kamim yai hidwiniyim simiirim. Mi sima kimiirin wi omaka yai nidwokai wakaeiya hirar tioki. Mi sima kimiirin wi inkam komii komiiyim omom omom kigriraowiyim mi inkam komiiyim nu kigriraowi ikim, wi simiir whwonkam ida nini okmwini okwoiwi. Mi kima wi kariir yaiwin kibiya saiir niki boinmimaauwim simiirin. <sup>10</sup>Iya digiyana wi aisiima niki digi rani, iikamim omom omanim hinda tinda nwowim sima ta yaiwin

kibiya saiir tiki wakae digi. <sup>11</sup>Mi iiya sima kimiir nonkworimdinu hainami inkam komiiyin yai hidwiniyin siirim mi kima wi kipi nidid mi wi ha kipi naingwo, krime wi paniin yayim sim boini, ha? Niingaka. Yai hoimgakim Adi Komii siya wi ta ii aiirar boinmimauugi. Mi yayim kima boini mi wi kima boin tani. Niingaka. Wi Adi Komii siir naeyiun siyar boini. <sup>12</sup>Mi yaowae wi siir nomousim iirar nikropkii kamim sau ninitiyim simiirim, sima nitim siirin. Mi adin siir yinisim iirin wi ti hiriinan siyi iirar mi tiri. Mi yinisimim yim wi simiir yopii adim simaka ninii yai. Mi simiirin wa nikropki kamim sau ninitiyim simiirim, sima nitkikikinim simiirin. <sup>13</sup>Mi iikam hoimgakim sima kimaka io wi whisarii nwo rani, kima kariir siyi iir napikim. Mi sima wi ti hiriinan siyiun siir asi tiri kimiirin. Iiya digiyana saeya digi mi ti inkamin hikpai hikpasi nikii karam nwowin mi siirin wi Adi Komii siya nanmaiworkainaei. Iriig.

### **Dimin biyeki biyeyim wi sipi nimbini**

*(Mt 24:15-28; Lk 21:20-24)*

<sup>14</sup>Mi iiya kima ti dimin biyeki biyeyin om kopbumbuwiin siir kigi, siya wi maeyauwa haiyaeiya wi saiir nokwowini. Mi inkamin ta yayi saiir mwaini, siya wi sibgu dinokninkin mwain. Mi ta iiya iikamim nu Judia hir nwowim, sima wi mhiua hiriir nidamami. <sup>15</sup>Mi inkamkin piu aeyin hii hir nidwo siiswaki, siya wi siir omaka hiri swoki iwit iiyam tani, siir digworaekwo imiir hainakiyim. Niingaka. <sup>16</sup>Iiya inkamin siya siir numir aiir tirkwowaki, siya wi swoki haiyiug am tani, siir yiuis aiir hainakiyimin. Niingaka. <sup>17</sup>Mi yimbisimim wigim yinpiugak nwowim mi nhirim yinisimim mwiiyar niki aeyim mi sima wi hik prasae hai rani. <sup>18</sup>Mi kima nhwo kwisboin ti diminin ta iiya nao komiigi kiniya saiir kipi nimbini. <sup>19</sup>Mi ta iiya wi hik prasae hai rani. Mi iiya Adi Komii krimiir Wanin siya ti digworaekwo whiekakim simiir nonkwokwowin mi ta hiriinan hika bi nimbiyamka, tariinanin tasa niki oyokiyokwiiya. Mi mhoiia iriipi hiriinan, ta hik hiniina wi nimbiyam tani. Niingaka. <sup>20</sup>Mi Adi Komii siya ta ii aiirin haruwa nikwoninkikripna karamae nwowi mi iikam whiekakim sima wi hinda priiyop itkaigii. Mi siya iikamim siya nimbingiyim simiirsi naingwoyimiyo kin mi siya ta iiya haruwa asi nikwoninkikripnakika.

<sup>21</sup>Mi ta iiya inkam nwirin kimiir boinkin, kigi! Kraisin tisi tapi nwowin. Mi nwirin yio wa mi kwaboini, kigi! Krai siya isi hapi nwowin. Mi kima wi kaimwo kipi nwo ta yai aiirin. <sup>22</sup>Mi mhoiia kam nhirim wi ha niksisei, kara Kraiskin mi kara profet inkam nwirin, wi simiir hiriinan nwonanii. Mi sima dimin komii komiiyim mi miipai miipaiyim wa mi kininankiuwi iikamim Adi Komii siya nimbingiyim simiir niksiseayam. <sup>23</sup>Mi kima sibgu mintarao, ti digworaekwowim tapa kara boinmimauu digiyim kimiir, mhoiia wi simar swoki imbiyami. Iriig.

**Mi mhoiia yaowae adin ninomor kouanin wi sipi niti**  
*(Mt 24:29-31; Lk 21:25-28)*

<sup>24</sup>Mi iia ta hik komiia saeya digi mi taka iia bieyin wi hindara kakauu iuguskii. Mi bwana wi mi who rani. Niingaka. <sup>25</sup>Mi nauunim wi ninomor hiranka nikiikii nainii. Mi digworaekwo kirie kirieyim ninomor kouanim wa kiisiskii. <sup>26</sup>Mi wi sima kigwini Yaowae Adin ninomor kouanin wau mirsima saika ninkin iti. Mi siir kirie komiia mi siir dimin miiyikin paenan niuyaeiyin wi warar ninkin iti. <sup>27</sup>Mi ta iia siya wi siir paekwosimim simiir nikropki. Mi siya wi iikam whiekakim nuanim siya nimbinkiyim hinda tinda nwowim, wi simiir nikiuna digi, maeyau kwirruwa nangiriyiunim. Iriig.

**Whrou siya ii hidni siyiun siir nikrigin**  
*(Mt 24:32-35; Lk 21:29-33)*

<sup>28</sup>Kima whrou siirar dinokninkin, iia pi whrou siya woki ti hiriinanin krima pa ninokninkini opin wi sipi niuwi. Mi opud naowin wa mi ikii kini. Ta hiriinan iia saeya opki niuwiya. <sup>29</sup>Mi hiriinankiniuwi mhoiia wi kimar kigi ti diminin ini yimbiyamin. Mi kima wi nwoki inokninkinkiyim, iia Yaowae Adin ninomor kouanin siir iia tiriir nitana kingiin bidi ywowa. <sup>30</sup>Kara kimiirin yaimwowa boini, ti iikamim nwowim sima wi niki ao rani mi ti digworaekwo hoimgakim wa nimbiyami. <sup>31</sup>Mi nu ninomorwo yo wa digii mi kariir yaiya wi wara digi rani. Niingaka. Iriig.

**Inkam nwirkin ninokninkin tani ta iia siya niti**  
*(Mt 24:36-44)*

<sup>32</sup>Inkam nwirkin ninokninkin tani ta ii aiirin nugak, nabie mi naiowaka. Niingaka. Mi paekwosimim ninomor kouanim yim hiriinan ta iia saiir mi inokninkin tani. Mi Adi Komii siir yinisimin iriipi hiriinan ta ii aiirin wara mi inokninkin tani. Niingaka. Adin sasar ninokninkin iski ta ii aiirin. <sup>33</sup>Kima mintarao mi kima wi nhwo kipi whwonkai kima ninokninkin tani, tikinin wi paka hiniin iia sae nimbinii. <sup>34</sup>Siya inkam nwirin siir hiniingin siir omaka saiir haiburgikin mi ina yapnamin maeyau gwira. Mi kamim whisarii mii priimiriyim siir mii imiir, siya miiyim simiirin yapa yapa yonkwo digig. Mi siya inkamin ano iir kigriraowiyin siir boingig, kira sibgu kigrirao nhwo kipi whwonkai. Jisis siir boiniyo yaiya dig ywokiya. <sup>35</sup>Jisis siir yaiya tasa niki ama. Mi kima wi asi kigriraowi kima ninokninkin tani, iia omakan inkamin siya niti. Siya wi paka hiniin iia sae namisi iti, siya niibopwo namisi iti, iyie? Wi iuumaka namisi iti, iyie? Wi nugak namisi ityakwoki kima ninokninkin tani. <sup>36</sup>Mi kima sibgu kigrirao, siya kimiirin wi hindara nhingaknisi. Siya

wa kignisi, ina niki whwonkaiyim. <sup>37</sup>Ta yaiya kara kimiir boinmauugiya, kara iikam hoimgakim simiir warar boinkika, kima mintaraol Iriig.

**Prismi yaowae adim mi kamim siyu komii ninokninkiniyim sima Jisis siir nisomaowam boinkim**

*(Mt 26:1-5; Lk 22:1-2; Jo 11:45-53)*

**14** <sup>1</sup>Mi ta ii komiia Pasova dimin whirkin kimbu karam nwowiya, bretin waisikaiyin yis karamaeyin siir nikwo aeiya iia mi ta nae komiia uga nikwo aebwakainami. Mi prismi yaowae adim mi kamim siyu komii ninokninkini iikim sima boin, krime Jisis siirin wi paniina nonkworimdinu hainprakaii? <sup>2</sup>Mi sima boin, krime wi ta ii komiia Pasova wi saiir kipi nisikiina nim wi ti iikamim siir whin nwowim wi sima pi whininiisi siirsiiyin. Iriig.

**Wiga saeya wain Jisis siir mwo iir naokinkika**

*(Mt 26:6-13; Jo 12:1-8)*

<sup>3</sup>Jisis siya om Betani hir nwokin Saimon siir omaka aiir. Ti inkamin paowaigi piskimkopouin. Mi iia Jisis siya ha niki idwo aeyin mi wig ira ina yapninopkainaniya siirim. Mi ti wa mobin umir prasae bi saingin. Mi saeya kwaigwowa ina kinis haigiya ti wa mobin siir kibokouwa. Mi ti wa mobin piuii miyikakin ini Jisis siir mwo iirrar yaokin swokiyin. <sup>4</sup>Mi iikam nhirim ta omaka saiir nwowim, simiir kwoinim miyik biri naingwokikim ini io kwoin yaingwokiyim. Mi sima, sima simar yomboin amboin, saeya ti wa kibiyin siirin whisarii dimusi priidiriraerarkikin, ha? <sup>5</sup>Mi tiki wa krimiir tirankin sainakikiswo mi siya pi umir prasae di saini. Mi siya umir paeyarim kamairim pi iuur iriiyar K300.00 nanar pi sainin. Mi siir umirim pi iki iikamim digworaekwo umir minam whaowaeyim simiir pi hauuin. Mi sima io ta wig aiir ywoki. <sup>6</sup>Mi Jisis siya boinki, kima ta wiga saiirin hindara kig ninkinki. Mi kima saiirin yai whisarii dimusi boini? Saeya kariirin siyu wadieki wadieyin siirar tirkika. <sup>7</sup>Mi iikam paeprikabim iinokiinokin sima wi kimakar nwokripkaii ti nu iirar. Mi kima digworaekwo simiir hauuwi, wi hiriiyar ti hauu. Mi ankara kimaka wi ii priei nwo rani. Niingaka. <sup>8</sup>Diminin wig aeya tiram naingwowi, saeya wa tiri. Saeya ti wa wadieyin kariir piu naokinkiyin, ie haingikaiyam naokin haiginiugikin. <sup>9</sup>Kara kimiirin yaimwowa boini mi ti nuim hinda tinda nwowim wi yai win kibiya saiirar mi boinmimauuwi. Mi ti omom omomim wi ti diminin siirar mi haigiririr boiniyokiyokiii, ta wiga saeya tirkiyin. Mi sima wi siirimar naingwokwowi. Iriig.

**Judas siya ini apwougig wira inkam komiiyim simiir**

*(Mt 26:14-16; Lk 22:3-6)*

<sup>10</sup>Mi Judas Iskariot siya kam iuur nwisoi simiir nwirkin. Mi siya prismi yaowae adim simiirim yam, wir simiir nini apwougigim. <sup>11</sup>Sima ta

yaiya saiir wakaewinim, sima ini mairgimairga ywowim. Mi sima ina yimbingiyim umir siir hauuwam. Mi ta ii aiirarin Judas siya ina yap hansir bwakaiyin, Jisis siirin simiir kinmauu itim. <sup>12</sup>Mi biiki biyan iya bret waisikaiyin yis karamaeyin siir naeiyi ina yimbiniya. Mi sima sibsib yinisimim saiir yisomsom aokao ta nae komiia Pasova saiirim, saiir naekwowakam. Mi kamim siir kigna miriiyim sima siir srii, krima nae pi papi nini diriraerariwi, ta nae komiia saiir naeyim, kira naeyamin, ha? Mi sima Jisis siirin hiniina sriigim. <sup>13</sup>Mi Jisis siya kamim siir kigna miriiyim nwise yikropki. Mi siya sowiir boinki, kowa om komii iirar dapninopkainam. Mi inkam nwirin op two komiia opkaka saiir hainani mi siya kowiirin pi om komii hir napyiskaigin mi kowa wi siir mhoiia dam. <sup>14</sup>Mi siya omaka ir napninopkainamkin mi kowa saikar dinkin apninopkainam. Mi kowa ta omaka saiir adin siirin pi hiniina tini boiniu: Dimin taemin nowomwarkaiyiwan inkamin siya hiniina boinkikin, kariir maeyaua ini papi nwoa ta nae komiia Pasova kamim kariir kigna miriiyim simaka naeyana, ha? <sup>15</sup>Mi kowiirin wi siya niisimauwi, maeyau kwira omaka anauwa kouana saiir nwoa. Mi ta maeyau hii ipii saiirara. Mi kowa krimiir naeyim wi ta maeyau aiir tini diriraerar kwokin, krima naeyam. Siya sowiirin hiniina boinkikin. <sup>16</sup>Mi inkam nwise siir kigna miriyo ina yamwo. Mi sowa om komii hiriir yimbiyam. Mi digworaekwowim Jisis siya boinkiyim sowa ini simiirar ini kigiuwim. Mi sowa nae komiia ina diriraerar kwokino ta Pasova nae komii aiiram.

<sup>17</sup>Mi naiowaka Jisis siya siir kigna miriiyim kam iur nwise sima yitrib. <sup>18</sup>Mi iya sima hiiya nae haigin aeiya saiir hirar nidwoyokai aeyim mi Jisis siya boin, kara kimiirin yaimwowa boini, inkam nwirin krimaka tir nidwokai aeyin kariirin wi wir siya napwouwi. <sup>19</sup>Mi kamim siir kigna miriiyim sima ini hikakar ywokiym. Mi sima, sima sima yinsrii ansrii siirin mi tari kara, aniya? <sup>20</sup>Mi Jisis siya ina yowarkii boinkiyin, kima ti kam iur nwise kimiir nwirkin niuwi ini tirar nwowin. Mi ti inkamin iin kanakar ninkin inopkai haiiyin ta twowa nae haigiya mi wi siyar napwouwi wira kariirin. <sup>21</sup>Hiipa! Ti inkam yaowae adin ninomor kouankin nitin siya wi sipi naowi. Siya karaigin. Adi Komii siir Yokwo Komiiya saeya hiniina boinkika mi wi mintarao ti inkamin wir kariir napwouwin sau omomin siir, siirin wi hik prasaeki nimbiyam tani. Mi ti inkamin siir yopiiya siir naokaina karamae nwokiswo, ini wadieki wadieya mi owin. Dimusi rani, ti inkamin siya wi hik prasae hai rani. Iriig.

**Jisis siya komunion kamim siir kigna miriiyim simiir hauu aekin**  
(Mt 26:26-30; Lk 22:14-20; 1Ko 11:23-25)

<sup>22</sup>Mi sima ha niki aeyim mi Jisis siya bretin nhira hai mi siya Adi Komii siir boin wadieki. Mi siya ina yiinibimbir hauugiyin kamim siir

kigna miriiyim simiir. Mi siya boin, kima hai, tikinin yio kariir kipka. <sup>23</sup>Mi siya mob wainin ira mi hai. Mi siya ina mi boin wadiekiyin Adi Komii siirim. Mi siya ina hauugiyin simiir, sima kwiyaeyam. <sup>24</sup>Mi siya simiir boinki, takina ya kariir nhieka Adi Komii siya nimbingig aeya. Mi kariir nhieya wa naokiinainami iikam whiekakim simiir whindiriraerar haiginiuwam. <sup>25</sup>Kara kimiirin yaimwowar boinkii, ti op wainin kara wi idip idip swoki kwiyaie rani. Niingaka. Mi hiriiriyar namiyokiyokiii mi wi iiya kara wainin Adi Komii siir omin digworaekwo whiekakim simiir kigriraowiyin wi siir hiarar nini kwiyaeyiu iski. Jisis siya hiniina boinkikin. <sup>26</sup>Mi sima mwai kwira wao. Mi sima mhiu Oliv hiriir yam. Iriig.

**Jisis siya Pita siir boinki siya wi digiumii siir haimriyiugigi**  
(Mt 26:31-35; Lk 22:31-34; Jo 13:36-38)

<sup>27</sup>Mi Jisis siya simiir boinki, kima wa nidamgririgigi wi kanaka nwo rani. Adi Komii siir yaiya Yokwo Komii saiir nwowa hiniina boinka, inkamin sibsib kigriraowiyin Adi Komii siya nisomaokii mi siir sibsibim wa nidam ninoopkii. <sup>28</sup>Mi kara wa swoki insiin idwowi ie hirankin. Mi biiyin wi karar namkwokini nu Galiliya hiriirin. Mi wim kima wi kariir mhoiia niti. <sup>29</sup>Pita siya ina yowarkii boinkiyin siir yai airin, yim sima kiriirin wa nidamgrirmiigigi mi ankara niingaka. Kiriirin wi kinisu rani. Niingaki, niingakiinga. <sup>30</sup>Mi Jisis siya siir boinki, kara kiriirin yaimwowa boini mi ta niyaka iuumin kwisaka wi niki ik rani mi kira kariir inigin wi hiriiriyar miisisei kripkaii. Mi kwoimaka wi kira wakaeki iuumin ini nikiyakwokin. <sup>31</sup>Mi Pita siya ini igao yaiyar boinkiyin, kara kiriirin wi swoki imprio rani. Niingaki! Niingaka! Mi kara kinakar ninkin aowama mini mi kara kiriir inigin wi mi imprio rani. Mi kam nhirim siir kigna miriiyim yim iriipi hiriinan yai airar mi boinki. Iriig.

**Jisis siya maeyau miyika Getsemani nhwo saiir kwis boinikin Adi Komii siirimin**  
(Mt 26:36-46; Lk 22:39-46)

<sup>32</sup>Mi sima maeyau kwira saiir yimbiam Getsemani. Mi Jisis siya kamim siir kigna miriiyim simiir boingig, kima tapaiir didwoki, kara nhwo nikini kwis boiniuw. <sup>33</sup>Mi siya Pita Jems mi Jon simiirarar yikiunam, saika namam. Mi siya ini hikakar ywokiyyin. Mi siir kiuin kiugak bi nwokikin. <sup>34</sup>Mi siya simiir boinki, kima whaowae nwowi kariir kwoin siyarin ini wara yiyiuamwankiyin. Mi kariir piua ini warar yinkisimsibnakiya. Kima tirar dwoki mi kima sipgu mintarao. <sup>35</sup>Mi siya ha kwapnamin mi ini hindara yakai whinamin nu hiarar. Mi siya ina kwisboinkiyin Adi Komii siirim. Adi Komii, kira digar mi owi mi ta hika wi kariir mi imbini rani. <sup>36</sup>Mi siya boinki, adiyo! Hiya kira digworaekwo

hoimgakim simiir tiramar naingwowi, kira wi digar mi owi. Mi ankara hiniina naingwowi, ta kariir hika kira saiir hainaowid. Mi kira kariir kwoin iirara kipi nwo, kiriir kwoin iirar timi o.

<sup>37</sup>Mi siya ha swoki itin mi ina kigniyin, sima nhwo ara grinkin whini. Mi siya Pita siir ini boini, Saimon! Kira nhwo whini, aniya? Mi kira pi haimiisima nidwo kao rani, aniya? <sup>38</sup>Kima didwo kao mi kima nhwo min timi sriiboin. Mi dimin whirkin kimiiram kinankiuwi, wim wi nikiisi. Kwoinin ina naingwowin dimin taemin tiramin mi piu saeya kinii rani.

<sup>39</sup>Mi siya ina swoki amin nhwo ina swokini kwisboiniuin. Mi siya yaiyim biya siya nikini sriiboiniui, simiirar swokini sriiboiniu. <sup>40</sup>Mi siya ina swoki itin kamim siir kigna miriyyim simiiram. Mi yim sima nhwoki niridnanaekim mi sima nhwo asi grinkinwhinkim. Mi sima siirin ini yai kaonis boinam whaowaeyim.

<sup>41</sup>Mi siya kwoimaka ha swoki itin simiiram mi siya ina ini boiniyin simiirin, kima ina niki grinkinwhinkripkaiyim, aniya? Ini dig ywoki, kima ti kigi, iya ti inkam yaowae adin ninomor kou hirankin nitin siir nonkwonakiyana kam bibiyeyim sima, bidi yimbiniya. <sup>42</sup>Kima dinsiin, krime pi nami. Ti kigwin, inkamin wir kariir napwougigin isi nitin. Iriig.

#### **Sima Jisis siir nini onkworimdinu hainakikin**

*(Mt 26:47-56; Lk 22:47-53; Jo 18:3-12)*

<sup>43</sup>Jisis siir yaiya biri niki digika mi Judasin kam iuur nwiso simiir nwirin siya ina yitin. Mi kam isid komiyyin saika yinkin it. Mi sima kamkiu minim mi dan minim simiir warar yinkin hainani. Mi prismi yaowae adim mi kamim siyu komii ninokninkini ikim mi kam adi yaowaeyim siyu komii kigriraowi ikim simiirin sima nikropkikim siir nonkworimdinu hainakiyam. <sup>44</sup>Mi inkamin wir Jisis siir napwouwin mi siya hiniina boinirargig kima pa kigin, inkamin pi kara nini aepirimdiniui mi ti inkamin siyairgin. Mi kima pi siir donkworimdinu hainam.

<sup>45</sup>Mi Judas siya ha namin mi siya ini Jisis siirimar youap hiririu namin. Mi siya ina ini boiniuwin, dimin taemin nowomwarkaiyuwan inkam. Mi siya ina yaka aepirimdiniuin siirin. <sup>46</sup>Mi sima Jisis siirin ina yonkworimdinu kihainamim. <sup>47</sup>Mi Jisis siirar inkam nwirin siir kingiinar nokwoin siir kamkiuin ha kwakiwokhaiyin mi ini ti prismi yaowae adin siir mii whisarii prii miriyan inkamin siir wiin aiir yaka haingrip itkigiyyin. <sup>48</sup>Mi Jisis siya simiir boinki, kima ti kariirim nitim mi kima ti kamkiu minim mi dan minim simiirin wara dimusi hainanikim, kariir nonkworimdinuwamin, ha? Kima ha naingwokim kara kimiir hiyan inkamkin, aniya? <sup>49</sup>Hi kasa rani, kara kimiir nowomwarkaiyuwin Adi Komii siir omaka saiir hir. Mi kima kariir bi nonkworimdinugim. Mi Yokwo Komii saiir yaiya ini kaimwovar ywowa. <sup>50</sup>Mi kamim siir kigna miriyyim sima ha haiburgigim siirin mi yim sima ina yidamkiyim. Iriig.

<sup>51</sup> Mi whran nwirin Jisis siir mhoiia namin siya yuiis arar kainamkin. Mi sima siir nonkworimdinu haiyam tirkim. <sup>52</sup> Mi ta siir yuiisa ini sima yiinikiwhro hainaowida. Mi siya ini parurar iwit amin. Iriig.

**Jisis siya inkam komiiyim yai hidiyim simiir whwonkam  
ida ini okwo iu**

(Mt 26:57-68; Lk 22:54-55,63-71; Jo 18:13-14,19-24)

<sup>53</sup> Mi sima Jisis siirin prismi biiki biian yaowae adin siir omaka hiriir yikiunam. Mi prismi yaowae adim mi inkam adiyaowaeyim siyu komii kigriraowiyim mi kamim siyu komii ninokninkini ikim mi sima ina yitim ta omaka aiirara namwoniam. <sup>54</sup> Mi Pita siya Jisis siir mhoiia yam. Mi siya kingiin bi nwokin, ini aru hirar ywokiyin. Mi siya ina yapninopkainamin hira saiir ano iir, prismi biigi biian yaowae adin siir omaka maeyau hiriir. Mi siya kamim waikaowiyim pae simaka ini idwo oniyiu. <sup>55</sup> Mi prismi yaowae adim mi inkam komiiyim yai hidiyim mi sima kam nhirim simiir yikiuna sima boinmauwim siyu biyeyim Jisis siya tirim simiir. Mi sima siirin wi hiriinansi nwoki isomsomim. Mi sima ha kigim siirin mi siya dimin biyie whir bi tirkim. Niingaka. <sup>56</sup> Mi ti kamim sima yaimwoni bi boinkim, sima hindara priiboinkim. Mi simiir yaiyim iripa bi nwokim ini yapa yapa ywowim. <sup>57</sup> Mi kam nhirim siirin pi whisariia priininsiin okwo boinki. Mi sima hiniina boinkim. <sup>58</sup> Nim krma ha wakaekim siya hiniina boinkin, ta Adi Komii siir omaka inkamkar nonkwo miriia saiirin wi kara niipirgigi. Mi ii kwoimim dig nwoki mi kara saiirin wa swoki haininansiin mirii nami. Saiirin wi inkamki nonkwo mirii rani. Niingaka. <sup>59</sup> Mi ta yaiya ti kamim sima boina, yim sima iriipa hiriinan yaimwoni bi mi boinkim. Simiir yaiyim iripa bi namasugim, ini yapa yapa ywowim.

<sup>60</sup> Mi prismi biiki biian yaowae adin siya simiir whwonkam ida yinsiin okwoki. Mi siya ina sriiyin Jisis siirin mi kira ti yaiyim sima priiboin priiboinim simiir yai yamdi nowarkii boin tani, aniya? <sup>61</sup> Mi Jisis siya yaimin yaiminkin, ini hindara yokwo tanin. Siya yaimirsim bi nowarkii boinkin. Mi ti prismi biiki biian yaowae adin siya ina swoki sriiyin mi kira ti inkamin Adi Komii siya nimbingiyin mi siya aniya, iyie? Mi kira ti yinisimin Adi Komiiyin dimin whirki kimbu karam nwowin siir ieya, aniya? <sup>62</sup> Mi Jisis siya ina boinin, ihi, karargin. Mi kima wi kariirar kigi ti Inkam Yaowae Adin ninomor kouankin nitin, ini Adi Komiiyin kiriekakin siir iina iiniga saiir nidwowin. Mi kara niti, kara wi waumirsisim whisinanim ninomor kou hiranim, simakar ninkin onaiinii. Mi kima wi kariirar kigwini. <sup>63</sup> Mi prismi biiki biian yaowae adin siya yiinakiwomwitki siir yuiis briipriya siya niiya saiirin. Siya whisarii bi niinikiwomwitka, siya iokakin. Mi siya ina boinkiyin, krma pi inkam nhiram kipi swoki ikiuna yai whinboinamin. Niingaka. <sup>64</sup> Kima bidi

wakaekiyim yai bibiyeyim siya boinkiyim Adi Komii siir mi kima ini paniina yaingwokiyim? Mi sima hoimgakarim ini yai kwiruwar kiritkin boinkiyim, siya siyu biyie bidi tirin, siya wa dao.

<sup>65</sup> Mi kam nhirim yaeyop siir yaswaiyugi mi sima siir yaimwo whwonkamim yuisni kogrinugi mi siirin ina tioim. Mi sima boin, kira profet yai ti boinki, kiriirin nhinga tiowi, ha? Mi kamim waikaowiyim sima yikiunam siirin. Mi sima siirin haniing yipimpar. Iriig.

### **Pita siya miisisaekin Jisis siirin**

*(Mt 26:69-75; Lk 22:56-62; Jo 18:15-18,25-27)*

<sup>66</sup> Mi iiya Pita siya omaka maeyau akpitga nu hinar niki okin mi wig ira prismi biigi biyan yaowae adin siir mii miriia saeya ina yita. <sup>67</sup> Mi iiya saeya Pita siir kiga siya pae hir nidwo oniyin mi saeya siir whwonkam iirar ini kigsib boiniu. Ni kira iriipi hiriinan Jisisin om Nasaretanin saika mi okin. <sup>68</sup> Mi Pita siya ini hindara miisisaekiyin. Niingaka. Kara ninokninkin tani siirin, kara ta yaiya kira boina saiirir warar whaowaei. Mi siya ina youapnaniyamin hira saiir ano kingiin hiriir. Mi iuumin ina yikiyakwokin. <sup>69</sup> Mi ta wiga mii miriia saeya Pita siir swoki kiga mi saeya kam nhirim saiir kingiin hir nwowim simiir boinki, tiki inkamin Jisis siir kigna mirii inkam nwir ieyairgin. <sup>70</sup> Mi Pita siya ina swoki miisisaekiyin. Niingaka. Mi mhoiia kam nhirim saikar nokwowim sima swoki boinhiuriyugi siirin, kaimwoki kaimwowaiga kira kipi niksisea ni kira iriipi hiriinan Jisis siir mii kigna miriian inkam nwirkin, nu Galili hiran inkamkin. Sima hiniina boinkikim. <sup>71</sup> Mi Pita siya ina yikopaisisirkiiyin, kaimwoki kaimwo kiinga! Kara ti inkamin kima boinin siir bi ninokninkinkin. <sup>72</sup> Mi biri kimiminkikin, iuumin kwisaka ina yikiyin. Mi Pita siya ina swoki aingwowoknakiyin yaiya biiya Jisis siya boina siir. Jisis siya hiniina boinkin, iuumin kwisaka niki ik karam nwowi mi kira kariir inigin wi kwoima miisiseaei. Mi Pita siya nou prasae bi kinkin. Iriig.

### **Sima Jisis siirin Pailat siirim yikiunam**

*(Mt 27:1-2,11-14; Lk 23:1-5; Jo 18:28-38)*

**15** <sup>1</sup> Mi prismi yaowae adim sima nugak imumar yamyakwok adiaowaeyim siyu komii kigriraowiyim mi kamim siyu komii ninokninkiniyim mi inkam komiiyim yai hidi ikim simiiram, sima yai iripa hangiriyu boina. Mi sima Jisis siirin weyin sopni yimboru kinam Pailat siirim. <sup>2</sup> Mi Pailat siya Jisis siir srii, kira Juda iikamim simiir nu iir kigriraowan inkam komiigin, aniya? Mi Jisis siya ina yowarkii boinkiyin, wa yaiya kira boina ini mi owa. <sup>3</sup> Mi Pailat siya yaowae adim simiir wakaeyin sima yai whiekakim siirara boin hiuriyugi. <sup>4</sup> Mi Pailat siya Jisis siirin ina swoki sriigiyin, kira yai wakae boin tani, aniya?

Wakae! Sima yai whiekakim ini kiriirarar boin hiuriyiuim. <sup>5</sup>Mi Jisis siya yai kwir biri swoki wakae boin srankin. Niingaka. Mi Pailat siya asi kintiirgikin. Iriig.

**Pailat siya boinkin Jisis siirin pae hiiniya nirioninkinin siir ninkin irinu inankiiyim**

*(Mt 27:15-26; Lk 23:13-25; Jo 18:39-19:16)*

<sup>6</sup>Biewi biewiyim ii komiia Pasova wou nikwo aeiya mi Pailat siir siyiun hiriyar tirikin, siya maeyauwa mii biyie miriia kamim hiugripkiikikaiyim simiirin pi nwira nokmwini apniki. Iikamim simiir kwoinkin naingwown inkamin siir. Mi Pailat siya simiirimin pi siirar nikropki. <sup>7</sup>Mi ta iia inkam nwirin Barabas nikiuwiyin, omaka hiuyokiyokaiya sair nwokaiyin mi kamim wra nwowiyim inkam komii komiiyim omom omom kigriraowiyim io simaka nwowim mi simiir nhir imiir nisomsom aokaowim siya simakar nwokaigin. <sup>8</sup>Mi iikamim ha naninkiniuniyim mi sima Pailat siir boinki, tiki siyiun, biiya kira tirin biewi nhirim digiyim mi kira pa nikrop apniki ta maeyauwa mii biyie miriia hiuyokiyokaiya sair nwowin simiir inkam nwirni. Mi tariinanin kira siira ti swoki tir. <sup>9</sup>Mi Pailat siya simiir yai yaka yowarkii boinki, kima minam naingwowni kara Juda simiir inkam komiiyin nu kigriraowiyin siir niuguskiyim, aniya? <sup>10</sup>Mi Pailat siya hiniin asi boinkikin. Dimusi rani, siya bidi yinokninkinin prismi yaowae adim simiir kwoinim. Sima Jisis saika whwokwoka nwo rani, simiir kwoinin i ieyar kwaewaowi bii sima nwowim. Mi sima siirim asi nikiunanikim siirin. <sup>11</sup>Mi iikamim simiir kwoinim prismi yaowae adim sima ini boiniurwokaiyiu. Mi sima pi hiniin nwoki boinkiyim Pailat siya Barabas siir dikrop apniki. <sup>12</sup>Mi Pailat siya simiirin ina swoki boinkiyin mi kara pi paniina tiri ti inkamin kima boiniyin Judami iikam simiir inkam komiiyin nu kigriraowiyin, ha? <sup>13</sup>Mi sima siir yai yamdi ina kauwok boinkiyim, siirin paeyin hiiniya nirioninkinin saika dinkin irinugi! <sup>14</sup>Mi Pailat siya simiir sriigi, dimusika, ha? Siya dimu dimin tirbukin, ha? Mi sima ina kauwok boinamnankiyim, siirin ti paeyin hiiniya nirioninkinin saikar dinkin irinugi! <sup>15</sup>Mi Pailat siya iikam isidin simiirim hiirgin mi siya Barabas siir asi kigninkin apnikikin. Mi siya Jisis siirin kamim yaii niniiyim simiirim iyopmauugi, sima nipimparim siirin. Mi mhoiia sima siirin ina yikropkiyin paeyin hiiniya nirioninkinin saika ninkin irinugiyim. Iriig.

**Mi kamim yaii niniiyim sima Jisis siir nigbumbugim**

*(Mt 27:27-31; Jo 19:2-3)*

<sup>16</sup>Mi kamim irim haiiyim sima Jisis siirin inkam komiiyin omom omom kigriraowiyin siir omaka maeyauwa hiriir yinkikwona apnam.

Mi sima kam nhirim yaii niniyim simiirim yikiuna, sima ta maeyau kwiruwa sairarar naninkiniuniyim <sup>17</sup>mi sima Jisis siirin yiu is paridnana kwira yitomwani haiginiu. Mi sima urid nimridgakin whira hopwhro mi sima siir mwo iir kaigrisiugi. <sup>18</sup>Mi sima siir yigbumbu, akamie! Juda iikamim simiir nu kigriraowi inkam komiigin! <sup>19</sup>Mi sima siir mwowin paekopin hougwokwo apiyin siir yikrimkrae. Mi sima siirin yaeyop haini mi yaswaiyu mi sima ogmwo ha huiim mi ina kaiyirou kisisanaim siir inig iir hainanam. <sup>20</sup>Mi sima siir mingigin digiyim mi ta yiu is pariidnan bripriya ina swoki isaiya. Mi sima siirin ini siir yiu is aiirar swoki ii haiginiugiyim. Mi sima Jisis siirin ina yikiunamin paeyin hiiniya nirioninkinin saikar ninkin irinugiyam. Iriig.

**Mi sima Jisis siirin paeyin hiiniya nirioninkinin saika yinkin irinugi**  
(Mt 27:32-44; Lk 23:26-43; Jo 19:17-27)

<sup>21</sup>Inkam nwirin Saimonkin siya om Sairini ankin Aleksanda Rufas sowiir yaowae adgin. Mi siya omisisimim om komii siir yaba nwowim simiir haiburgigim mi siya ina yapamin siyu maeyau niinga aiir. Mi sima siyu bopwo hir yinapyiskai om komii siir kingiin. Mi sima kimidiniya igao yai siir boinwin paeyin hiiniya nirioninkinin Jisis siirin siya haiyam. <sup>22</sup>Mi sima Jisis siirin maeyau kwira saiir hiriir yikiunam ta maeyauwa saiir iniga Golgota. Mi ta maeyauwa saiir inig mwowin inkam mwo kiuni maeyauga. <sup>23</sup>Mi sima op wain simiir naba saikar yinkin aepibmigiya siir hauuwam minkin mi siya biri kwiyaekin. <sup>24</sup>Mi sima paeyin hiiniya nirioninkinin siirin saikar yinkin irinugi. Mi siir yiu isim ini sima hidnonkwokwo hainamim. Mi sima gwo kwira sae gwo satu, sima minim gwokim ti hiniin diminin pi nhinga haii. <sup>25</sup>Hiya nugakar niki oyakwoka 9:00 klok mi sima paeyin hiiniya nirioninkinin siirin saiirar yinkin irinugiyakwok. <sup>26</sup>Mi siir mwo kouga ta yaiya siir boina saiir winki yokwoni. Sima hiniina win boinkikim, Juda iikamim simiir nu kigriraowi inkam komiigin. <sup>27</sup>Mi sima Jisis siir kingiinin inkam nwiso hii tauaeiyo sowiirin warar yinkin irimdinugik paeyin hiiniya nirioninkinin siir. Mi nwirin iiniga mi nwirin yaioyaeya. <sup>28</sup>[Mi Adi Komii siir Yokwo Komii saiir yaiya ini kaimwowa ywowa bidi bidinan sima wina mi tariinanin saeya bidi yimbiniya. Mi ta yaiya hiniinga, sima siirin kamim hii tauaeiyim simaka yinkin huiwiyopmasugi.]

<sup>29</sup>Mi iikamim haimii tamii napim siir yapikbumbu mi sima mwo ina yapkintiirim. Mi sima siir boinki, biya kira hiniina boinkin, Adi Komii siir omaka wi kara niipirgi mi ii kwoimim dig nwokii mi wa swoki haininansiin okwoki. <sup>30</sup>Mi kira kinakina tami diriraerarna mi kira pa nwoki iuuniyim wari paeyin kiriir nirioninkinin siir waraurankin! <sup>31</sup>Mi prismi yaowae adim mi kamim siyu komii ninokninkini ikim, sima Jisis siirin warar yapikbumbu. Mi sima, simasimar yomboin amboin, siya

inkam nhirim simiirin bidiyar whindiriraerar haiginiuin. Mi siya, siya siyar diriraerar namim panopi, ha? <sup>32</sup>Mi ti inkamin siya nimbinkiyin siya Israel simiir inkam komiigin, simiir nu kigriraowikin. Mi siya paeyin hiiniya nirio ninkinin siir hirankin krimar kigwokwoiungi. Mi krime wa nwoki aingwo tibmiikiyim kiriiramin. Mi inkam nwiso Jisis saikar ninkin irimdinugiyo paeyin hiiniya nirioninkininsi yo sowa iriipi hiriinan siirin warar mi inkin igbumbu. Iriig.

**Jisis siya bidi yaonamin**

*(Mt 27:45-56; Lk 23:44-49; Jo 19:28-30)*

<sup>33</sup>Mi iia nabe bopwo nwowa mi iia ina kakauugiya. Mi hinda tinda ini niyar ywokiym. Mi iia bie nad nwowamtibin, iia ii kwoim nwowiya saiir yadig iurib. <sup>34</sup>Mi ii kwoim namwoiwiya mi Jisis siya ina kauwok boinkiribin, Elo, Elo, lema sabaktani? Ta yaiya saiir yaimwokiayimwowa hiniinga, kariir Adi Komii, kariir Adi Komii kira kariirin digiumii dimusi haimriiyugigin, ha? <sup>35</sup>Mi kam nhirim kingiin hir nokwowim sima siir yai wakaeyim mi sima ina boinim, wakae! Siya Ilaija krimiir wanwiyaeyin siirim nikiuwi. <sup>36</sup>Mi inkam nwirin ina iwitnamin hamgan hainakiym. Mi ta op kausira siir idwo yaokinki. Mi kimidiniya paekop inakar yinkin udgi mi Jisis siir yaiga yaka onkwo mauugi siya kwiyaeyim. Mi ti inkamin siya boin, ha tiki o. Krime niki kigriraowi siirin pi Ilaija siya nasi whindiriraerar iuungi paeyin hiiniya nirioninkinin siir hirankin. <sup>37</sup>Mi Jisis siya ha kauwankii boinkiribin mi siya ina iyie hikainamtibin.

<sup>38</sup>Hya Jisis siya naowa ta yuiis komiia Adi Komii siir omaka saiir nitiyisiuwa saeya ini bopwoniyar yinwitamnainiia. Mi ina yiugusnainama nua hiriir. Mi ta yuiis prieia ini kwisa ywokiya. <sup>39</sup>Mi kamim yaii niniiyim simiir bii nwowi inkamin siya Jisis siir whwonkam ida nokwokin mi siya kigiyn siya hiriinan niyae hikainamtibin mi ini siya siyar boinkiyin, kaimwoki kaimwokiinga! Tiriiginin Adi Komii siirar yinisimkin. <sup>40</sup>Mi wig nhirim hirar mi inkin okim mi sima arurig hirar nokwo kaokikim. Mi nhirim simaka hir ninkin okwo kaokim. Ira Maria om Makdalanka mi ira Maria Jems sapisapin mi Josi sowiir apu aeya. Mi ira Solomonika. <sup>41</sup>Biiya Jisis siya nu Galili hir nwowin mi ta iia ti wigim siir mhoiia namkim. Mi sima siir nae diriraerarim mi wig isid komii whirin yim sima iriipi hiriinan Jisis saikar yinkin am om komii Jerusalema hiriirin. Mi sima hir ini owou. Iriig.

**Sima Jisis siirin siyano siir haigigi**

*(Mt 27:57-61; Lk 23:50-55; Jo 19:38-42)*

<sup>42</sup>Mi naiowaka Josepin om Arimatianin ina yitribin. Siya yai hidan inkam wadiekin. Mi yio siya iriipi hiriinan iia Adi Komii siya iikam

simiir kigriraowana iiya saiirimar mi owini. <sup>43</sup>Mi Juda simiir ii komiia waka nwokwowaki mi tapa ya nae diriraerar haigigik ni iiga mi Josep siya asi napninopkainamkin Pailat siir kigam. Siya biri nidid namkin. Niingaka. Siya Jisis siir piuis biyieya saiir hainakiyim sriiyugin. <sup>44</sup>Mi Pailat siya ini hindara yanaawinin ta yaiya saiir wakaewinin, Jisis siya naonama. Mi siya kamim yaii niniyim simiir biian inkamin siirim yikiuna mi siya siir sriii, Jisis siya bidinanar naonamkin, iyie? Tariinanar kwaokin. <sup>45</sup>Mi iiya siya yaii ninii kamim simiir bii nwowiyn siir yai aiir wakaeyin mi siya Josep siir boinki siya Jisis siir piuis biyieya saiirin hati hainam. <sup>46</sup>Mi Josep siya yiuis whisinana kwira sainam. Mi siya Jisis siir piuis biyieya ina ini hiunis hainakiya paeyin hiiniya nirioninkinin siir hirankin. Mi siya siirin yiuis whisinana saiir whrinainam mi siirin siya siyano whirin siir ini haigigik. Mi ti siyanowin inkamkar nopkikinkin. Mi siya siiya komiia kwira warnani ie iir warkin tinugigam. <sup>47</sup>Maria om Makdalana mi Maria Josisni yopi aka, sowa kogwokwo haigikigo maeyauwa Jisis siir piuis biyieya saiir haigigiya. Iriig.

**Jisis siya bidi yinsiin idwowin ieyankin mi ini omwaiyar swoki waiyan**  
(Mt 28:1-8; Lk 24:1-12; Jo 20:1-10)

**16** <sup>1</sup>Mi Juda simiir ii komiia dig nwokiya mi Maria om Makdalana mi Maria Jemsni yopii aka mi Salomi saeya sima waim piuii miyik whakiyim simiir sainam. Sima Jisis siir piu aiir naokinam sainamkim. <sup>2</sup>Mi iigwira sima bieyin bidi maskwokiakwokin mi saiirar yamyakwok Sandeya, siyanowin inkam haigigigiyn siirim. <sup>3</sup>Mi simasimar yapboinaiyam, krimiirin pi nhinga whin mirii ta siiya komiia saiir waritkinkiyim, ha? <sup>4</sup>Mi iiya sima siyanowin siir nini kigiuwim mi simar kigi siiya komiia hir nwo rani. Niingaka. Bidi inabaki itkinkiya iemiga. Taka siiya, siiya prasae rani. <sup>5</sup>Mi sima siyano iir napninopkainamin mi sima kigam whranisim nwirin simiir ina iinig miya nidwokai. Siya yiuis whisinin briipriya kwira nii idwokai. Mi sima siir nini kigiuim mi ini hindara ini anaaiuwuwim. <sup>6</sup>Mi siya simiir boinkaiwin, kima kipi kignanae kara bidi yinokninkinin, wim kima Jisisin om Nasaretanin siirim hansiri paeyin hiiniya nirioninkinin sima ninkin irinugiyn siirin. Mi siya tapaiir nwo rani, bidi yinsiin idwonamin! Mi ini omwaiyar swoki waiyan! Kima ta maeyauwa sima haigigiga saiir ti kwakig siya hir nwokaii. <sup>7</sup>Kima dam! Mi kima pi kamim siir mii kigna miriiyim pi simiir tini boiniu mi Pita siirin warar. Mi kima pi hiniina tini boiniu, Jisis siya kimiir biya bidi yamkwokin nu Galilia hiriir. Mi kima siirin wi hir nini kigiuwi. Biya kimaka siya niki boina saiir hiriinan! <sup>8</sup>Mi ti wig oumim ina yidamniyamim idowiya hiriir, ti siyano iirsi. Mi sima ina yidam iugusamim, kiugak bi nwonamkim simiir kiim ini hindara yinirkinamim. Mi sima inkam nwiraka yai paniinsi yimboboinamsi. Niingaka. Sima pi nididnamkim. Iriig.

**Jisis siya Maria om Makdalana saiir hiriir yimbiam**

*(Mt 28:9-10; Jo 20:11-18)*

<sup>9</sup> [Jisis siya Sande nugak imumar yinsiin idwonamyakwok. Mi siya biigi biyyin Maria om Makdalana saiir hiriir yimbiam. Mi ta wiga, biya Jisis siya niniskigiya yiu biye iriyyar nwiso sima nwokaiya saiir mi saeyairga.] <sup>10</sup> Maria saeya ini kigi ti siir nomiiyauim naingwoyimiyok ou prasae biri kinkim siirsiyin. Maria saeya biyyin siir nomiiyauim biya saika nwokaiyiim simiir ini boinmauuu. <sup>11</sup> Mi Maria saeya simiir boinki Jisisin ini omwaiyar swoki waiyan kara siir bidi kignaniyin. Mi sima ta yaiya saiir wakaeyim mi sima biri naingwo tibmiigim. Iriig.

**Jisis siya siyu hirin inkam nwiso siir kigna miriiwo sowiir hiriir yimbiam**

*(Lk 24:13-35)*

<sup>12</sup> Mi ta saiir mhoyia inkam nwiso siir kigna miriiwo sowa om komii hir haiburgigo mi ha napamwo mi sowa siirin siyu hir yapiyiskai. Mi Jisis siya sowiir hiriirin yaeya piu kwir yam. <sup>13</sup> Mi sowa ha swoki amwo mi kimidiniya kam nhirim simiir ini boinmauuu. Mi yim sima sowiir yai aiirim bi swoki aingwo tibmiigim. Niingaka. Iriig.

**Jisis siya kam iuur nwirim siir mii kigna miriiyim simiir hiriir yimbiam**

*(Mt 28:16-20; Lk 24:36-49; Jo 20:19-23; Ap 1:6-8)*

<sup>14</sup> Mi kam iuur nwirim siir mii kigna miriiyim iya sima naeyar niki idwo aeyim mi Jisis siya ina yimbiamin simiir hiriir. Mi siya simiir ini iku whisarii rani, sima bi naingwo tibmiigim. Mi kam nhirim sima pi nantamyiriyirkim kam nhirim sima naboiniyim Jisis siya bidi yinsiin idwowin ieyankin mi siya ini omwaiyar swoki waiyan. <sup>15</sup> Mi siya simiir boinki, kima iki omom omomim hinda tinda nwowim simiir dam mi Yai Win Kibiya saiir dapboinmamaauam iikamim simiir. <sup>16</sup> Mi inkamin naingwo tibmii mi siya ha baptais mi siirin wi Adi komii siyar kaoprigiokwowi. Mi yipiki inkamkin naingwo tibmii karam nwowi, yim wi siya griritkaigi. <sup>17</sup> Mi iikam whiekakim naingwo tibmiiyim simiirin kirie wi Adi Komii siya hauuwi dimin komii komiiyim simiir diriraeraram. Mi sima wi kariir inig iirar ninimniskiiyami uridyiu bibiyeyim simiirin. Mi sima wi yaeya yaigin kwira boini. <sup>18</sup> Mi simiir inam mipugin biyu dapiyin siir nonkwowi mi op biyieya kwiya aokaowiya saiir kwiya mi ti hiriinan diminim wi simiirsi nao rani, sima. Mi simiir inam makak inkamim simiir mi hainii mi sima wi wadiyar mi oki. Iriig.

**Adi Komii siya Jisis siirin ninomor koua hiriir yikiunam**

*(Lk 24:50-53; Ap 1:9-11)*

<sup>19</sup> Mi mhoyia krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis siya siir yaiyim simiirin dig nwogigim mi Adi Komii krimiir Wanin siya ina yikiunamin

siirin ninomor koua hiriir. Mi tariinanin siya ini siir ina inigmiiya ini idwoiun. <sup>20</sup>Mi kamim siir kigna miriiyim, sima ina yamim hinda tinda. Biiyan Inkam Komiiyin siya ini simakar yinkin miriiyamim. Mi siya simiir yai imiirin warar mi whinkinsiis haiginiuwam dimin komii komiiyim sima tir imiirin. Mi ti diminin iikamim simiir niisiimauugin. Mi ta simiir yaiya kaimwokikaimwowairga, Adi Komii krimiir Wanin siir yaiga. Iriig.